

Budsjett og økonomiplan for 2025 — 2028

Os kommune

Kommunedirektøren har ordet

Kommunedirektøren legger herved fram økonomiplan for 2025-2028. Den er preget av utfordringer og omstillingsbehov i alle virksomheter. For budsjett 2025 er det lagt inn lønnsvekst på 4,5 % og prisvekst på 3,2 %. Det er for første gang på flere år ikke saldert med bruk av fondsmidler.

Økonomiplanen omfatter en svært viktig investering på 105 millioner kroner til barn og unge gjennom prosjektet "Framtidas skolebygg". Siden 2015 har det blitt gjennomført flere utredninger om hva som skal gjøres med Os skole. Kommunestyret i Os fattet et klart vedtak om bygging av en ny skole den 26. januar 2023, og dette har vært et fokusområde i nesten to år.

Virksomhetene i kommunen har fått tildelt 172,68 millioner kroner til tjenester for innbyggerne i Os kommune, jamfør bevilgningsoversikt drift etter §5-4 andre ledd. Revidert budsjett for 2024 er på 166,9 millioner

**** Ansatte**

Den viktigste ressursen for kommunen er de ansatte. I budsjettet for 2025 er det planlagt 218,6 årsverk. Dette inkluderer 113 årsverk innen helse og omsorg, samt 59,8 årsverk innen oppvekst. Vi må jobbe hardt både for å beholde ansatte og rekruttere. Hittil i år har nærværet vært på 90,2 %. Alle avdelinger jobber aktivt for å forbedre nærværet, og det er utarbeidet handlingsplaner med mål om økt tilstedeværelse. Dette vil fortsette i 2025. Kommunedirektøren ønsker å rette en stor takk til alle ansatte som gir gode tjenester til innbyggerne i Os.

Os kommune leverer i dag gode tjenester. I tillegg til flere lovpålagte oppgaver har vi valgt å tilby også en rekke ikke lovpålagte tjenester, hvor vi har stor fleksibilitet. Den økonomiske situasjonen krever at vi reduserer risikoen og tilpasser tjenestetilbudet, ettersom vi tidligere har valgt å utøve betydelig fleksibilitet utover lovkravene. Bruken av vikartjenester må vurderes nøye og begrenses, og vi må også revurdere tidligere inngåtte avtaler som ble forpliktet under bedre økonomiske forhold.

****Økonomisk situasjon og behov for tiltak****

Som mange andre kommuner i Norge opplever Os kommune økonomiske utfordringer og økte forventninger fra Staten og innbyggerne. For å sikre høy kvalitet, kapasitet og kompetanse i tjenestene, må vi prioritere strengt og lykkes med systematisk utviklingsarbeid og implementering av ny teknologi, herunder velferdsteknologi, kunstig intelligens og droner.

Det er essensielt å utnytte tilgjengelig kompetanse på riktig måte. Kommunene befinner seg nå i det som kalles "forventningsgapet", som reflekterer differansen mellom det som etterspørres av tjenester og hva som er mulig å oppnå med de tilgjengelige ressursene. Det er et stort paradoks at Staten gjennomfører omfattende tilsyn for å sjekke om vi følger lover og regler, men ikke tar hensyn til de økonomiske rammene vi har til rådighet. Tilsynene vurderer kun det faglige, uten å se på de økonomiske begrensningene. I år har Os kommune hatt tilsyn knyttet til arkivforvaltning, HMS i skole, HMS Verjåtunet og pålegg om kontroll av offentlige oppdragsgivere. Vi har fått varsel om tvangsmulkt for manglende dokumentasjon på hvordan vi sikrer lønns- og arbeidsvilkår for ansatte i byggeprosjekter. Staten baserer seg på oppdagelser av uheldig praksis i større byggeprosjekter i Norge, og krever at alle

Økonomiplan for 2025-2028

kommuner gjennomfører risikovurderinger uansett om vi har byggeprosjekter eller ikke. Vi merker godt økende lovkrav, flere forskrifter og rettighetsfesting.

Os kommune bruker mer enn vi får inn i inntekter. Dette kan ikke fortsette, og vi må iverksette en rekke tiltak. Prognosen for 2024 viser at Os kommune kan komme til å bruke 7,5 millioner mer enn vi får inn, forutsatt at skatteinntektene følger planen. Dette beløpet tar ikke høyde for uforutsette hendelser mot slutten av året, som økte utgifter til barnevern og sosialstønad. En kommune har ansvar for å hjelpe personer i akutte kriser og sykdom. Det er ikke mulig å planlegge for saker knyttet til barnevern, utbetalinger av sosialstønad, brann osv. Slike uforutsette hendelser må håndteres, og de påvirker det endelige regnskapet. Os kommune hadde et disposisjonsfond på 12,5 millioner ved inngangen til 2024.

**Hvorfor har Os kommune havnet i denne økonomiske situasjonen?*

- Forventet nedgang i kommuneøkonomien.
- Kommunene vil ikke lenger motta statlige overføringer i tråd med økningen i lønn og prisvekst.
- Redusert skatteinngang grunnet dårligere tider og nedbemanning i næringslivet.
- Økte renteutgifter.
  - Investeringer innen helse og omsorg på ca. 80 millioner i perioden 2019-2024; ny del og ombygging av Verjåtunet, nytt helsehus, og ombygging av Nørnesjordet 6-16.
- Høyt sykefravær, som hittil har vært på 9,8 % i år.
- Økt behov for helse- og omsorgstjenester for folk i alle aldre, økende andel yngre som trener tjenester
- Nødvendige omstillinger innen helse, omsorg og oppvekst tar tid.
- Økt beredskap som følge av klimaendringer og global usikkerhet.

**Hva må vi gjøre for å opprettholde budsjettet?*

Selv om uforutsette hendelser er vanskelig å forutse, er det viktig å jobbe langsiktig og forebyggende for å sikre at barn og unge mestrer sine liv.

a. ****Eierforhold til budsjettet ****

Os kommune er delt inn i fire virksomheter, hver med sine egne avdelinger. Det er avgjørende at lønnsbudsjettet og antall stillinger er riktig fordelt, med rett kompetanse på rett plass. Kommunestyret

Økonomiplan for 2025-2028

og kommunedirektøren har det overordnede ansvaret for kommunens økonomi, mens avdelingslederne har budsjett- og økonomiansvar for sine avdelinger. Virksomhetslederne må ha ansvar for helheten i virksomhetsområdet, og både virksomhets- og avdelingslederne må forvalte budsjettene til sine respektive områder og iverksette tiltak for å holde seg innenfor rammene. I 2025 vil kommunedirektøren legge økt fokus på lederstøtte for å styrke eierskapsfølelsen til budsjettet. Tidligere har fagfokus hatt forrang over økonomisk forståelse; nå må begge aspekter tillegges lik vekt. Det er også viktig at ansatte er klar over at et overskridelse av budsjettet i en avdeling vil medføre kutt i tjenester og tilbud i andre avdelinger.

Tverrfaglig samarbeid er sentralt; kutt i en avdeling kan føre til merkostnader et annet sted. Forebyggende tiltak og tidlig innsats overfor barn og unge er en langsiktig og smart investering, og det er behov for forbedring på tverrfaglig arbeid i Os kommune. Dette vil være et fokusområde i 2025.

b. ****Kommunale eiendommer og energistyring****

Os kommune disponerer ca. 28.000 m² med bygninger. Flere av disse står tomme, noe som medfører betydelige drifts- og vedlikeholdskostnader, anslått til ca. 850.000 kroner årlig. I Tufsingdalen diskuteres muligheten for å ombygge skolen til boliger, mens en arbeidsgruppe i Dalsbygda, bestående av to politikere og lokale representanter, jobber med fremtidig eierskap og mulig salg av Dalsbygda skole (vedtak i kommunestyret 25. januar 2024). For tiden brukes en del av bygget som midlertidig barnehage. Os kommune må også vurdere om Snekkerskolen skal selges, da bruken av arealet er minimal.

Fokuset på energistyring er høyt, og kommunen har fått ENOVA-støtte til flere energitiltak i bygg. Nybygg av skolen vil bidra til å redusere de årlige drifts- og vedlikeholdskostnadene gjennom brønnparker og TEK 17-standard.

c. ****Gjennomgang av avtaler****

Os kommunestyre har bedt om en vurdering av ikke lovpålagte tjenester. Denne gjennomgangen er viktig, ettersom flere avtaler ble inngått i perioder med bedre økonomi og nå må vurderes på nytt i lys av strenge prioriteringer. Kommunen bruker ca. 1,5 millioner årlig på ulike ikke lovpålagte avtaler.

d. ****Samskaping****

I arbeidet med samfunnsplanen er samskaping med innbyggerne valgt som strategi. Dette betyr at partene er likestilte og forutsetter engasjement for å oppnå resultater. Alle må bidra litt mer for å opprettholde dagens tjenesteproduksjon, samtidig som det må settes klare grenser for hva kommunen skal gjøre og hva pårørende/brukere/innbyggere må ta ansvar for. Et godt samspill kan gjøre at vi finner smartere løsninger i sammen.

e. ****Økte inntekter – jakten på inntekter****

Kommunestyret og administrasjonen leter etter nye inntektsmuligheter. Et av tiltakene inkluderer vedtaket om at NØK Fornybar skal utrede vindmølleprosjekt i Os kommune (30. mai 2024).

f. ****Enkle plangrep****

Planstrategien for 2024-2027, vedtatt av Os kommune, fokuserer på å redusere antall ikke lovpålagte planer og integrere disse som strategier i kommuneplanens samfunnsdel. Dette omfatter boligstrategi, folkehelseplan, helse- og omsorgsplan, rus- og psykiatriplan samt kommunal næringsplan. Denne tilnærmingen vil redusere behovet for arbeidstid dedikert til planlegging og representerer et tiltak for innsparinger og effektivisering.

Til slutt

For å lykkes med omstillingen er det avgjørende at vi alle jobber mot samme mål og har en felles virkelighetsoppfatning. Økonomiarbeidet er en løpende prosess med månedlige oppfølginger i alle virksomheter. Kommunedirektøren ønsker å takke for det gode samarbeidet med kommunestyret, ledere, tillitsvalgte og ansatte. Vi har ulike roller, men må støtte hverandre. Innledningsvis nevnte jeg systematisk utviklingsarbeid. Det er sentralt at vi opprettholder møtearenaer og følger de vedtatte systemene. Dette inkluderer personalmøter, medarbeidersamtaler, ledermøter, regelmessige møter mellom arbeidsgiver og tillitsvalgte, vernerunder, samt ukentlige møter mellom politikk og administrasjon der vi informerer hverandre og blir enige om hva som er politiske saker og hvordan disse skal følges opp.

Sammen får vi det til. Os kommune skal levere gode tjenester også i framtiden, og med nødvendige endringer.

Os, 14.11.2024

Marit Gilleberg

Kommunedirektør

Kommunen som samfunnsaktør

Os kommune er en viktig samfunnsaktør og jobber på flere områder

- Samarbeider regionalt nordover og sørover
- Samarbeid med frivilligheten
- Samarbeid med næringslivet via prosjekter og næringsfondsmidler
- Støtte til arrangementer

Regionalt

Os kommune er med i IPRNØ- interkommunalt politisk råd. Rådet skal arbeide for å bedre rammebetingelsene for innbyggere, næringsliv og offentlig virksomhet i regionen, innen blant annet infrastruktur, helsetjenester og utdanningstilbud. Rådet ønsker å fremme samarbeid for å gjøre Nord-Østerdal enda mer attraktiv for enda flere. Saker det jobbes med er for eksempel:

Rørosbanen, RV3, flyplass på Røros, utbygging av fiber og mobilmaster i regionen, høyere utdanning.

Os kommune betaler en årlig kontingent for å være med i dette samarbeidet. (Kr 12% av årlig budsjett; % er beregnet ut fra folketall i regionen)

Tynset studie- og høgskolesenter(TSH)

Os kommune gir årlige bidrag for å drifte Tynset studie og høgskolesenter ; ca 120.000 i året. Fra 2024 organiseres dette som oppgavefelleskap etter kommuneloven.

Tynset studie- og høgskolesenter skal bidra til at:

- næringslivet i Fjellregionen har tilgang på den kompetansen de trenger for å skape vekst og arbeidsplasser
- offentlig sektor har nødvendig kompetanse for å levere gode tjenester
- innbyggere i Fjellregionen skal ha mulighet til å videreutdanne eller omskolere seg
- flere prosjekter og samarbeid mellom akademia og virksomheter i Fjellregionen e

Frivilligheten

Os kommune drifter i dag Frivillighetssentralen. I fjor var et av målene å finne bedre lokaler til Frivilligsentralen og nå er den flyttet inn i de tidligere lokalene til helsestasjonen

Frivillig innsats, deltagelse og bidrag skal omfatte innbyggere i forskjellige lag, foreninger og kommunale etater. Handlingsplanen omfatter

- *Finne gode/bedre samhandlingsmåter mellom frivillighet og kommunale tjenester.*
- *Arbeide for at Frivilligsentralen blir en møteplass for alle.*
- *Økt fokus på samarbeid med flere forskjellige lag, foreninger og kommunale etater*
- *Leksehjelp*
- *Få med flere ungdommer i Frivillig arbeid*
- *Fortsett med de gode møteplassene; velkommen til bords mm*

Fiberutbygging

- Tilgang til gode og sikre mobil- og bredbåndstjenester er en grunnleggende forutsetning for digitalisering i alle deler av samfunnet. Disse tjenestene vil blant annet få betydning for hvordan vi organiserer fremtidens helsetjenester, utdanning og arbeidshverdag.

Full bredbåndsdekning og vesentlig oppgradering av dagens mobildekning har vært ett av tre mål i strategisk plan for Regionrådet for Fjellregionen; som nå er avløst av IPRNØ. Os kommune har søkt om midler til fiberutbygging og løst ut ca 8,6 millioner i tilskudd til dette . Os kommune har i tillegg bevilget 4,5 millioner fra disposisjonsfondet for å bygge ut fiber til grendene i Os kommune

Næringslivet

Os kommune kjøper førstelinjetjenesten av Rørosregionens næringshage. Os kommune har ingen egen næringssejef og det er derfor begrenset kapasitet på oppfølging av næringsoppgaver. Det er en god del samhandling mellom næringslivet og virksomhetsområder for kommunalteknikk, som omfatter infrastruktur og reguleringsplanarbeid mm.

Visit Røros og Østerdalen

Os kommune er med i Visit Røros og Østerdalen og betaler 270.000 pr år i medlemskap pr år.

Dette er et regionalt samvirkeforetak for ca. 100 medlemmer/medeiere, inkl. 5 kommuner i Innlandet og Trøndelag fylke

- Et virkemiddel og felles markedsføringsorgan for reiselivsnæringen Østerdalen og Rørosregionen
- Med formål om å skape økt reiselyst og dermed verdiskaping i regionen
- Primært reisemålsutvikling basert på ferie og fritidsmarkedet

Avtalen er foreslått gjennomgått på nytt i 2025

Eierskap

Se strategi for de ulike selskapene i eierskapsmeldingen- [https://os.kommune.no/wp-content/uploads/2023/08/Eierskapsmelding-oppdatert-16082023 .pdf](https://os.kommune.no/wp-content/uploads/2023/08/Eierskapsmelding-oppdatert-16082023.pdf)

Infrastruktur

Os kommune har bidratt og finansiert vann – og avløpsutbygginger fram til yttergrensene til nye boligområder i Os kommune- Sundmoen , Kalvkroken med flere.

Støtte til arrangementer og sponsorstøtte

Os kommune gir støtte til arrangementer og idrettsutøvere over formannskapetets frie midler. Kommunedirektøren foreslår at sponsorstøtte til enkeltutøvere utgår fra og med 2025 .

Os kommune står som arrangør i samarbeid med Frivilligheten når det gjelder Vintervukku.

-

Organisasjon og styring

Styringssystemet i Os kommune

Innhold :

- Politisk ledelse
- Administrativ ledelse
- Kommunedirektøren
- Arbeidsoppgaver for ledere
- Samarbeid mellom arbeidsgiver og tillitsvalgte

Politisk ledelse

Kommunelovens §5

Kommunestyret er det øverste organet i kommunen, og fylkestinget er det øverste organet i fylkeskommunen.

Kommunestyret treffer vedtak på vegne av kommunen, og fylkestinget treffer vedtak på vegne av fylkeskommunen, hvis ikke noe annet følger av lov.

Kommunestyret og fylkestinget kan delegerer myndighet til å treffe vedtak til andre folkevalgte organer, ordføreren eller kommunedirektøren innenfor rammene av denne loven eller annen lov.

§ 5-4. Kommunestyrets og fylkestingets adgang til å delegerer vedtaksmyndighet til andre rettssubjekter

For saker som gjelder lovpålagte oppgaver, kan kommunestyret og fylkestinget delegerer myndigheten til å treffe vedtak til andre rettssubjekter så langt lovgivningen åpner for det.

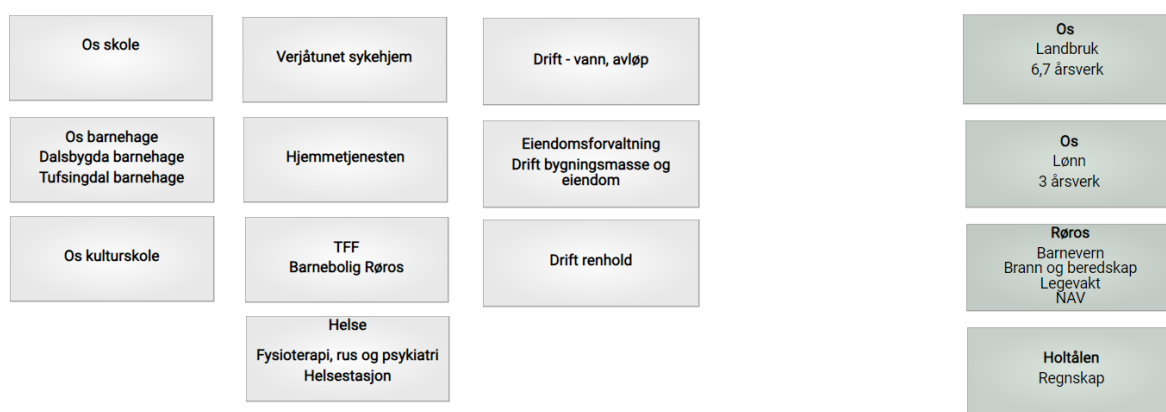
For andre saker kan kommunestyret og fylkestinget delegerer myndighet til å treffe vedtak til andre rettssubjekter hvis saken ikke har prinsipiell betydning.

Administrativ organisering i Os kommune

Økonomiplan for 2025-2028

I 2024 er det opprettet en ny avdeling innen helse og omsorg for natt/kjøkken

Interkommunalt samarbeid.

Os kommune har en rekke interkommunale avtalene. Avtalene har forskjellige parter og ulikt juridisk forankring.

Samarbeidene mellom Røros, Os og Holtålen kommuner (ROH) er administrativt vertskommunesamarbeid hjemlet i kommuneloven § 20-4. Øvrig samarbeid er hjemlet i egne avtaler som regulerer kjøp/salg av tjenester mellom Os og en eller flere andre kommuner. Kommunedirektøren følger opp de interkommunale Kommunedirektøren

Os kommune har inngått vertskommunesamarbeid på en rekke fagområder for å sikre at kommunen klarer å sikre god kompetanse, kapasitet og kvalitet på tjenestene til sine innbyggere. Os kommune er med i følgende vertskommunesamarbeid med Røros og Holtålen kommuner

Barnevernsamarbeid, etablert i 2008

Brannsamarbeidet, formalisert etter vertskommunesamarbeid i 2022

Felles lønnsavdeling, etablert i 2013

Legevaktsamarbeid, etablert i 2016

Felles regnskapsavdeling, etablert i 2017

Felles landbruksavdeling, etablert i 2017

Felles Intermediær avdeling, etablert i 2019

Felles NAV kontor, etablert i 2019

I tillegg er det samarbeidsavtaler om flere oppgaver med kommunene i Nord-Østerdal. Det gjelder PPT, Tynset studie og høgskolesenter, bygningsvernrådsgiver ved Anno Museum, felles beredskapsrådsgiver, vannkoordinator med flere.

Kommunestyret øverste myndighet og delegering

Os kommune har et omfattende delegeringsreglement der beslutningsmyndighet er delegert til kommunedirektør. (vedtatt i 2020 og dette bør gjennomgås på nytt i 2025) Kommunedirektør har delegert videre særlovsbehandlingen til virksomhetsledene.

Kommunedirektørens oppgaver er beskrevet i kommunelovens §13-1

Kommunedirektøren skal lede den samlede kommunale eller fylkeskommunale administrasjonen, med de unntak som følger av lov, og innenfor de instruks, retningslinjer eller pålegg kommunestyret eller fylkestinget gir.

Kommunedirektøren skal påse at saker som legges fram for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet. Utredningen skal gi et faktisk og rettslig grunnlag for å treffe vedtak.

Kommunedirektøren skal påse at vedtak som treffes av folkevalgte organer, blir iverksatt uten ugrunnet opphold. Hvis kommunedirektøren blir oppmerksom på faktiske eller rettslige forhold som har sentral betydning for iverksettingen av vedtaket, skal han eller hun gjøre det folkevalgte organet oppmerksom på dette på en egnet måte.

Kommunedirektøren har møte- og talerett i alle kommunale eller fylkeskommunale folkevalgte organer, med unntak av kontrollutvalget. Kommunedirektøren kan la en av sine underordnede utøve denne retten på sine vegne.

Et folkevalgt organ kan gi kommunedirektøren myndighet til å treffe vedtak i saker som ikke har prinsipiell betydning, hvis ikke kommunestyret eller fylkestinget selv har bestemt noe annet.

Kommunedirektøren har det løpende personalansvaret for den enkelte, inkludert ansettelse, oppsigelse, suspensjon, avskjed og andre tjenstlige reaksjoner, hvis ikke noe annet er fastsatt i lov.

Arbeidsoppgaver for ledere

Lederteamet har arbeidet fram en beskrivelse som omfatter arbeidsoppgavene til lederne. Stikkordsmessig omfatter dette :

- **Ansvar og myndighet i lederrollen**
- **Lederprinsipper og lederoppgaver**
- Arbeidsgiverrollen
- Økonomistyring
- intern og ekstern informasjon

Samarbeid mellom arbeidsgiver og tillitsvalgte

Hovedavtalen ligger til grunn for samarbeidet mellom partene. Hovedavtalen inneholder bestemmelser om forhandlingsordning, prosedyrer samt arbeidsgivers og tillitsvalgtes rettigheter og plikter. Hovedavtalen er et virkemiddel for å sikre samhandling og gode prosesser mellom partene. Et godt samarbeid baseres på tillit og gjensidig forståelse for partenes ulike roller

- Tillitsvalgte er med på budsjettmøter i Os kommunestyre
- Arbeidsgiver (kommunedirektør) har møter med hovedtillitsvalgte 4 ganger pr år og gjennomgår saker. I november drøftes budsjettet.
- AMU som består av tillitsvalgte og arbeidsgiver skal dokumentere at medvirkning er godt i varetatt i utbyggingsprosjekter
- AMU har møter to ganger i året og lager handlingsplaner som omfatter
  - Arbeid med nærvær og sykefravær (6 %)
  - HMS kartlegging og rutinebeskrivelser i COMPILO (Internkontroll systemet)
  - Brannvernrunder
  - ROS analyser på virksomhetsnivå
  - Riktig innmelding av avvik
- Tillitsvalgte er involvert i alle ansettelser.
- Hver virksomhet har også tilsvarende møter med tillitsvalgte for sin virksomhet. Det skal skrives referater fra disse møtene.

Samarbeid mellom ordfører/varaordfører og kommunedirektør

Ordfører og kommunedirektør har formelt møte en gang i uka for gjensidig informasjon om saker. Vi blir da enige om hvilke og når saker skal til politisk behandling. Det er ordfører som beslutter saklista til alle politiske møter

Budsjettvedtak

Generelle bestemmelser for budsjettprosessen

Formannskapet er etter kommuneloven pålagt å fremme forslag om årsbudsjett for det kommende kalenderår. Det skal gjøres rede for de grunnleggende prinsippene kommunen har benyttet ved fremstillingen av årsbudsjettet. Organiseringen av arbeidet med budsjettet skal også beskrives.

I henhold til kommuneloven § 14 skal kommunestyret en gang i året vedta rullerende økonomiplan. Planen skal omfatte hele kommunens virksomhet og gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver i planperioden. Økonomiplanen skal for hvert år i planperioden være i balanse

I tilknytning til bevilgningen skal det angis mål og premisser. Dette kan likevel utelates dersom anvendelsen åpenbart følger av bevilgningens tekst.

I henhold til økonomireglementet vedtar kommunestyret nettorammer for virksomhetsområdene og det delegeres til kommunedirektøren å fordele midler innenfor rammene. I oppstillingen av budsjettet følger kommunene de anbefalinger som er gitt for god kommunal regnskapsskikk.

Frist for utlegging til alminnelig ettersyn er minst 14 dager før behandlingen i kommunestyret, jr. kommuneloven § 14-3. Kommunen er pålagt å vurdere tilstrekkeligheten av dette, og kommunedirektøren anser denne som tilstrekkelig.

I henhold til kommunelovens §14-4 utgjør Os kommunes handlings- og økonomiplan (HØP) kommuneplanens handlingsdel.

Forutsetninger for økonomiplanen

Økonomiplan for 2025-2028

Formålet med utarbeidelse av økonomiplan og årsbudsjett, er å ha en prioritert plan med realistiske målsetninger fastsatt i kommuneplanen. Dette inkluderer også investeringsbudsjettet. Årsbudsjettet er en bindende plan for bruk av de økonomiske ressurser det kommende året. Bevilgningene som fastsettes i årsbudsjettet skal være realistiske og styrende for aktivitetsnivået for det enkelte ansvarsområde

Økonomiplanen er et redskap for politiske prioriteringer mellom ulike tjenester. Prioriteringene skal skje innenfor en ramme som sikrer langsiktig finansiell balanse og en bærekraftig utvikling i kommuneøkonomien. En bærekraftig økonomi innebærer at man ikke skal kunne etablere et driftsnivå som tærer på kommunens finans- og realkapital.

Arbeidet med økonomiplanen skal følge frister som fremkommer av kommuneloven § 14-3, og oppstillings- og dokumentasjonskrav til budsjettet som følger av kommuneloven § 14-4. Økonomiplanen omfatter hele kommunens virksomhet både innenfor drift og investering, og skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale og regionale planer skal følges opp, jfr. kommuneloven § 14-4. Økonomiplanen skal gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede kostnader og prioriteringer over en 4-årsperiode. Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige

Utvikling i kommunens frie inntekter

Regjeringens budsjettforslag viser en vekst i Os kommunes inntekter på ca. 15 millioner kroner i forhold til beregnet inntektsnivå for 2024. Endringen i frie inntekter er en økning på ca. 9,1 %. Dette er høyere enn fylkes- og landsgjennomsnittet. Økningen i frie inntekter er en anerkjennelse fra regjering om at kommunenes utfordringer har økt, og at det er behov for økning i rammer. Os kommune er en kommune uten ekstra inntekter fra eksempelvis kraft som en del av våre nabokommuner nyter godt av. Det er derfor veldig viktig hvordan vi disponerer og legger opp kommunens rammer.

Budsjettberegningfaktorer:

Det er i budsjett for 2025 lagt til grunn lønnsvekst lik deflator i statsbudsjettet. Dette er på 4,1%, fordelt på lønn med 4,5% og prisvekst med 3,2%. Det er for første gang på flere år at budsjettet ikke er saldert med bruk av disposisjonsfond. Os kommune har ikke tilgjengelige fondsmidler og må derfor på sikt søke å øke fondsavsetning. Det er ikke funnet rom for dette i økonomiplanperioden, men vil være gjenstand for revidering i økonomiplanperioden.

Omstillingsbehovet for de enkelte virksomhetene i 2025 er beregnet som følger:

Administrasjon	300 000
Oppvekst	500 000
Helse og omsorg	1 500 000
Teknisk	500 000

Med omstillingsbehov menes de kutt som virksomhetene må gjøre for å holde tildelte rammer for økonomiplanperioden.

Os kommune legger frem årsbudsjett og handling- og økonomiplan i balanse for perioden 2025-2028. Vi har fortsatt med oss utfordringene fra både 2023 og delvis 2024 inn i 2025. Det jobbes veldig godt ute på virksomhetene med både budsjettoppfølging og økonomiplan. Os kommune skal fokusere på

Økonomiplan for 2025-2028

utvikling av ledere slik at de er godt rustet for å håndtere omstilling og utvikling. Det vurderes til enhver tid om vi har riktig antall årsverk i kommunen, og i første omgang om vi trenger å erstatte årsverk som slutter av naturlig årsaker.

For 2025 er det lagt opp til et investeringsnivå som er godt over normalår. Os kommune har en presset økonomi blant annet som følge av økte renter i økonomiplanperioden, og dette vil også bemerke seg i økonomiplanperioden. Det legges opp til investering på nytt skolebygg på totalt 105 millioner eks. MVA. Dette er et betydelig løft for kommunen og satsingen på barn og unge. Vi har allerede investert i påbygg barnehage og ny skole vil være et god tilskudd til Os kommune.

Os kommune har en stor bygningsmasse hvor det til stadighet er behov for enten rehabilitering eller omstrukturering på grunn av endrede behov. Dette vil også gi seg utslag i økonomiplanen hvor det legges opp til investeringer for energi effektiviserende tiltak. Energibrønn på kommunehuset og Verjåtunet vil gi innsparing på sikt.

Totalt er det lagt inn forslag om investeringer i størrelsesorden på 147 971 000 hvorav 118 717 000 skal dekkes av låneopptak, og 28 654 000 er finansiert via momskompensasjon.

Handlingsregler

Kommunen har mål om sunn økonomi; som kan måles mot økonomiske handlingsregler:

1. Netto driftsresultat på minst 2%
2. Frie midler på disposisjonsfondet på 10% av driftsinntekt.
3. Netto lånegjeld, fratrukket sjølkost og selvfinansierende tiltak og videreutlån, innenfor 70 % av driftsinntektene.
4. Egenkapitalandel for investeringer på minst 20 %

Hensikten med måltallene er at kommunen skal ha handlefrihet for å takle uforutsette endringer av driftsvilkår, samt at kommunen skal ha egenkapital til investeringer.

Os kommune vil ikke oppnå de handlingsregler som er satt, og det legges til grunn en revidering i 2025.

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028
Rammetilskudd	-102 550	-96 682	-96 682	-113 790	-113 790	-113 790	-113 790
Inntekts- og formuesskatt	-53 468	-64 906	-64 906	-63 905	-63 905	-63 905	-63 905
Eiendomsskatt	-7 032	-6 968	-6 968	-6 968	-6 968	-6 968	-6 968

Økonomiplan for 2025-2028

	Regnskap 2023	Oppr. budsjet 2024	Rev. budsjet 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028
Andre generelle driftsinntekter	-9 702	-9 948	-9 948	-9 948	-9 948	-9 948	-9 948
Sum generelle driftsinntekter	-172 753	-178 504	-178 504	-194 611	-194 611	-194 611	-194 611
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	190 234	168 130	168 130	173 837	170 837	170 837	170 837
Avskrivninger	11 752	11 100	11 100	11 100	11 100	11 100	11 100
Sum netto driftsutgifter	201 986	179 230	179 230	184 937	181 937	181 937	181 937
Brutto driftsresultat	29 233	726	726	-9 674	-12 674	-12 674	-12 674
Renteinntekter	-2 073	-2 310	-2 310	-2 310	-2 310	-2 310	-2 310
Utbytter	-156	-300	-300	-300	-300	-300	-300
Renteutgifter	9 113	10 691	10 691	14 191	15 691	15 691	15 691
Avdrag på lån	8 826	9 250	9 250	9 750	11 250	11 250	11 250
Netto finansutgifter	15 709	17 331	17 331	21 331	24 331	24 331	24 331
Motpost avskrivninger	-11 752	-11 100	-11 100	-11 100	-11 100	-11 100	-11 100
Netto driftsresultat	33 191	6 957	6 957	557	557	557	557
Disponering eller dekning av netto driftsresultat							
Overføring til investering	0	600	600	600	600	600	600
Avsetninger til bundne driftsfond	6 061	286	286	286	286	286	286
Bruk av bundne driftsfond	-12 049	-1 443	-1 443	-1 443	-1 443	-1 443	-1 443
Avsetninger til disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-27 203	-6 400	-6 400	0	0	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	-33 191	-6 957	-6 957	-557	-557	-557	-557
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. budsjet 2024	Politisk vedtatt budsjet 2024	Rev. budsjet 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028
Administrasjon	24 831	25 774	21 974	21 974	25 979	25 779	25 779	25 779
Oppvekst	51 241	42 809	44 254	44 254	46 940	45 940	45 940	45 940

Økonomiplan for 2025-2028

	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028
Interkommunale tjenester	21 711	19 401	19 401	19 401	18 117	18 117	18 117	18 117
Helse og omsorg	79 720	62 030	64 085	64 085	64 185	63 185	63 185	63 185
Kultur	2 967	3 186	3 186	3 186	3 186	3 186	3 186	3 186
Kommunalteknikk	18 670	13 773	14 073	14 073	14 273	13 473	13 473	13 473
Sentrale fellesposter	-14 902	0	0	0	0	0	0	0
Sum bevilgninger drift, netto	184 239	166 973	166 973	166 973	172 680	169 680	169 680	169 680
Herav:								
Netto renteutgifter og -inntekter	-6	0	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	6 061	286	286	286	286	286	286	286
Bruk av bundne driftsfond	-12 049	-1 443	-1 443	-1 443	-1 443	-1 443	-1 443	-1 443
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	190 234	168 130	168 130	168 130	173 837	170 837	170 837	170 837

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028
Administrasjon	24 831	25 774	21 974	21 974	25 979	25 779	25 779	25 779
Herav:								
Avsetninger til bundne driftsfond	114	85	85	85	85	85	85	85
Bruk av bundne driftsfond	-5 039	-300	-300	-300	-300	-300	-300	-300
Oppvekst	51 241	42 809	44 254	44 254	46 940	45 940	45 940	45 940
Herav:								
Avsetninger til bundne driftsfond	1 846	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-2 149	0	0	0	0	0	0	0
Interkommunale tjenester	21 711	19 401	19 401	19 401	18 117	18 117	18 117	18 117
Herav:								
Avsetninger til bundne driftsfond	490	70	70	70	70	70	70	70
Bruk av bundne driftsfond	-485	-17	-17	-17	-17	-17	-17	-17
Helse og omsorg	79 720	62 030	64 085	64 085	64 185	63 185	63 185	63 185
Herav:								
Avsetninger til bundne driftsfond	2 713	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-2 196	0	0	0	0	0	0	0
Kultur	2 967	3 186	3 186	3 186	3 186	3 186	3 186	3 186
Herav:								
Avsetninger til bundne driftsfond	431	0	0	0	0	0	0	0

Økonomiplan for 2025-2028

	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028
Bruk av bundne driftsfond	-314	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20
Kommunalteknikk	18 670	13 773	14 073	14 073	14 273	13 473	13 473	13 473
Herav:								
Netto renteutgifter og -inntekter	-6	0	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	466	131	131	131	131	131	131	131
Bruk av bundne driftsfond	-1 865	-1 106	-1 106	-1 106	-1 106	-1 106	-1 106	-1 106
Sentrale fellesposter	-14 902	0	0	0	0	0	0	0
Sum bevilgninger drift, netto	184 239	166 973	166 973	166 973	172 680	169 680	169 680	169 680
Herav:								
Netto renteutgifter og -inntekter	-6	0	0	0	0	0	0	0
Kommunalteknikk	-6	0	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	6 061	286	286	286	286	286	286	286
Administrasjon	114	85	85	85	85	85	85	85
Oppvekst	1 846	0	0	0	0	0	0	0
Interkommunale tjenester	490	70	70	70	70	70	70	70
Helse og omsorg	2 713	0	0	0	0	0	0	0
Kultur	431	0	0	0	0	0	0	0
Kommunalteknikk	466	131	131	131	131	131	131	131
Bruk av bundne driftsfond	-12 049	-1 443	-1 443	-1 443	-1 443	-1 443	-1 443	-1 443
Administrasjon	-5 039	-300	-300	-300	-300	-300	-300	-300
Oppvekst	-2 149	0	0	0	0	0	0	0
Interkommunale tjenester	-485	-17	-17	-17	-17	-17	-17	-17
Helse og omsorg	-2 196	0	0	0	0	0	0	0
Kultur	-314	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20
Kommunalteknikk	-1 865	-1 106	-1 106	-1 106	-1 106	-1 106	-1 106	-1 106
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	190 234	168 130	168 130	168 130	173 837	170 837	170 837	170 837
Administrasjon	-4 925	-215	-215	-215	-215	-215	-215	-215
Oppvekst	-303	0	0	0	0	0	0	0
Interkommunale tjenester	6	53	53	53	53	53	53	53
Helse og omsorg	517	0	0	0	0	0	0	0
Kultur	117	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20
Kommunalteknikk	-1 406	-975	-975	-975	-975	-975	-975	-975

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028
Investeringer i varige driftsmidler	40 032	25 523	69 502	146 771	10 500	4 625	4 000
Tilskudd til andres investeringer	550	500	500	600	500	500	500

Økonomiplan for 2025-2028

	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	668	600	600	600	600	600	600
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	41 250	26 623	70 602	147 971	11 600	5 725	5 100
Kompensasjon for merverdiavgift	-6 114	-4 003	-12 798	-28 654	-1 100	-125	0
Tilskudd fra andre	-30	-675	-675	0	0	0	0
Salg av varige driftsmidler	-1 782	0	0	0	0	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	-32	0	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av lån	-33 291	-21 345	-56 529	-118 717	-9 900	-5 000	-4 500
Sum investeringsinntekter	-41 250	-26 023	-70 002	-147 371	-11 000	-5 125	-4 500
Videreutlån	745	5 000	5 000	5 000	0	0	0
Bruk av lån til videreutlån	-745	-5 000	-5 000	-5 000	0	0	0
Avdrag på lån til videreutlån	945	1 000	1 000	1 000	0	0	0
Mottatte avdrag på videreutlån	-1 001	-1 000	-1 000	-1 000	0	0	0
Netto utgifter videreutlån	-56	0	0	0	0	0	0
Overføring fra drift	0	-600	-600	-600	-600	-600	-600
Avsetninger til bundne investeringsfond	56	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	56	-600	-600	-600	-600	-600	-600
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan Sum 2025-2028
Digitalisering	1 633	500	500	0	0	0	0	0

Økonomiplan for 2025-2028

	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan Sum 2025-2028
Velferdsteknologi innen omsorgstjenesten	162	375	375	375	375	375	0	1 125
Helseplattformen	641	500	500	0	0	0	0	0
Div investeringer, oppgr. VA	274	4 700	4 700	3 500	5 000	4 000	4 000	16 500
Energisparende tiltak	1 258	1 250	2 492	8 850	1 250	0	0	10 100
Solcelle Oshallen og samfunnshus	2 107	0	0	0	0	0	0	0
Forprosjekt framtidens skolebygg	4 530	2 000	2 000	0	0	0	0	0
Nye omsorgsboliger	8	0	0	0	0	0	0	0
Oppgradering kommunale veier	317	2 000	2 000	250	250	250	0	750
Helsehus	19 293	0	21 957	0	0	0	0	0
Kjøp av eiendom	3 106	0	0	0	0	0	0	0
Nødstrøm Verjåtunet	9	0	0	425	0	0	0	425
Låsesystemer	492	0	0	0	0	0	0	0
Stall og fjøs Oddentunet	235	0	0	0	0	0	0	0
Gatebelysning, ledlys	230	0	0	0	0	0	0	0
Verksted i lagerhallen	398	0	0	0	0	0	0	0
Kopparleden								
Påbygg grønne Rytrøa	93	0	0	0	3 625	0	0	3 625
Omsorgsboliger	4 187	0	13 313	0	0	0	0	0
Nørnesjordet 6-16								
Vaskesentraler kommunale bygg	160	0	0	0	0	0	0	0
Messebygget	459	0	3 541	0	0	0	0	0
Renholdstjenesten	0	975	975	0	0	0	0	0
Bil-hjemmehjelp	0	270	270	0	0	0	0	0
Oshallen 2024	0	1 475	1 475	0	0	0	0	0
Ventilasjonsanlegg basseng 2025-2027	0	0	0	625	0	0	0	625
Biler kommunalteknikk	0	540	540	0	0	0	0	0
Ombygging helsestasjon	0	125	125	0	0	0	0	0
Rytrøa 5	0	350	350	0	0	0	0	0
Kompaktlaster	0	538	538	0	0	0	0	0
Verjåtunet 2025	0	500	500	1 000	0	0	0	1 000
Nørnesjordet 18 - Inngangsdør og taktekking	0	1 150	1 150	0	0	0	0	0
Os barnehage - påbygg	0	6 500	6 500	0	0	0	0	0
Dagsturhytta	0	1 213	1 213	0	0	0	0	0
Gatelys 2024	0	438	438	0	0	0	0	0
Skaphenger	0	125	125	0	0	0	0	0
Skoleprosjekt ny skole	0	0	0	131 250	0	0	0	131 250
Oppgradering brannalarmanlegg	0	0	0	496	0	0	0	496
Enova prosjekter	103	0	3 926	0	0	0	0	0
Prosjekt mangler	339	0	0	0	0	0	0	0
Investeringer i varige driftsmidler	40 032	25 523	69 502	146 771	10 500	4 625	4 000	165 896

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

Økonomiplan for 2025-2028

	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan Sum 2025-2028
Investeringsmidler Fellesrådet	550	500	500	600	500	500	500	2 100
Tilskudd til andres investeringer	550	500	500	600	500	500	500	2 100

3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan Sum 2025-2028
KLP egenkapitalinnskudd	641	600	600	600	600	600	600	2 400
Kjøp og salg av aksjer	28	0	0	0	0	0	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	668	600	600	600	600	600	600	2 400

4. Utlån av egne midler

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan Sum 2025-2028
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum del 1-4	41 250	26 623	70 602	147 971	11 600	5 725	5 100	170 396

Økonomisk oversikt drift etter § 5-6

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028
Rammetilskudd	-102 550	-96 682	-96 682	-113 790	-113 790	-113 790	-113 790
Inntekts- og formuesskatt	-53 468	-64 906	-64 906	-63 905	-63 905	-63 905	-63 905
Eiendomsskatt	-7 032	-6 968	-6 968	-6 968	-6 968	-6 968	-6 968
Andre skatteinntekter	-96	-85	-85	-85	-85	-85	-85
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-9 762	-9 958	-9 958	-9 958	-9 958	-9 958	-9 958
Overføringer og tilskudd fra andre	-56 788	-39 822	-39 822	-39 822	-39 822	-39 822	-39 822
Brukerbetalinger	-8 172	-8 597	-8 597	-8 597	-8 597	-8 597	-8 597
Salgs- og leieinntekter	-18 890	-21 468	-21 468	-21 468	-21 468	-21 468	-21 468
Sum driftsinntekter	-256 758	-248 485	-248 485	-264 592	-264 592	-264 592	-264 592

Økonomiplan for 2025-2028

	Regnskap 2023	Oppr. budsjett 2024	Rev. budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028
Lønnsutgifter	149 577	139 807	143 807	143 727	143 727	143 727	143 727
Sosiale utgifter	27 357	30 787	30 787	30 787	30 787	30 787	30 787
Kjøp av varer og tjenester	79 807	62 482	58 482	64 069	61 069	61 069	61 069
Overføringer og tilskudd til andre	17 497	5 035	5 035	5 235	5 235	5 235	5 235
Avskrivninger	11 752	11 100	11 100	11 100	11 100	11 100	11 100
Sum	285 991	249 211	249 211	254 918	251 918	251 918	251 918
driftsutgifter							
Brutto	29 233	726	726	-9 674	-12 674	-12 674	-12 674
driftsresultat							
Renteinntekter	-2 073	-2 310	-2 310	-2 310	-2 310	-2 310	-2 310
Utbytte	-156	-300	-300	-300	-300	-300	-300
Renteutgifter	9 113	10 691	10 691	14 191	15 691	15 691	15 691
Avdrag på lån	8 826	9 250	9 250	9 750	11 250	11 250	11 250
Netto	15 709	17 331	17 331	21 331	24 331	24 331	24 331
finansutgifter							
Motpost avskrivninger	-11 752	-11 100	-11 100	-11 100	-11 100	-11 100	-11 100
Netto	33 191	6 957	6 957	557	557	557	557
driftsresultat							
Disponering eller dekning av netto driftsresultat							
Overføring til investering	0	600	600	600	600	600	600
Avsetninger til bundne driftsfond	6 061	286	286	286	286	286	286
Bruk av bundne driftsfond	-12 049	-1 443	-1 443	-1 443	-1 443	-1 443	-1 443
Avsetninger til disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-27 203	-6 400	-6 400	0	0	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0	0
Sum	-33 191	-6 957	-6 957	-557	-557	-557	-557
disponeringer eller dekning av netto driftsresultat							
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0	0

Plangrunnlaget

Plangrunnlaget.

Kunsten i dag er å navigere stødig under stadig flere uforutsette hendelser og endringer.

Os kommunestyre vedtok planstrategi for perioden 2025- 2028 den 25.10.2024. Med bakgrunn i at Os kommune er en liten kommune, med tanke på folketall, med få administrative ressurser, må kommunen forenkle og effektivisere planarbeidet.

I denne planstrategien har Os kommune prioritert og innarbeide ikke lovpålagte planer i samfunnsdelen. Det gjelder folkehelseplan, helse-og omsorgsplan, rus og psykiatriplan, næringsplan og boligstrategi. I tillegg vil arbeidsgiverstrategien bli innarbeida i samfunnsdelen. Arbeidet med kommuneplanenes samfunnsdel vil bli fullført i 2025.

Os kommune har tverrfaglige planer som legger føringer for vårt arbeid i alle virksomheter. Det gjelder beredskapsplan, folkehelseplan og regional klima og energiplan. Det er laga et detaljert handlingsprogram for klima og energiplan som skal følges opp årlig

Lovpålagte planer :

Kommuneplanens samfunnsdel og arealdel; plan og bygningsloven

Beredskapsplan, forskrift om beredskapsplanlegging

edet for å ha mange omfattende ikke lovpålagte sektor planer, vil Os kommune innarbeide helse- og omsorgsplan, rus- og psykiatriplan, næringsplan og boligstrategi s

Visjon

VISJON

Visjonen fram til i dag har vært «Befolkningsvekst i Os gjennom næringsutvikling og utvikling av kultur- og aktivitetstilbud» og med mål om Aktive opplevelser for barn

Os kommune har en samfunnsplan fra 2015. Denne er under revidering og vil bli sluttført i 2025. Kommunestyre har i arbeidsmøter drøfta "Utvikling og innovasjon uten befolkningsvekst "

Kommunene er velferdsprodusenter på oppdrag fra Staten; og skal følge lover og forskrifter. Den idelle målsettingen er at kommunene skal gi likeverdige tjenester over hele landet.

Os kommune skal levere gode tjenester til innbyggerne fra vugge til grav . Dette omfatter alt fra helsestasjon, barnehage, skole, legetjeneste, tilrettelagte tjenester, hjemme- og institusjonstjenster for eldre mm.

Visjonsbeskrivelse

Vekst og utvikling

- Os er et trygt og attraktivt sted å bo hvor vi gjør nytte av den kunnskap og de ressurser den enkelte innbygger har å bidra med .
- Vi bidrar til verdiskaping med vekt på lokale ressurser.
- Os har et bredt tilbud av arbeidsplasser og gode linker til resten av regionen
- Os har en bærekraftig forvaltning av miljø, kulturog naturkvaliteter og areal
- Os har økt befolkningsvekst i løpet av planperioden
- Os er en trygg og attraktiv bokommune
- Barn og unge i Os får delta i planlegging og påvirker beslutninger
- Os er en kommune som spiller på lag med de frivillig

Os skal bestå av levende lokalsamfunn med en tydelig identitet.

- Dette betinger attraktiv barnehage og skole med forutsigbarhet og høy kvalitet.
- Os kjennetegnes av god folkehelse og aktiviteter som fremmer helse i hele befolkningen i et forebyggende perspektiv
- Trygge, attraktive og levende bo- og nærmiljøer
- Os kommune tar høyde for fremtidige klimaendringer og være godt forberedt på uventede hendelser
- Et kulturliv med bredde, kvalitet og engasjement med barn og unge som høyest prioritet

Os kommune som samfunnsutvikler og tjenesteprodusent

- Os skal levere riktig tjeneste på rett tid på riktig nivå
- Levere tjenester av god nok kvalitet
- Ha klare mål og retninger og fokusere på framtiden
- Bidra til nærhet mellom generasjoner
- Ha effektiv og konstruktiv dialog mellom administrasjon, politikere og innbyggere
- Det gjennomføres langsiktig og konsistent planlegging for å forebygge uønskede hendelser

Os kommune er en del av region

- Os er en aktiv deltager med en tydelig identitet som bidrar til å styrke og videreutvikle regionen
- Os skal være en aktiv deltager og bidragsyter til et godt regionalt og interkommunalt samarbeid om næringsutvikling
- Vi har sterke fagmiljø basert på kunnskapsutveksling og samarbeid på tvers av kommunegrensene
- Os er en aktiv deltaker i regionalt folkehelsearbeid.
- Samarbeide om store og gode arrangementer innen kultur og idrett
- Fokus på vår felles regionale kulturhistorie
- Sikre og opprettholde et godt regionalt samarbeid i samferdsel og infrastruktur

Satsingsområder

Satsingsområde i 2025 blir

Styring , ledelse og organisasjonsutvikling

i 2025 har vi hatt spesielt fokus på sykefravær og økonomioppfølging og slik at vi skal klare og holde budsjetttramma.

Satsingsområdet i Os kommune er fortsatt og levere gode tjenester fra vugge til grav og holde budsjetttrammene. Se forøvrig kommunedirektøren har ordet.

Visjon

VISJON

Visjonen fram til i dag har vært «Befolkningsvekst i Os gjennom næringsutvikling og utvikling av kultur- og aktivitetstilbud» og med mål om Aktive opplevelser for barn

Os kommune har en samfunnsplan fra 2015. Denne er under revidering og vil bli slutført i 2025. Kommunestyre har i arbeidsmøter drøfta “Utvikling og innovasjon uten befolkningsvekst ”

Kommunene er velferdsprodusenter på oppdrag fra Staten; og skal følge lover og forskrifter. Den idelle målsettingen er at kommunene skal gi likeverdige tjenester over hele landet.

Os kommune skal levere gode tjenester til innbyggerne fra vugge til grav . Dette omfatter alt fra helsestasjon, barnehage, skole, legetjeneste, tilrettelagte tjenester, hjemme- og institusjonstjenster for eldre mm.

Visjonsbeskrivelse

Vekst og utvikling

- Os er et trygt og attraktivt sted å bo hvor vi gjør nytte av den kunnskap og de ressurser den enkelte innbygger har å bidra med .
- Vi bidrar til verdiskaping med vekt på lokale ressurser.
- Os har et bredt tilbud av arbeidsplasser og gode linker til resten av regionen
- Os har en bærekraftig forvaltning av miljø, kulturog naturkvaliteter og areal
- Os har økt befolkningsvekst i løpet av planperioden
- Os er en trygg og attraktiv bokommune
- Barn og unge i Os får delta i planlegging og påvirker beslutninger

- Os er en kommune som spiller på lag med de frivillig

Os skal bestå av levende lokalsamfunn med en tydelig identitet.

- Dette betinger attraktiv barnehage og skole med forutsigbarhet og høy kvalitet.
- Os kjennetegnes av god folkehelse og aktiviteter som fremmer helse i hele befolkningen i et forebyggende perspektiv
- Trygge, attraktive og levende bo- og nærmiljøer
- Os kommune tar høyde for fremtidige klimaendringer og være godt forberedt på uventede hendelser
- Et kulturliv med bredde, kvalitet og engasjement med barn og unge som høyest prioritet

Os kommune som samfunnsutvikler og tjenesteprodusent

- Os skal levere riktig tjeneste på rett tid på riktig nivå
- Leverer tjenester av god nok kvalitet
- Ha klare mål og retninger og fokusere på framtiden
- Bidra til nærhet mellom generasjoner
- Ha effektiv og konstruktiv dialog mellom administrasjon, politikere og innbyggere
- Det gjennomføres langsiktig og konsistent planlegging for å forebygge uønskede hendelser

Os kommune er en del av region

- Os er en aktiv deltager med en tydelig identitet som bidrar til å styrke og videreutvikle regionen
- Os skal være en aktiv deltager og bidragsyter til et godt regionalt og interkommunalt samarbeid om næringsutvikling
- Vi har sterke fagmiljø basert på kunnskapsutveksling og samarbeid på tvers av kommunegrensene
- Os er en aktiv deltaker i regionalt folkehelsearbeid.
- Samarbeide om store og gode arrangementer innen kultur og idrett
- Fokus på vår felles regionale kulturhistorie
- Sikre og opprettholde et godt regionalt samarbeid i samferdsel og infrastruktur

Gebylliste

Gebyllsatsar Barnehage

Månedskost ihht plass

Gebyll	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
3 dager pr uke	Kroner	900	0	-900	-100% Ny sats gjelder fra høst 2024
4 dager pr uke	Kroner	1 200	0	-1 200	-100% Ny sats gjelder fra høst 2024
Gebyll for sent henting	Kroner	160	170	10	6%

Økonomiplan for 2025-2028

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
Gebyr for barnehage	Kroner	1 500	1 500	0	0% Vedtak statsbudsjett redusert foreldrebetaling
Kostpenger 3 dager pr uke	Kroner	300	320	20	7%
Kostpenger 4 dager pr uke	Kroner	400	425	25	6%
Kostpenger full sats (5 dager)	Kroner	500	550	50	10%
Søskenmoderasjon barnehage, 3 eller flere barn	Prosent	100	100	0	0%
Søskenmoderasjon barnehage, første søsken (2 barn)	Prosent	30	30	0	0%

Alle beløp er i kroner.

Alle beløp er inklusive MVA der det er aktuelt.

Gebyr for Skolefritidsordningen

Månedskost iht plass

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
Ekstra dag utover avtale	Kroner	280	0	-280	-100%
Kostpenger fra og med 15 t pr uke	Kroner	160	0	-160	-100%
Kostpenger til og med 14 t pr uke	Kroner	88	0	-88	-100%
Plass inntil 14 t (1-2 trinn med gratis kjernetid)	Kroner	295	0	-295	-100%
Plass over 14 t (gjelder 1-2 trinn med gratis kjernetid)	Kroner	925	0	-925	-100%
Plass over 14 t pr uke.	Kroner	2 800	0	-2 800	-100%
Til og med 14 t pr uke	Kroner	2 130	0	-2 130	-100%

Alle beløp er i kroner.

Alle beløp er inklusive MVA der det er aktuelt.

Gebyr for Kulturskole

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
Andre (pr.time)	Kroner	350	370	20	6%

Økonomiplan for 2025-2028

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
Instrumentleie, gjelder ikke blåseinstrumenter	Kroner	300	320	20	7%
Store grupper, kurs (tegnkurs mm)	Kroner	830	880	50	6%
Vanlig sats, grupper (pr.år)	Kroner	2 920	3 100	180	6%
Vanlig sats, ind. timer/ små grupper (pr.år)	Kroner	3 300	3 500	200	6%

Søskenmoderasjon:

25 % for 2. barn

50 % for 3. barn og evt. flere

25 % for 2. instrument

50 % for 3. instrument og evt. flere

Kulturskole for voksne, grupper a minimum 3 stk., 10 ganger * 45 minutter	3.350
«Kulturskole for alle», angående tilbud innenfor kulturskolen. Det innføres maksimumspris pr. husstand fra 1.1.2023. Maksimumsprisen gjelder kun for barn og ungdom med samme folkeregistrerte adresse. Maksimumsprisen gjelder pr. halvår. Maksimumsprisen beregnes etter fratrekk av søskenmoderasjon	6.000

Kor og korps:

Kor og korps til barn og ungdom (skolekorps og andre)	Betaler 75 % av faktiske kostnader
Kor og korps for voksne (mannskor, blandakor o.a.)	Betaler 100 % av faktiske kostnader

Gebyrer Kultur og fritid

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
Ekstra husleie ved uttrykning av vaktmester pr gang.	Kroner	3 000	3 200	200	7%
Garderobe inkl dusj pr time	Kroner	300	320	20	7%
Garderobe inkl. dusj pr. døgn	Kroner	1 500	1 600	100	7%

Økonomiplan for 2025-2028

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
Leie av lokalene til fritidsklubben	Kroner	850	890	40	5%
Leie av svømmehallen pr.time	Kroner	600	650	50	8%
Svømmehall - enkeltbillett voksen	Kroner	110	115	5	5%
Svømmehall - klippekort voksen 10 klipp	Kroner	600	630	30	5%
Svømmehallen - enkeltbillett barn	Kroner	50	50	0	0%
Svømmehallen - klippekort barn 10 klipp	Kroner	300	300	0	0%
Utleie 1/3 av Oshallen i regi av lag og foreninger pr time	Kroner	130	130	0	0%
Utleie 1/3 av Oshallen i regi av private og komm.akt.pr time	Kroner	320	330	10	3%
Utleie 2/3 av Oshallen i regi av lag og foreninger pr time	Kroner	250	260	10	4%
Utleie 2/3 av Oshallen i regi av priv.og komm.akt. pr time	Kroner	620	660	40	6%
Utleie av kjøkken/ kiosk i Oshallen	Kroner	530	560	30	6%
Utleie av møterom i Oshallen	Kroner	220	230	10	5%
Utleie Oshallen lag og foreninger pr time	Kroner	380	390	10	3%
Utleie Oshallen pr dag	Kroner	10 600	11 000	400	4%
Utleie Oshallen pr dag lag og foreninger	Kroner	3 600	3 800	200	6%
Utleie Oshallen private og kommersielle aktører	Kroner	940	990	50	5%

Priser (1) gjelder arrangement, stevner, kamper og møter i regi av lag og foreninger uten kommersiell interesse. Priser (2) gjelder kommersielle aktører, messer, konferanser, private arrangement, selskaper m.v. Ved arrangement som har billettinntekter skal kommunen ha 10 % av billettinntektene. Alle priser inkluderer vaktmestertjeneste, renhold, strøm, oppvarming og annet forbruk. Leietakere kan benytte lydanlegg. Om det kan brukes materialer fra lagerrommet avtales separat med evt. kommunen eller idrettslag. NB! Hoppegropa kan av sikkerhetsmessige grunner ikke leies ut til private.

Gebyrsetter Helse- og omsorgstjenester

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
Aktivisering/ Inn på tunet	Kroner	140	150	10	7%
Enkelt dag eller natt-opphold, i tråd med maksimal sats, gitt av departementet**	Kroner	105	110	5	5%
Korttidsopphold, i tråd med maksimal sats, gitt av departement**	Kroner	185	193	8	4% **Kan bli endret når stortingets vedtak mottas i desember
Praktisk hjelp i hjemmet - Inntekt 2 - 3G	Kroner	640	640	0	0%
Praktisk hjelp i hjemmet - Inntekt 3 - 4G	Kroner	1 150	1 150	0	0%
Praktisk hjelp i hjemmet - Inntekt 4 - 5G	Kroner	1 650	1 650	0	0%
Praktisk hjelp i hjemmet - Inntekt over 5G	Kroner	2 140	2 140	0	0%
Praktisk hjelp i hjemmet - Inntekt under 2G	Kroner	215	215	0	0%
Tilkjørt mat	Kroner	105	120	15	14%
Trygghetsalarm pr mnd.	Kroner	290	300	10	3%

**Kan bli endret når stortingets vedtak mottas i desember

Alle beløp er i kroner

Alle beløp er inklusive mva der det er aktuelt

Gebyrsetter Salgs og skjenkegebyr

Bevillingsgebyrene skal følge den nasjonale alkoholforskriften § 6-2. Gebyrene skal følge statens satser. Satsene justeres når statsbudsjettet er endelig vedtatt

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
Ambulerende skjenkebevilling pr gang	Kroner	420	420	0	0%
Gebyr for avleggelse av kunnskapsprøven	Kroner	400	400	0	0%

Gebyr for skjenking er

Økonomiplan for 2025-2028

0,54 kr. pr. vareliter for alkoholholdig drikk gruppe 1

1,41 kr. pr. vareliter for alkoholholdig drikk, gruppe 2

4,65 kr. pr. vareliter for alkoholholdig drikk, gruppe 3

Bevillingsgebyret utgjør pr. år minimum kr 1850,- for salg og kr. 2800,- for skjenking.

Bevillingsmyndigheten kan likevel i særlige tilfeller bestemme at gebyret skal settes lavere.

Gebyret for omsetning ved salg kr. 0,23 pr.vareliter i gruppe 1

Gebyret for omsetning ved salg kr. 0,65 pr.vareliter gruppe 2

Gebyrer Landbruk

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
Delingssaker etter jordlovens § 12	Kroner	2 100	2 200	100	5%
Konsesjonssaker	Kroner	5 200	5 400	200	4%

Gebyrer Plan- og byggesak

Dette er satser det ikke beregnes merverdiavgift av. Betalingsregulativ for plan- og byggesaksbehandling: Alle arealer er bruksareal (BRA) jfr. NS 3940. PBL = Plan- og bygningsloven.

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
Feltarbeid - timepris for medgått tid bygge- og delesak	Kroner	1 830	1 840	10	1%
Kontorarbeid - timepris for medgått tid, bygge- og delesak	Kroner	1 830	1 840	10	1%
Meglerpakke (planstatus, areal, bruksformål, kommunale gebyrer, utestående m.v.)	Kroner	3 713	4 022	309	8%

Bolig og fritidsbolig

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
a) Ny bolig/fritidsbolig (pbl. § 20-1)	Kroner	19 130	19 234	104	1%
b). For hver selvstendig boenhet f.o.m. boenhet nr. 2	Kroner	14 811	14 892	81	1%

Økonomiplan for 2025-2028

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
c). Flerboligbygg (rekke- og kjedehus, tomannsboliger, flerboligbygg etc.) faktureres pr. boenhet iht. pkt. 1 a	Kroner	14 811	14 892	81	1%
d). Søknadspliktig tilbygg inntil 50 kvm eksl. kjeller (PBL. § 20-2)	Kroner	6 393	6 428	35	1%
e). Tilbygg over 50 kvm eksl. kjeller (PBL. § 20-1)	Kroner	9 601	9 654	53	1%
f). Nybygg av garasje og uthus over 50 kvm	Kroner	6 393	6 428	35	1%

Anneks

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
Anneks (PBL. § 20-1)	Kroner	9 577	9 629	52	1%

Næringsbygg

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
a). etter medgått tid, minimum kr 3 500	Kroner	Etter medgått tid	Etter medgått tid		Næringsbygg – både nye bygg og til-/påbygg (forretning, kontor, industri m.v.) (PBL. §20-1)

Landbruksbygg

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
a). Alminnelige driftsbygninger i landbruket (§ 20-2 b) jfr. SAK 10 § 3-2, etter medgått tid, minimum kr 3 100	Kroner	Etter medgått tid	Etter medgått tid		
b). Bygg (redskapshus, lager m.v.) inntil 200 kvm, etter medgått tid, minimum kr 3 100	Kroner	Etter medgått tid	Etter medgått tid		
c). Riving i samme sak, etter medgått tid, minimum kr 1 000	Kroner	Medgått tid	Medgått tid		

Økonomiplan for 2025-2028

Tiltak

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
Tiltak som kan forestås av tiltakshaver (PBL. § 20-2 a), c) og d))	Kroner	3 721	3 741	20	1%

Riving

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
a). Riving (PBL. § 20-1), inntil 70 m ²	Kroner	9 589	9 642	53	1%
b). Riving fra 71 m ² -100 m ²	Kroner	19 178	19 283	105	1%
c). Riving fra 101 m ² . NB – ved bygg over 100 m ² kreves avfallsplan	Kroner	22 375	22 497	122	1%

Utslippstillatelser

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
a). Søknad om utslippstillatelse på eksisterende og nye helårs-/fritidsboliger – iht. forurensnings-loven, jfr. forurensningsforskriftens kap. 12, etter medgått tid, minimum kr 4 000	Kroner	Medgått tid	Medgått tid		Minimum 4 000
b). Søknad om tiltak for avløp etter PBL § 20-1, etter medgått tid, minimum kr 2 100	Kroner	Medgått tid	Medgått tid		Minimum 2 100

Andre kategorier

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
Byggesaksbehandling av alle andre kategorier som er søknadspliktig etter PBL. § 20-1, og som ikke er nevnt spesifikt i pkt. 1-7 ovenfor, etter medgått tid, minimum kr 2 000	Kroner	Medgått tid	Medgått tid		Minimum 2 000
Merarbeid på grunn av mangelfull søknad, dvs. i saker hvor det må skrives brev til	Kroner	6 393	6 428	35	1%

Økonomiplan for 2025-2028

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
-------	-------	-----------	-----------	-----------------	------------------------

søker/tiltakshaver om
tilleggsdokumentasjon

Ferdigattest

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
-------	-------	-----------	-----------	-----------------	------------------------

Basisgebyr	Kroner	0	0	0	0% Inngår i basisgebyret
Tilleggsgebyr for utstedelse av ferdigattest, der søknad om ferdigattest er mottatt 3 år eller senere etter at førstegangstillatelse er gitt.	Kroner	6 393	6 428	35	1%

Behandling av fradelingssaker etter PBL

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
-------	-------	-----------	-----------	-----------------	------------------------

a). Søknad i samsvar med grenser fastsatt i godkjent reguleringsplan, for første tomt	Kroner	3 196	3 214	18	1%
b). For hver tomt deretter	Kroner	799	803	4	1%
c). Søknad i uregulerte områder eller der grenser ikke er fastsatt i plan, for hver tomt	Kroner	3 996	4 017	21	1%

Ulovlighetsoppfølging

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
-------	-------	-----------	-----------	-----------------	------------------------

Forhåndsvarsel	Kroner	19 178	19 283	105	1%
Gjennomføring av tvangsfullbyrdelse, medgått tid, minimum kr 20 600	Kroner	Medgått tid	Medgått tid		Minimum 20 600
Ileggelse av overtredelsesgebyr, etter medgått tid, minimum kr 20 600	Kroner	Medgått tid	Medgått tid		Minimum 20 600
Pålegg om retting og pålegg om stans	Kroner	9 589	9 642	53	1%
Pålegg om stans og opphør med øyeblikkelig virkning	Kroner	9 589	9 642	53	1%

Gjennomføring av tvangsfullbyrdelse, medgått tid, minimum kr 20 600

"Det vises til at Fylkesmannen i vedtak 23.2.2017, hvor Fylkesmannen har vist til at det ikke er adgang til å legge gebyr for ulovlighetsoppfølging."

Ileggelse av overtredelsesgebyr, etter medgått tid, minimum kr 20 600

"Det vises til at Fylkesmannen i vedtak 23.2.2017, hvor Fylkesmannen har vist til at det ikke er adgang til å legge gebyr for ulovlighetsoppfølging."

Dispensasjonssaker etter PBL Kap 19

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
a). Saker som behandles administrativt uten ekstern høring	Kroner	15 982	16 069	87	1%
b). Saker som behandles politisk uten ekstern høring	Kroner	17 714	17 811	97	1%
c). Saker som krever ekstern høring	Kroner	28 768	28 925	157	1%

Private reguleringsplaner

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
a). Oppstartsmøte med møtereferat	Kroner	5 304	5 746	442	8% Behandling av private reguleringsplaner, inklusive nødvendig annonsering i kommunens regi
b). Behandling av planforespørsel i formannskapet FS	Kroner	13 250	14 354	1 104	8% Behandling av private reguleringsplaner, inklusive nødvendig annonsering i kommunens regi
c). Behandling av planprogram	Kroner	10 525	11 402	877	8% Behandling av private reguleringsplaner, inklusive nødvendig annonsering i kommunens regi
d). Rettelse etter avvik av innsendt planmateriale	Kroner	3 234	3 504	270	8% Behandling av private reguleringsplaner, inklusive nødvendig annonsering i kommunens regi
e). Avbrutt planbehandling, saken er under forberedelse til FS	Kroner	6 313	6 839	526	8% Behandling av private reguleringsplaner, inklusive nødvendig annonsering i kommunens regi

Økonomiplan for 2025-2028

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
f). Avbrutt planbehandling, saken er behandlet til FS	Kroner	10 525	11 402	877	8% Behandling av private reguleringsplaner, inklusive nødvendig annonsering i kommunens regi
g). Grunnbeløp, areal inntil 5.000 m ²	Kroner	23 140	25 068	1 928	8% Behandling av reguleringsplaner
h). Tillegg for areal over 5 daa., inntil 15 daa	Kroner	9 495	10 286	791	8% Behandling av reguleringsplaner
i). Tillegg for areal over 15 daa., inntil 35 daa.	Kroner	14 123	15 300	1 177	8% Behandling av reguleringsplaner
j). Areal over 35 daa betales totalt med kr (inkludert grunnbeløp)	Kroner	54 361	58 891	4 530	8% Behandling av reguleringsplaner
k). I tillegg til gebyr for Reguleringsplaner kommer omkostninger som skal dekke annonsekostnadene ved at planen legges ut til offentlig ettersyn og kunngjøring om egen godkjenning, samt en synfaring	Kroner	12 730	13 790	1 060	8% Behandling av reguleringsplaner
l). Mindre planendringer med ekstern høring og behandling i FS	Kroner	17 888	19 379	1 491	8% Behandling av reguleringsplaner
m). Mindre planendringer uten ekstern høring og delegert vedtak	Kroner	7 363	7 977	614	8% Behandling av reuleringsplaner
n). Administrativ vurdering etter KU-forskriftens § 4	Kroner	8 424	9 126	702	8% Behandling av reguleringsplaner
o). Private rammeplaner for vannforsyning og avløp, inntil 6 tomter	Kroner	16 786	18 184	1 398	8% Avløpsplaner
p). Tillegg for 6 tomter pr tomt	Kroner	822	890	68	8% Avløpsplaner
q). Forretnings- og turistområder – mindre enn 15 pe	Kroner	12 834	13 903	1 069	8% Avløpsplaner
r). Forretnings- og turistområder – 15 pe - 50 pe	Kroner	24 294	26 319	2 025	8% Avløpsplaner
s). Forretnings- og turistområder - > 50 pe	Kroner	39 926	43 253	3 327	8% Avløpsplaner

Utgifter til offentlig registrering (for eksempel befarings etter lov om kulturminner) dekkes av regulanten.

Overtredelsesgebyr: Tiltak som gjennomføres i strid med plan- og bygningslovens bestemmelser ilegges overtredelsesgebyr iht. PBL. § 32-8, i samsvar med tilhørende forskrift SAK10 kap. 16.

Sakkyndig bistand: Dersom kommunen finner det nødvendig med bruk av sakkyndig bistand for tiltak, og tiltakshaver har valgt å ikke fremskaffe dette selv, kan kommunen engasjere slik bistand for tiltakshavers regning.

Faktureres alle gebyr: Tiltakshaver faktureres alle gebyr, og gebyr sendes ut i forbindelse med vedtak om tillatelse.

Gebyrsetser Matrikkelgebyr

Dette er satser det ikke beregnes merverdiavgift av. Gebyrer for arbeider etter matrikkeloven (lovens § 32, forskriftens § 16) fastsettes som følger:

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning - pr punkt over 2	Kroner	1 216	1 280	64	5%
Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning- inntil 2 punkter	Kroner	6 080	6 400	320	5%
Timepris - feltarbeid	Kroner	1 880	1 880	0	0% Timepris for arbeid etter matrikkeloven
Timepris - kontorarbeid	Kroner	1 880	1 880	0	0% Timepris for arbeid etter matrikkeloven
Utstedelse av matrikkelbrev - Inntil 10 sider	Kroner	177	177	0	0% Endring i maksimalsatsene reguleres av Statens kartverk
Utstedelse av matrikkelbrev - Over 10 sider	Kroner	355	355	0	0% Endring i maksimalsatsene reguleres av Statens kartverk

Timepris - feltarbeid

Transportkostnader og merkemateriell er inkludert i timeprisen (innkjøpspriser + 10% påslag)

Timepris - kontorarbeid

Transportkostnader og merkemateriell er inkludert i timeprisen (innkjøpspriser + 10% påslag).

Utstedelse av matrikkelbrev - Inntil 10 sider

Fastsatt i matrikkelforskrift § 16 pkt. 4.

Utstedelse av matrikkelbrev - Over 10 sider

Fastsatt i matrikkelforskrift § 16 pkt. 4.

Oppretting av matrikkelenhet

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
For oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning faktureres	Kroner	3 040	3 200	160	5% I tillegg kommer gebyr etter 1.1.1 - 1.1.6 ved avholdt oppmålingsforretning.
Oppmålingsforretning over punktbeste	Kroner	6 080	6 400	320	5% For bebygd og kartlagt punktbeste (uten markarbeid) beregnes 50% gebyr
Oppretting av anleggseiendom - Volum fra 0 – 2000 m ³	Kroner	19 253	20 267	1 014	5%
Oppretting av anleggseiendom - Volum fra 2001 m ³ – økning pr. påbegynt 1000 m ³	Kroner	1 398	1 472	74	5%
Oppretting av grunneiendom og festegrunn - Areal fra 0 – 500 m ²	Kroner	9 728	10 240	512	5%
Oppretting av grunneiendom og festegrunn - Areal fra 2501 – 5000 m ²	Kroner	14 592	15 360	768	5%
Oppretting av grunneiendom og festegrunn - Areal fra 5001 – 10000 m ²	Kroner	17 024	17 920	896	5%
Oppretting av grunneiendom og festegrunn - Areal fra 501 – 2500 m ²	Kroner	12 160	12 800	640	5%
Oppretting av grunneiendom og festegrunn - Areal over 10000 m ² – økning pr. påbegynt da	Kroner	1 591	1 675	84	5%

Grensejustering

Økonomiplan for 2025-2028

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
For inntil 2 punkter	Kroner	7 296	7 680	384	5% Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt / eller klarlegging av rettigheter
For overskytende grensepunkter, pr. punkt	Kroner	1 216	1 280	64	5% Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt / eller klarlegging av rettigheter
Grensejustering - Areal fra 0 – 250 m ²	Kroner	7 296	7 680	384	5%
Grensejustering - Areal fra 251 – 500 m ²	Kroner	8 512	8 960	448	5%
Privat grenseavtale - For hvert nytt punkt eller påbegynt 100 m grenselengde	Kroner	608	640	32	5% Billigste alternativ for rekvirent velges. Alternativt kan gebyr fastsettes etter medgått tid
Privat grenseavtale - For inntil 2 punkter eller 100 m grenselengde	Kroner	4 864	5 210	346	7% Billigste alternativ for rekvirent velges. Alternativt kan gebyr fastsettes etter medgått tid.

Grensejustering - Areal fra 0 – 250 m²

Ved gebyr for grensejustering kan arealet for involverte eiendommer justeres med inntil 5 % av eiendommens areal. (maksimalgrensen er satt til 500 m²). En eiendom kan imidlertid ikke avgi areal som i sum overstiger 20 % av eiendommens areal før justeringen. For grensejustering til veg- eller jernbaneformål kan andre arealklasser gjelde

Grensejustering - Areal fra 251 – 500 m²

Ved gebyr for grensejustering kan arealet for involverte eiendommer justeres med inntil 5 % av eiendommens areal. (maksimalgrensen er satt til 500 m²). En eiendom kan imidlertid ikke avgi areal som i sum overstiger 20 % av eiendommens areal før justeringen. For grensejustering til veg- eller jernbaneformål kan andre arealklasser gjelde

Arealoverføring

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
Anleggseiendom - Volum fra 0 – 500 m ³	Kroner	11 147	11 733	586	5%
Anleggseiendom- Volumøkning pr. nytt påbegynt 500 m ³ medfører en	Kroner	1 490	1 568	78	5%

Økonomiplan for 2025-2028

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
Økning av gebyret med					
Arealoverføring pr. nytt påbegynt 500 m ² medfører økning av gebyrer med	Kroner	608	640	32	5%
Grunneiendom, festegrunn og jordsameie- Areal fra 0 – 500 m ²					
	Kroner	11 552	12 160	608	5%

Anleggseiendom - Volum fra 0 – 500 m³

For anleggseiendom kan volum som skal overføres fra en matrikkelenhet til en annen, ikke være registrert på tredje matrikkelenhet. Volum kan kun overføres til en matrikkelenhet dersom vilkårene for sammenføring er tilstede. Matrikkelenheten skal utgjøre et sammenhengende volum.

Anleggseiendom- Volumøkning pr. nytt påbegynt 500 m³ medfører en økning av gebyret med

For anleggseiendom kan volum som skal overføres fra en matrikkelenhet til en annen, ikke være registrert på tredje matrikkelenhet. Volum kan kun overføres til en matrikkelenhet dersom vilkårene for sammenføring er tilstede. Matrikkelenheten skal utgjøre et sammenhengende volum.

Arealoverføring pr. nytt påbegynt 500 m² medfører økning av gebyrer med

Ved arealoverføring skal oppmålingsforretning og tinglysing gjennomføres. Arealoverføring utløser dokumentavgift. Dette gjelder ikke arealoverføring til vei- og jernbaneformål

Grunneiendom, festegrunn og jordsameie- Areal fra 0 – 500 m²

Ved arealoverføring skal oppmålingsforretning og tinglysing gjennomføres. Arealoverføring utløser dokumentavgift. Dette gjelder ikke arealoverføring til vei- og jernbaneformål

Eierseksjon

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
Avslag seksjonerings sak, - 50 % av ordinært gebyr	Kroner	50% av ordinært gebyr	50% av ordinært gebyr		
Fra og med seksjon nr. 1 til og med nr. 4, nybygg	Kroner	11 944	11 944	0	0% Gebyr etter eierseksjonsloven
Seksjoner av eksisterende bygg fra nr. 1 til og med nr.4	Kroner	17 910	17 910	0	0% Gebyr etter eierseksjonsloven
Seksjonerings sak trekkes, - 50 % av ordinært gebyr	Kroner	50% av ordinært gebyr	50% av ordinært gebyr		

Økonomiplan for 2025-2028

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
Sletting/oppheving av seksjonssameie	Kroner	5 966	5 966	0	0% Gebyr etter eierseksjonsloven
Tillegg seksjoner over nr. 4 pr seksjon, eksisterende bygg	Kroner	589	589	0	0% Gebyr etter eierseksjonsloven
Tillegg seksjoner over nr. 4 pr. seksjon, nybygg	Kroner	589	589	0	0% Gebyr etter eierseksjonsloven

I saker som krever tinglysning av dokumenter, kommer tinglysningsgebyr og evt. dokumentavgift i tillegg til kommunens gebyrer. Kostnader som kommunen påføres i forbindelse med innhenting av relevante opplysninger i forbindelse med oppmålingsforretninger, viderefaktureres til rekvirent. 1.11 Nedsatt gebyr etter matrikkeloven Etter matrikkelforskriftens § 18 skal kommunen gjennomføre oppmålingsforretningen og fullføre matrikkelføring innen 16 uker. Oversettes fristen skal gebyret for oppmålingsforretningen og matrikkelføringen avkortet med en tredjedel. Denne bestemmelsen kommer ikke til anvendelse i vintertiden, jfr. Forskriftens § 18, 3. ledd. Med hjemmel i matrikkelforskriftens § 18, tredje ledd, fastsetter Os kommune at tidsfristen som er fastsatt i matrikkelforskriften § 18 første ledd, ikke løper i perioden 15. september til 15. mars. 1.12 Betalingstidspunkt Kommunen vedtar om gebyret skal kreves inn forskudds- eller etterskuddsvis. 1.13 Forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken Gjør rekvirenten under sakens gang forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken, opprettholdes likevel gebyret. 1.14 Endring av regulativet eller gebyrsatsene Endringer av gebyrregulativet vedtas av kommunestyret, normalt i forbindelse med kommunestyrets behandling av økonomiplan og budsjett for kommende år

Gebyrsatser VAR og feiing

VAR og feiing

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
Avløp - abonnementsgebyr	Kroner	1 666,00	1 666,00	0,00	0,00% Beløp er ink. MVA
Avløp - forbruksgebyr pr m ³	Kroner	23,45	23,45	0,00	0,00% Beløp er ink. MVA
Avløp - tilknytningsgebyr	Kroner	16 500	16 500	0	0% Beløp er ink. MVA
Feie og tilsynsgebyr pr pipe	Kroner	960	960	0	0%
Renovasjon - Fritidsbolig/hytte/seter	Kroner	1 711,25	2 053,75	342,50	20,01% Beløp er ink.MVA
Renovasjon - Maxi-abonnement pr. år	Kroner	5 607,50	6 728,75	1 121,25	20,00% Beløp er ink MVA
Renovasjon - Miniabonnement (må bestilles særskilt) tømming av liten dunk pr. år	Kroner	3 820,00	4 583,75	763,75	19,99% Beløp er ink. MVA
Renovasjon - Standardabonnement (pålegges i utgangspunktet alle) dunktømming	Kroner	4 881,25	5 857,50	976,25	20,00% Beløp er ink. MVA

Økonomiplan for 2025-2028

Gebyr	Enhet	Sats 2024	Sats 2025	Endring i kr	Endring i Merknad %
Slamtømming - Enkeltanlegg, tømming pr. boenhet m/wc hvert 2 år	Kroner	1 755,00	1 755,00	0,00	0,00% Beløp er ink. MVA
Slamtømming - Enkeltanlegg, tømming pr. boenhet m/wc pr år	Kroner	3 508,75	3 508,75	0,00	0,00% Beløp er ink. MVA
Slamtømming - Fellesanlegg, tømming pr. boenhet m/wc hvert 2 år	Kroner	1 682,50	1 682,50	0,00	0,00% Beløp er ink. MVA
Slamtømming - Fellesanlegg, tømming pr. boenhet m/wc pr år	Kroner	3 357,50	3 357,50	0,00	0,00% Beløp er ink MVA
Slamtømming - hvert 4 år	Kroner	887,50	887,50	0,00	0,00% Beløp er ink. MVA
Vann - abonementsgebyr	Kroner	1 370,00	1 370,00	0,00	0,00% Beløp er ink. MVA
Vann - forbruksgebyr pr m3	Kroner	24,44	24,44	0,00	0,00% Beløp er ink MVA
Vann tilkoblingsavgift	Kroner	17 875	17 875	0	0% Gebyr er inklusive MVA

Feie og tilsynsgebyr pr pipe

Feiing og tilsyn boliger skjer vanligvis annethvert år, men skal skje minimum hvert 4. år. Det vil bli ført tilsyn og behovsprøvd feiing slik at frekvensen vil variere etter behovet. Feiing og tilsyn av fritidsboliger skal skje minimum hvert 5. år. Det vil bli ført tilsyn og behovsprøvd feiing slik at frekvensen vil variere etter behovet.

Feiing og tilsyn boliger skjer vanligvis annethvert år, men skal skje minimum hvert 4. år. Det vil bli ført tilsyn og behovsprøvd feiing slik at frekvensen vil variere etter behovet. Feiing og tilsyn av fritidsboliger skal skje minimum hvert 5. år. Det vil bli ført tilsyn og behovsprøvd feiing slik at frekvensen vil variere etter behovet.

Vann og avløp

Rammer for gebyrberegning: Gebyrene skal ikke overstige kommunens kostnader, men kan avregnes over en 5 års periode. Overslag over forventede kostnader (drifts- og kapitalkostnader) for de nærmeste 5 årene skal foreligge før gebyrenes størrelse fastsettes. Gebyrberegning baseres på Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg av 01. juli 2012, samt nasjonale og kommunale forskrifter om vann- og avløpsgebyrer.

Fritidsbolig/hytter som ligger over 400 m fra kjørbare sommerveg målt i rett linje på kartet, kan søke om fritak fra renovasjonsgebyr.

Betaling for vaktmestertjenester:

Salg av vaktmestertjenester til eksterne kunder (kr 700 + mva.)

Utleie av utstyr Utleiesatser på utstyr fra kommunalteknisk område. Utleie av pumper pr. dag (kr 315 + mva.) Kr 393,75 pr dag Leie av kloakkspyler pr. time inkl. mannskap (kr. 1 165 + mva.) Kr 1 456,25 pr time

Befolkningsutvikling

Tabellene i befolkningsutvikling er basert på prognosemodellen sterk aldring i Framsikt/ SSB. De trendene vi ser i Os kommune sammenfaller med nasjonale trender med økning i befolkning 60+ og en reduksjon i barnetall. Dette gir utfordringer knyttet til tjenesteproduksjon da kommunens inntekter er sterkt knyttet til demografi. I tillegg vil vi også kunne oppleve ulike år med økning i barnetall som igjen kan gi kortvarige utfordringer i eksempelvis barnehage. Slike toppe er vanskelig å forutse, og det krever også en fleksibel infrastruktur. Et eksempel på dette er styrkingen av barnehage i Os ved bygging av en femte avdeling.

Befolkningssammensetningen er den viktigste rammebetingelsen for alle kommuner.

Når befolkningen øker, økes behovet for kommunale tjenester. Blir befolkningen eldre, må eldreomsorgen styrkes, og øker barnetallene må oppvekstområdene utrustes for å kunne gi gode tjenester i oppvekstenhetene. Beregningen av rammetilskudd til kommunene er derfor tett knyttet til endringer både i antall innbyggere og sammensetningen i befolkningen. Disse beregningsmodellene er like for alle kommuner. I utgangspunktet får alle kommuner et likt tilskudd per innbygger. Dette tilskuddet blir så justert opp eller ned i forhold til det beregnede behovet den enkelte kommune har. Dette vil si at om en kommune har en større andel barn per 1000 innbyggere så øker rammetilskuddene for å ta hensyn til økte kostnader knyttet til skole og barnehage. Er barnetallene lavere enn snittet blir tilskuddene justert ned. Den samme logikken gjelder for alle aldersgrupper, men på grunn av barnehager, skoler og pleie- og omsorgstjenester er det er av naturlige årsaker de yngste og de eldste blant oss som har de største forventede effektene på kommunens driftskostnader.

Eldre innbyggere er på mange måter en ressurs for kommunen. Eldre innbyggere sitter ofte på formuer og eiendommer som genererer skatteinntekter, de deltar aktivt i frivilligheten, og de er viktige kunder for handels- og kulturnæringene. Samtidig er det en kjensgjerning at de fleste på ett eller annet tidspunkt i livet vil få et omsorgsbehov som må dekkes av samfunnet. Disse omsorgstjenestene krever både arbeidskraft og kapital. Arbeidskraften kommer fra den yrkesaktive delen av befolkningen. Forholdet mellom innbyggere i arbeidsfør alder og eldre innbyggere kalles "aldersbæreevne". Os kommune har en aldersbæreevne på 2,94 mot landet hvor tilsvarende tall er 4,05. Dette tallet for Os kommune vil ytterligere reduseres frem mot 2033, og vil være en sentral utfordring med tanke på konkurranse om arbeidskraft mellom kommunene.

Når vi ser på prognosene fremover mot 2033 vil tjenesteproduksjonen og vridning av behov i kommunen fra oppvekst til helse og omsorg være viktig fokusområde.

Befolkningsutvikling per årsak

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Folketall ved inngangen av kvartalet	2 035	2 013	1 991	1 956	1 963	1 936	1 912	1 891	1 870	1 855	1 844
Fødte	19	8	11	8	10	16	11	20	20	15	17
Døde	18	20	19	22	28	20	28	23	26	25	14
Fødselsoverskudd	1	-12	-8	-14	-18	-4	-17	-3	-6	-10	3
Innvandring	10	15	11	28	1	8	10	10	8	26	14
Utvandring	9	6	4	5	4	8	7	11	6	22	8
Innflytting, innenlands	68	71	75	67	79	79	75	82	65	73	92

Økonomiplan for 2025-2028

Utflytting, innenlands	94	90	109	69	86	99	82	99	76	78	53
Netto innvandring og flytting	-25	-10	-27	21	-10	-20	-4	-18	-9	-1	45
Folkevekst	-22	-22	-35	7	-27	-24	-21	-21	-15	-11	47
Folketallet ved utgangen av kvartalet	2 013	1 991	1 956	1 963	1 936	1 912	1 891	1 870	1 855	1 844	1 891

Demografi

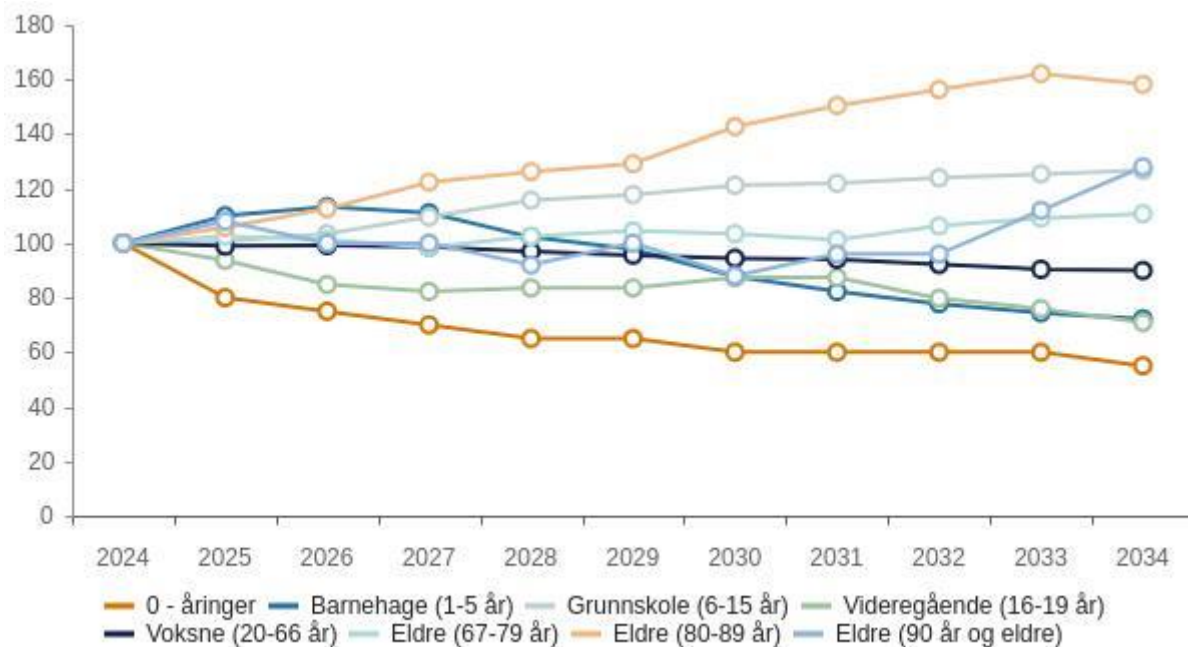
Befolkningsprognose

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
0 - åringar	20	16	15	14	13	13	12	12	12	12	11
Barnehage (1-5 år)	90	99	102	100	92	88	79	74	70	67	65
Grunnskole (6-15 år)	146	147	151	160	169	172	177	178	181	183	185
Videregående (16-19 år)	79	74	67	65	66	66	69	69	63	60	56
Voksne (20-66 år)	1 112	1 100	1 102	1 097	1 078	1 063	1 050	1 046	1 025	1 005	1 000
Eldre (67-79 år)	316	324	320	311	324	330	327	320	336	345	350
Eldre (80-89 år)	103	109	116	126	130	133	147	155	161	167	163
Eldre (90 år og eldre)	25	27	25	25	23	25	22	24	24	28	32
Total	1 891	1 896	1 898	1 898	1 895	1 890	1 883	1 878	1 872	1 867	1 862

Prognose type : Sterk aldring

Prognose periode : 10

Prognose vekst

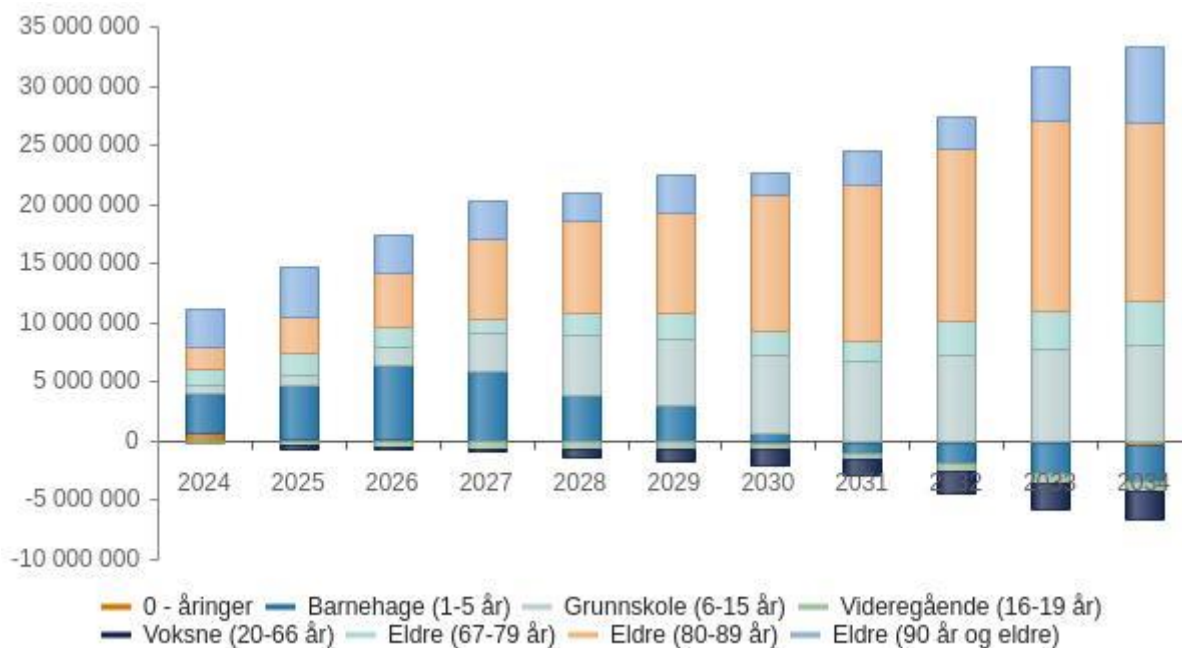

Prognose type : Sterk aldring

Prognose periode : 10

Demografiutgifter

Økonomiplan for 2025-2028

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	Totalt
0 - åringar	581 304	-387 536	-96 884	-96 884	-96 884	0	-96 884	0	0	0	-96 884	-290 652
Barnehage (1-5 år)	3 499 788	1 052 738	1 736 908	-374 550	-2 040 546	-929 882	-2 318 212	-1 388 330	-929 882	-832 998	-555 332	-3 080 298
Grunnskole (6-15 år)	578 709	192 903	771 612	1 736 127	1 736 127	578 709	964 515	192 903	578 709	385 806	385 806	8 101 926
Videregående (16-19 år)	-259 056	-125 578	-197 412	-55 530	22 670	0	82 276	4 076	-164 552	-76 162	-111 060	-880 328
Voksne (20-66 år)	75 606	-305 495	90 273	-114 637	-404 066	-365 984	-291 499	-74 572	-484 658	-443 653	-119 652	-2 438 337
Eldre (67-79 år)	1 402 107	534 136	-267 068	-600 903	867 971	400 602	-200 301	-467 369	1 068 272	600 903	333 835	3 672 185
Eldre (80-89 år)	1 771 456	1 328 592	1 550 024	2 214 320	885 728	664 296	3 100 048	1 771 456	1 328 592	1 328 592	-885 728	15 057 376
Eldre (90 år og eldre)	3 228 841	922 526	-922 526	0	-922 526	922 526	-1 383 789	922 526	0	1 845 052	1 845 052	6 457 682
Total	10 878 755	3 212 286	2 664 927	2 707 943	48 474	1 270 267	-143 846	960 690	1 396 481	2 807 540	796 037	26 599 554

Investeringer i økonomiplanen

For 2025 er det lagt opp til et investeringsnivå som er godt over normalår. Os kommune har en presset økonomi blant annet som følge av økte renter i økonomiplanperioden, og dette vil også bemerke seg i økonomiplanperioden. Det legges opp til investering på nytt skolebygg på totalt 105 millioner eks. MVA. Dette er et betydelig løft for kommunen og satsingen på barn og unge. Vi har allerede investert i påbygg barnehage og ny skole vil være et god tilskudd til Os kommune.

Os kommune har en stor bygningsmasse hvor det til stadighet er behov for enten rehabilitering eller omstrukturering på grunn av endrede behov. Dette vil også gi seg utslag i økonomiplanen hvor det legges opp til investeringer for energi effektiviserende tiltak. Energibrønn på kommunehuset og Verjåtunet vil gi innsparing på sikt.

Totalt er det lagt inn forslag om investeringer i størrelsesorden på 147 971 000 hvorav 118 717 000 skal dekkes av låneopptak, og 28 654 000 er finansiert via momskompensasjon.

Investeringstabell for kommunen samlet

Andre investeringer

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum
	2025	2026	2027	2028	2025-28
Sentrale fellesposter					
Energisparende tiltak	8 850	1 250	0	0	10 100
Investeringsmidler	600	500	500	500	2 100
Kirkelig fellesråd					
KLP egenkapitaltilskudd	600	600	600	600	2 400
Nødstrøm Verjåtunet	425	0	0	0	425
Oppgradering	496	0	0	0	496
brannalarmanlegg					
Oppgradering kommunale veier	250	250	250	0	750
Påbygg grønne Rytrøa	0	3 625	0	0	3 625
Skoleprosjekt ny skole	131 250	0	0	0	131 250
Velferdsteknologi innen omsorgstjenesten	375	375	375	0	1 125
Ventilasjonsanlegg basseng 2025-2027	625	0	0	0	625
Verjåtunet 2025	1 000	0	0	0	1 000
Sum Sentrale fellesposter	144 471	6 600	1 725	1 100	153 896
Sum	144 471	6 600	1 725	1 100	153 896

Selvkost

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Økonomiplan				Sum
	2025	2026	2027	2028	2025-28
Sentrale fellesposter					
Div investeringer, oppgr. VA	3 500	5 000	4 000	4 000	16 500
Sum Sentrale fellesposter	3 500	5 000	4 000	4 000	16 500
Sum	3 500	5 000	4 000	4 000	16 500

Andre investeringer

Sentrale fellesposter

Energisparende tiltak

Os kommune planlegger en rekke energisparende tiltak i 2025. Det er i vesentlighet 2 prosjekter som prioriteres, og det er energibrønn på kommunehuset og Verjåtunet.

Brønnpark på Verjåtunet vil ha en kostnad på totalt kr. 3.778.000

Brønnpark på kommunehuset vil ha en kostnad på totalt kr. 2.375.000

I tillegg legges det opp til ytterligere investeringer med mål om å redusere forbruket. Av disse kan nevnes ny styretavle i Oshallen i størrelses orden 280'+MVA.

Det vil ligge en betydelig innsparing hva gjelder kWh i dette prosjektet.

Investeringsmidler Kirkelig fellestråd

Os kommune har blant annet ansvar for å bidra med tilskudd til kirkelig fellestråd hva gjelder investeringer. Investeringsstilskuddet følger gjerne en plan som fremlegges hvert år av kirkelig fellestråd til kommunen.

KLP egenkapitaltilskudd

KLP egenkapitaltilskudd er et årlig innskudd til KLP knyttet opp til pensjonsforpliktelsene vi har i KLP.

Nødstrøm Verjåtunet

Os kommune har pr i dag en svak beredskap hva gjelder nødstrøm på Verjåtunet. Dette investeringsprosjektet skal søke å løse dette slik at vi får en god og sikker løsning for fremtiden.

Oppgradering brannalarmanlegg

Oppgradering av brannalarmanlegg med hensyn til sikkerhet på kommunale bygg.

Oppgradering kommunale veier

Os kommune har betydelige oppgraderingsbehov for de kommunale veiene. Det vil også lette vedlikeholdet på sommer og vinter dersom vi prioriterer oppgraderingene.

Påbygg grønne Rytrøa

Prosjektet påbygg grønne Rytrøa har vært utsatt en rekke år. Os kommune legger opp til at det legges opp til å gjennomføres i 2026 da det meste av fokus kommer til å ligge mot nytt skolebygg.

Skoleprosjekt ny skole

Skoleprosjektet fremtidens skole har vært under planlegging over lengre tid. Det har vært opprettet en politisk byggekomite som har jobbet med prosjektet sammen med administrasjonen. Forslaget fra kommunedirektøren er at vi legger inn skolebygg i økonomiplanen for denne perioden.

Velferdsteknologi innen omsorgstjenesten

Investeringer i forhold til moderne varslings- og overvåkingssystemer skal erstatte dagens utrangerte sykesignalanlegg. Dette er velferdsteknologiske løsninger som skal gi trygghet, sikkerhet og ivaretagelse for pasienter/beboere med helseutfordringer, samt skape mestrings- og selvstendighetsopplevelser. Det samme gjelder for pasienter og brukere som skal ha tjenester i eget hjem, eller i nytt tilrettelagt hjem (for eksempel omsorgsbolig). Noe av utstyret kan brukes uavhengig. Det er viktig for Os kommune at vi har en bevisst satsing på velferdsteknologi, og samtidig knytter det opp til eventuelle gevinster i tjenesten det benyttes.

Ventilasjonsanlegg basseng 2025-2027

Montere nytt ventilasjonsanlegg, styringer og avfukter til basseng. Eksisterende lever på lånt tid. Dette vil sannsynlig redusere antall kWh forbrukt på bygget.

Verjåtunet 2025

Det vil være aktuelt med oppgradering av tak hva gjelder Verjåtunet. Dette er tiltak som kommer til å bidra positivt med tanke på energiforbruk.

Selvkost

Sentrale fellesposter

Div investeringer, oppgr. VA

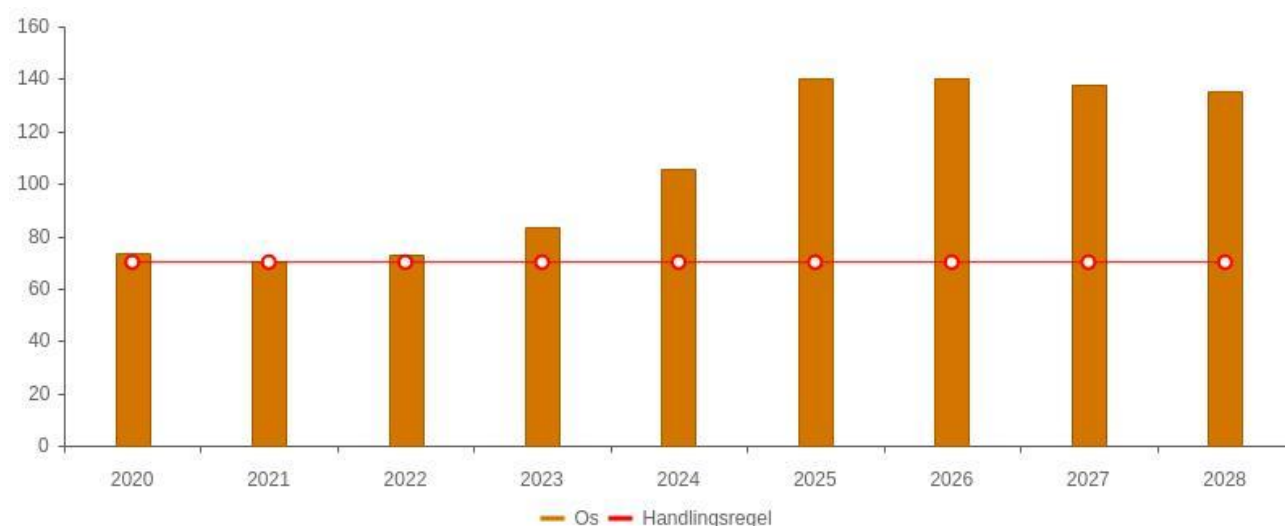
Løpende investeringer ihht plan samt innkjøp av spylevogn og gammel brannbil selges.

Oversikt Investering og finansiering

Beløp i 1000

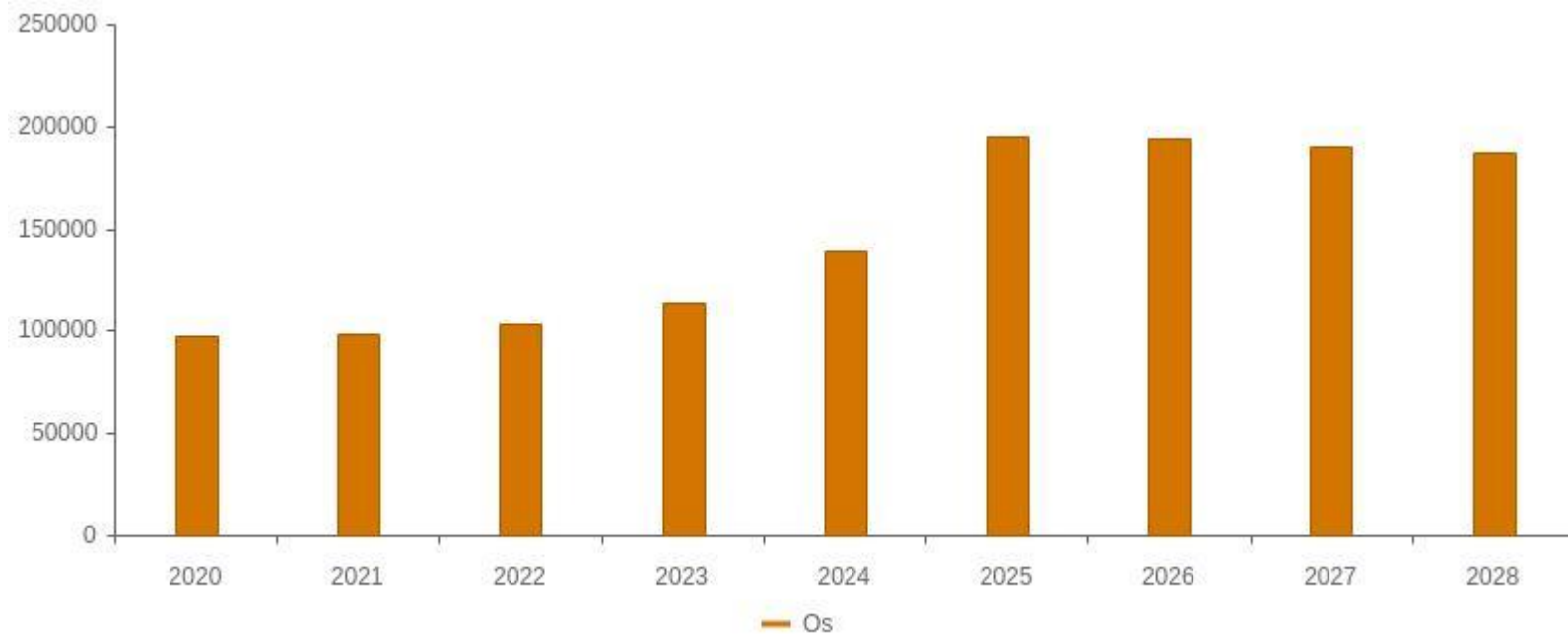
	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028
Investeringer i varige driftsmidler	146 771	10 500	4 625	4 000
Tilskudd til andres investeringer	600	500	500	500
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	600	600	600	600
Sum finansieringsbehov	147 971	11 600	5 725	5 100
Kompensasjon for merverdiavgift	-28 654	-1 100	-125	0
Tilskudd fra andre	0	0	0	0
Bruk av lån	-118 717	-9 900	-5 000	-4 500
Videreutlån	5 000	0	0	0
Bruk av lån til videreutlån	-5 000	0	0	0
Avdrag på lån til videreutlån	1 000	0	0	0
Mottatte avdrag på videreutlån	-1 000	0	0	0
Overføring fra drift	-600	-600	-600	-600
Sum finansiering	-147 971	-11 600	-5 725	-5 100
Sum finansieringsbehov	147 971	11 600	5 725	5 100
Sum finansiering	-147 971	-11 600	-5 725	-5 100
Udekket finansiering	0	0	0	0

Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter

Tabell	KOSTRA 2020	KOSTRA 2021	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	Budsjett 2024	Økplan 2025	Økplan 2026	Økplan 2027	Økplan 2028
Os	73,3 %	70,3 %	72,9 %	83,5 %	105,8 %	140,5 %	140,0 %	137,6 %	135,1 %
Handlingsregel	70,0 %	70,0 %	70,0 %	70,0 %	70,0 %	70,0 %	70,0 %	70,0 %	70,0 %

Netto lånegjeld i kroner per innbygger

Tabell	KOSTRA 2020	KOSTRA 2021	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	Budsjett 2024	Økplan 2025	Økplan 2026	Økplan 2027	Økplan 2028
Os	97 271	98 534	103 604	113 961	138 963	195 450	194 026	190 453	186 825

Hovedtallene i budsjettforslaget

Sentrale inntekter

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. i fjor 2024	Rev. bud. i fjor 2024	Rev. bud. 2025	Årsprognose 2024	Økonomiplan			
						2025	2026	2027	2028
Rammetilskudd	-89 591	-92 304	-92 304	0	-92 304	-101 980	-101 980	-101 980	-101 980
Inntekts- og formuesskatt	-53 468	-64 906	-64 906	0	-64 906	-63 905	-63 905	-63 905	-63 905
Eiendomsskatt annen eiendom	0	-1 540	-1 540	0	-1 540	-1 540	-1 540	-1 540	-1 540
Eiendomsskatt boliger og fritidseiendommer	-5 564	-5 428	-5 428	0	-5 428	-5 428	-5 428	-5 428	-5 428
Andre statlige oveføringer	-9 762	-9 958	-9 958	0	-9 958	-9 958	-9 958	-9 958	-9 958
Inntektsutjevning	-12 959	-4 378	-4 378	0	-4 378	-11 810	-11 810	-11 810	-11 810
Sum sentrale inntekter	-171 344	-178 514	-178 514	0	-178 514	-194 621	-194 621	-194 621	-194 621

Sentrale utgifter

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. i fjor 2024	Rev. bud. i fjor 2024	Rev. bud. 2025	Årsprognose 2024	Økonomiplan			
						2025	2026	2027	2028
Avskrivninger	11 752	11 100	11 100	0	11 100	11 100	11 100	11 100	11 100
Lønnsjustering 2025	0	0	0	0	0	3 500	3 500	3 500	3 500
Sum sentrale utgifter	11 752	11 100	11 100	0	11 100	14 600	14 600	14 600	14 600

Finansinntekter og -utgifter

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. i fjor 2024	Rev. bud. i fjor 2024	Rev. bud. 2025	Årsprognose 2024	Økonomiplan			
						2025	2026	2027	2028
Renteinntekter	-1 787	-2 310	-2 310	0	-2 310	-2 310	-2 310	-2 310	-2 310
Utbytter	-156	-300	-300	0	-300	-300	-300	-300	-300
Renteutgifter	8 740	10 691	10 691	0	10 691	14 191	15 691	15 691	15 691
Avdrag på lån	8 826	9 250	9 250	0	9 250	9 750	11 250	11 250	11 250
Netto finansinntekter/finansutgifter	15 622	17 331	17 331	0	17 331	21 331	24 331	24 331	24 331
Finansutgifter i tjenesteområdene	87	0	0	0	0	0	0	0	0
Totale finansutgifter	15 709	17 331	17 331	0	17 331	21 331	24 331	24 331	24 331
Motpost avskrivninger	-11 752	-11 100	-11 100	0	-11 100	-11 100	-11 100	-11 100	-11 100
Motpost avskrivninger	-11 752	-11 100	-11 100	0	-11 100	0	0	0	0

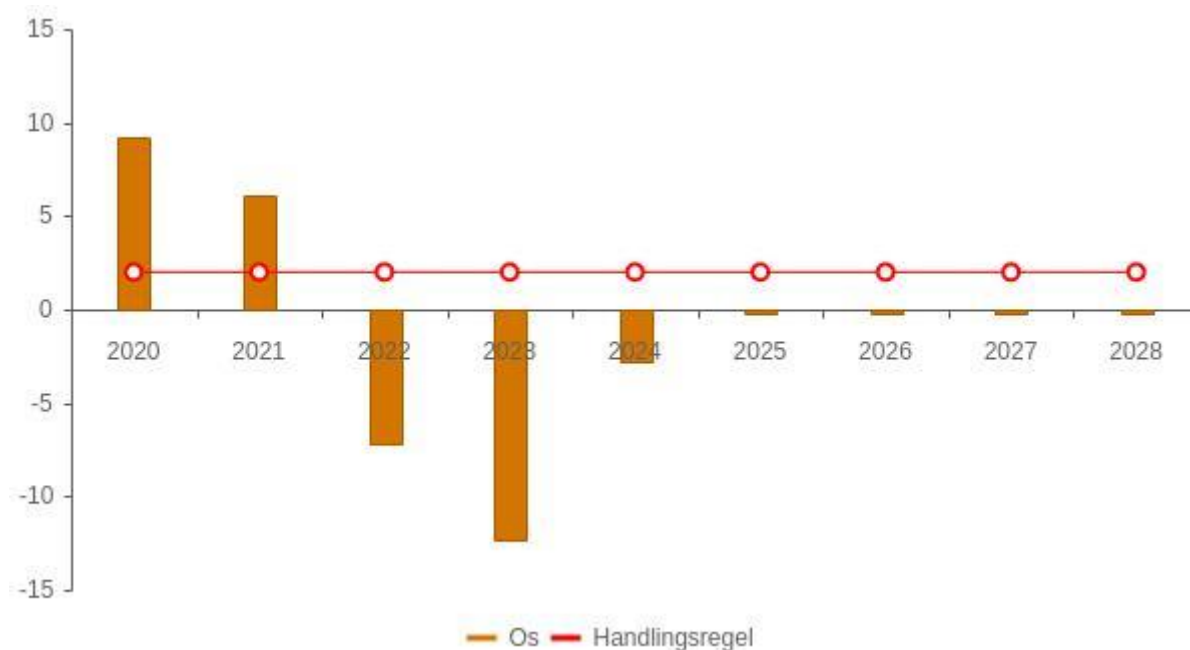
Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. i fjor 2024	Rev. bud. i fjor 2024	Rev. Årsprognose bud. 2025	Årsprognose 2024	Økonomiplan			
						2025	2026	2027	2028
Overføring til investering	0	600	600	0	600	600	600	600	600
Bruk av disposisjonsfond	-27 203	-6 400	-6 400	0	-6 400	0	0	0	0
Netto avsetninger	-27 203	-5 800	-5 800	0	-5 800	600	600	600	600
Netto avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner i tjenestoområdene	-5 988	-1 157	-1 157	0	0	-1 157	-1 157	-1 157	-1 157
Totale avsetninger	-33 191	-6 957	-6 957	0	-5 800	-557	-557	-557	-557

Økonomisk utvikling i planperioden

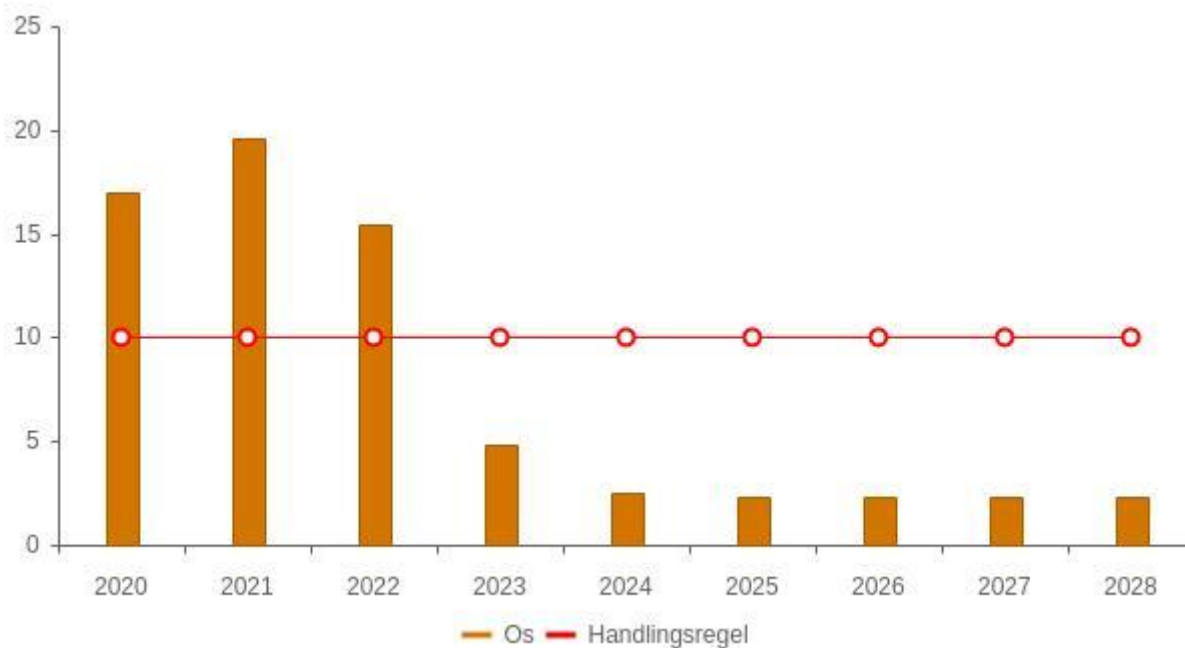
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter

Tabell	KOSTRA 2020	KOSTRA 2021	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	Budsjett 2024	Økplan 2025	Økplan 2026	Økplan 2027	Økplan 2028
Os	9,2 %	6,1 %	-7,1 %	-12,4 %	-2,8 %	-0,2 %	-0,2 %	-0,2 %	-0,2 %
Handlingsregel	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %

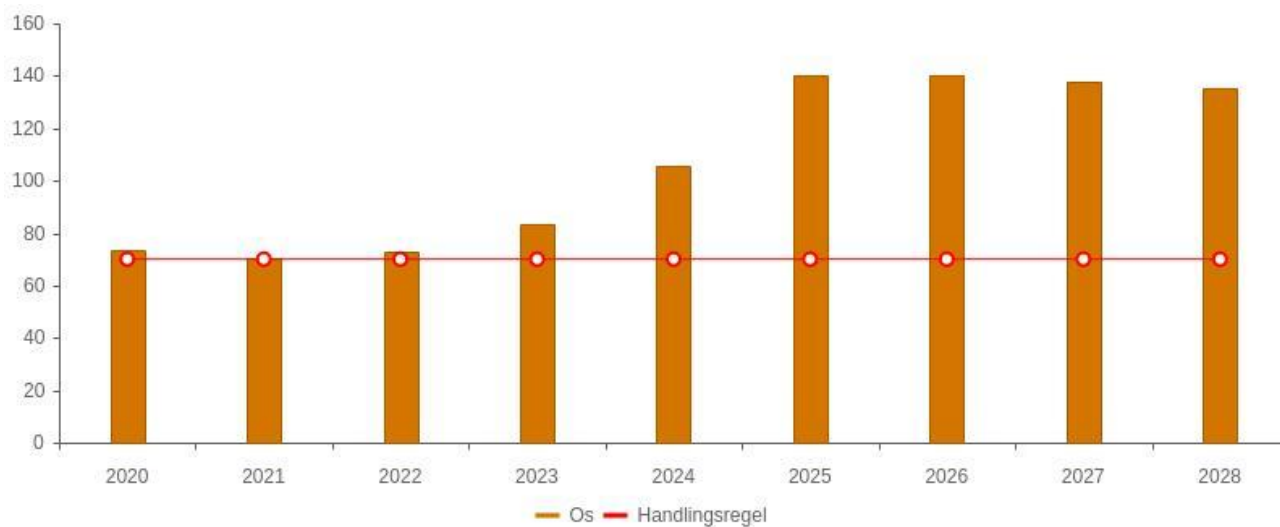
Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter

Økonomiplan for 2025-2028

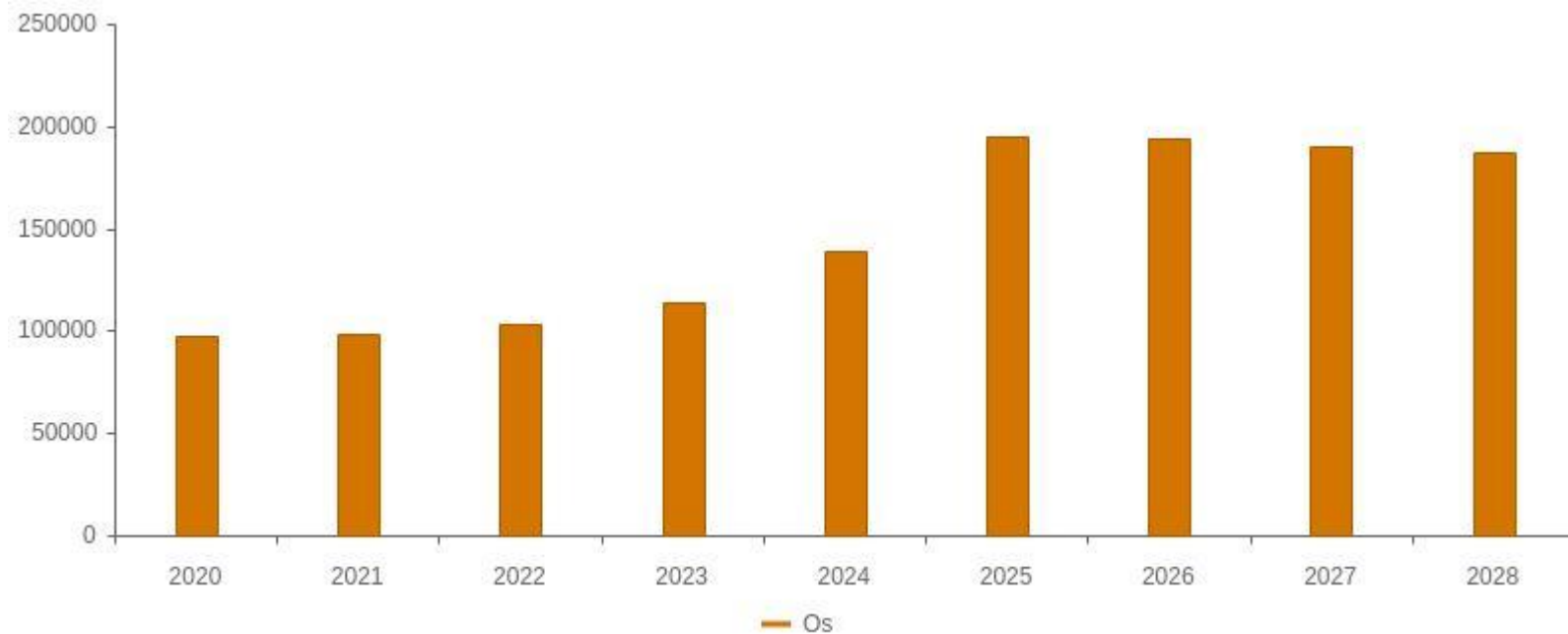
Tabell	KOSTRA 2020	KOSTRA 2021	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	Budsjett 2024	Økplan 2025	Økplan 2026	Økplan 2027	Økplan 2028
Os	17,0 %	19,6 %	15,4 %	4,9 %	2,5 %	2,3 %	2,3 %	2,3 %	2,3 %
Handlingsregel	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %

Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter

Tabell	KOSTRA 2020	KOSTRA 2021	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	Budsjett 2024	Økplan 2025	Økplan 2026	Økplan 2027	Økplan 2028
Os	73,3 %	70,3 %	72,9 %	83,5 %	105,8 %	140,5 %	140,0 %	137,6 %	135,1 %
Handlingsregel	70,0 %	70,0 %	70,0 %	70,0 %	70,0 %	70,0 %	70,0 %	70,0 %	70,0 %

Netto lånegjeld i kroner per innbygger

Tabell	KOSTRA 2020	KOSTRA 2021	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	Budsjett 2024	Økplan 2025	Økplan 2026	Økplan 2027	Økplan 2028
Os	97 271	98 534	103 604	113 961	138 963	195 450	194 026	190 453	186 825

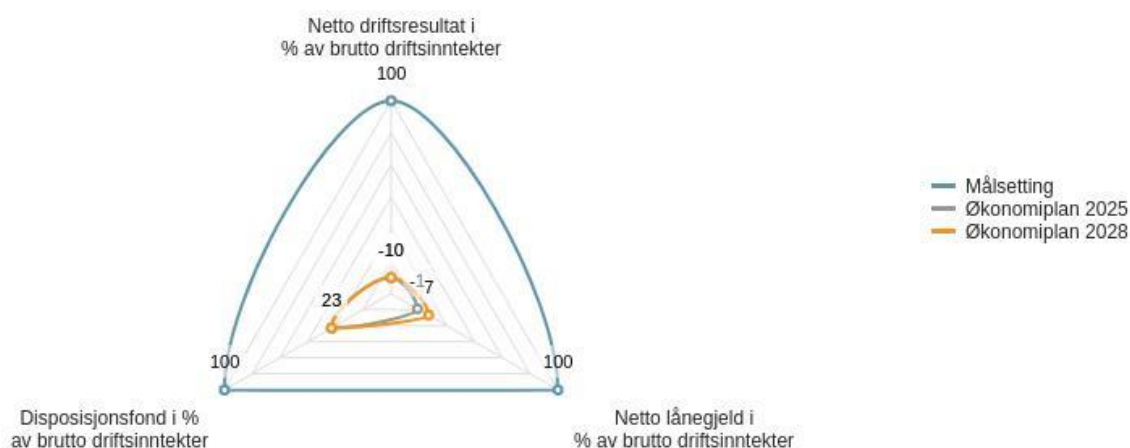
Vurdering av den økonomiske utviklingen

Beløp i 1000

	Budsjett 2024	Økonomiplan			
		2025	2026	2027	2028
Sum inntekter	-248 485	-264 592	-264 592	-264 592	-264 592
Sum utgifter	249 211	254 918	251 918	251 918	251 918
Brutto resultat	726	-9 674	-12 674	-12 674	-12 674
Netto finansutgifter og inntekter	17 331	21 331	24 331	24 331	24 331
Motpost avskrivninger	-11 100	-11 100	-11 100	-11 100	-11 100
Netto resultat	6 957	557	557	557	557
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	-6 957	-557	-557	-557	-557
Årsresultat	0	0	0	0	0
Netto resultat i prosent av sum inntekter	-2,8 %	-0,2 %	-0,2 %	-0,2 %	-0,2 %

Kommunaløkonomisk bærekraft (KØB)

Grafen viser avviket mellom vedtatte mål for de tre viktigste finansielle indikatorene som skal bidra til kommunaløkonomisk bærekraft (KØB). Verdiene i trekanten er relative, og målet er omregnet til 100 for alle tre indikatorer. Verdi under 100 indikerer behov for ytterligere tilpasning for å nå målsettingen.

Virkelige verdier

Indikatornavn	Målsetting	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2028
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter	2,0 %	-0,2 %	-0,2 %
Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter	70,0 %	140,5 %	135,1 %
Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter	10,0 %	2,3 %	2,3 %

Relative verdier

Indikatornavn	Målsetting	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2028
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter	100,0 %	-10,0 %	-10,0 %

Økonomiplan for 2025-2028

Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter	100,0 %	-1,0 %	7,0 %
Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter	100,0 %	23,0 %	23,0 %

Kommunens tjenesteområder

Administrasjon

Beskrivelse av dagens virksomhet

Beskrivelse av arbeidsoppgaver og organisering:

Stab

Staben består av kommunedirektør, personalsjef, IT-leder, økonomisjef, leder felles lønnsavdeling og prosjektleder interkommunalt samarbeid. Fra 1.1.2024 slutter digitaliseringsansvarlig og stillingen er ikke erstattet. Deler av oppgavene er overført til andre.

I budsjettet til kommunedirektør ligger følgende

- Politisk ledelse, råd og utvalg, tilsyn og kontroll,
- Kommunale boliger,
- Fellesrådet,
- Næring,
- Fellesutgifter,
- Utgifter i forhold til kommunehuset og eiendomsskatt.

Servicetorget

Servicetorget er et viktig nav i organisasjon og har både interne og eksterne tjenester. Det betjenes av 2, 8 årsverk

Internkontroll

God internkontroll er en del av kommunens samlede styring og ledelse for å sikre leveranse av gode tjenester innenfor krav fastsatt i lover og forskrifter.

I den nye kommuneloven av 22. juni 2018 er kravet til kommunene om internkontroll skjerpet. § 25-1 sier:

"Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

Ved internkontroll etter denne paragrafen skal kommunedirektøren:

- utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering*
- ha nødvendige rutiner og prosedyrer*
- avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik*
- dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig*
- evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll"*

Det er i tillegg en rekke bestemmelser i kommuneloven og særlover som kan knyttes opp mot internkontroll.

Kommuner skal også ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges.

Internkontrollen i Os kommune har som mål å sikre:

- Målrettet og effektiv drift
- Etterlevelse av lover og regler
- Pålitelig rapportering
- Iverksetting og oppfølging av politiske vedtak

Systemet består av:

- Kvalitetssystemet Compilo med styrende dokumenter og rutiner
- Kvalitetssystemet Compilo med avvikssystem
- Budsjett- og analyseverktøyet Framsikt med plan- og rapporteringsmodul (måloppnåelse planer, økonomi og internkontroll)
- Bridge - oppfølging av politiske vedtak

Alle medarbeidere i Os kommune skal være kjent med kommunens kvalitetssystem og aktuell tilgjengelig dokumentasjon.

Virksomhetsledere skal i tillegg bruke Framsikt med de moduler som til enhver tid tas i bruk.

Det er utarbeida egne retningslinjer for arbeidsoppgaver til ledere i Os kommune. (Oktober 2023).

Målet i Os kommune er å ha en høy etisk standard og en etisk forsvarlig forvaltning av menneskelige og materielle verdier.

Kommunedirektørens oppsummering av status og risikobildet:

Os kommune har oppdaterte planer, rutiner og reglementer.

HMS er betryggende ivaretatt med oppsatte prosedyrer.

Kommunedirektøren vurderer at den største risiko for at noe går galt er manglende kapasitet og kompetanse i tjenesteproduksjon ved lav bemanning og innleie.

Årsak:

Mangel på fagfolk, sykefravær og innleie av vikarer i tjenesteproduksjon, primært innen helse og omsorg.

Os kommune er sårbar på en rekke administrative fagområder og som betjenes kun av en fagpersonperson. Dette gjelder blant annet økonomi, personal, IKT, overordna styring og ledelse. Dette kan medføre forsinkelser i saksbehandling og politiske saker.

For å redusere risiko og bygge robuste fagmiljøer har Os kommune omfattende interkommunalt samarbeid

Utfordringer og strategi

Utfordringer

Utfordringene i administrasjon og i kommunen generelt, er faktisk å få utført alt som skal og bør gjøres

Generalistprinsippet er viktig og gjelder alle kommuner. Os kommune med 1874 innbygger skal utføre de samme oppgaver og tjenester som kommuner med over 100.000 innbyggere. Mens større kommuner har byggesaksavdelinger, beredskapsavdelinger mm, så utfører Os kommune dette arbeidet med 20 % ressurs. Dette betyr at vi ofte står i et forventningspress vi ikke evner å imøtekomme. Det er forventninger fra staten, direktorater, innbyggere mm. Innbyggere har også fått langt flere rettigheter som skal imøtekommes med tilrettelagte tjenester. Administrasjonen er sårbar ved sykdom da vi har flere tjenester som utføres en person som har spisskompetanse på sitt felt.

Innenfor digitalisering har vi ytterligere punkter vi skal jobbe med for 2025:

1. Videreutvikle og ta i bruk flere tjenester/ systemer innen velferdsteknologi i samarbeid med helse og omsorg
2. Teste ut/ innføre automatisk saksbehandling innen kurante byggesaker og saker innen landbruk
3. Fortsette prosesser for virksomhetsvise strategier for digital transformasjon
4. Fortsette (stadig pågående) innføringen av nasjonale felleskomponenter som nytt folkeregister, eInnsyn, m.fl.
5. «Orden i eget hus»: Systematisering av databehandleravtaler og protokoller,
6. Fullføre innføring av ERP-programvareportefølje (administrative program; regnskap, lønn, personal, innkjøp og arkivering)
7. Innføring av e-handel i samarbeid med øvrige kommuner i Abakus samarbeidet.
8. Innføre og drifte Helseplattformen på legekantoret
9. Større fokus på e-læring, som KS-læring
10. Fullføre innføring av ny rollebasert arbeidsflate for medarbeiderne med sikker innlogging (2-faktor) og tilgang til programvare.
11. Videreutvikle nettsted (hjemmeside) og Chat-roboten Robert
12. Intensivere og bedre bruken av Compilo, vårt kvalitetssystem; avviksbehandling, dokumentasjon av rutiner, prosedyrer og beskrivelser, ROS-analyser m.m.

Driftsbudsjett

Økonomiplan for 2025-2028

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2023	2024	2024	2025	2026	2027	2028
Driftsutgifter							
Lønn	13 594	12 349	12 549	12 549	12 549	12 549	12 549
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	9 239	7 368	7 368	7 368	7 368	7 368	7 368
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	2 541	2 897	2 897	2 897	2 897	2 897	2 897
Overføringsutgifter	9 342	6 885	2 885	6 890	6 690	6 690	6 690
Finansutgifter	114	85	85	85	85	85	85
Sum Driftsutgifter	34 830	29 583	25 783	29 788	29 588	29 588	29 588
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-234	-556	-556	-556	-556	-556	-556
Refusjoner	-4 578	-2 868	-2 868	-2 868	-2 868	-2 868	-2 868
Overføringsinntekter	-148	-85	-85	-85	-85	-85	-85
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-5 039	-300	-300	-300	-300	-300	-300
Sum Driftsinntekter	-9 999	-3 809	-3 809	-3 809	-3 809	-3 809	-3 809
Sum	24 831	25 774	21 974	25 979	25 779	25 779	25 779

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2023	2024	2024	2025	2026	2027	2028
Politisk styring	1 801	1 663	1 663	1 663	1 663	1 663	1 663
Kontroll og revisjon	722	762	762	762	762	762	762
Administrasjon	18 486	15 638	15 838	20 038	19 838	19 838	19 838
Diverse fellesutgifter	522	4 030	30	-165	-165	-165	-165
Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	-20	11	11	11	11	11	11
Tilrettelegging og bistand for næringslivet	375	864	864	864	864	864	864
Andre kulturaktiviteter og tilskudd til andres kulturbygg	253	205	205	205	205	205	205
Den norske kirke	2 550	2 600	2 600	2 600	2 600	2 600	2 600
Sum	24 831	25 774	21 974	25 979	25 779	25 779	25 779

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	Avdeling	Økonomiplan			
			2025	2026	2027	2028
Opprinnelig budsjett			22 079	22 079	22 079	22 079
Sum Budsjettendring i år			-3 800	-3 800	-3 800	-3 800
Konsekvensjusteringer			-3 800	-3 800	-3 800	-3 800
Konsekvensjustert ramme			18 279	18 279	18 279	18 279
Innsparingstiltak						
Reversering innsparing		Administrasjon	-300	-500	-500	-500
Sum Innsparingstiltak			-300	-500	-500	-500
Nye tiltak						
Justering lønnsvekst 2024		Administrasjon	4 000	4 000	4 000	4 000
Reversering innsparing		Administrasjon	300	300	300	300
Økning ramme		Administrasjon	200	200	200	200
Sum Nye tiltak			4 500	4 500	4 500	4 500
Nye tiltak og realendringer			4 200	4 000	4 000	4 000
Ramme 2025-2028			22 479	22 279	22 279	22 279

Sammendrag budsjett

Rammeområde 01 Administrasjon ligger inn med en økning i for 2025 som i stor grad baserer seg på lønnsjustering for 2024, og en reduksjon av effektiviseringskravet fra 2024.

Det er ikke kompensert for prisvekst i årets budsjett.

Tilskudd til Kirkelig fellesråd er styrket med 200' da det ikke har vært noe justering på dette over flere år.

IKT

Beskrivelse av dagens virksomhet

IKT i Os kommune har 2 årsverk, i tillegg har vi 1 årsverk innen helse- og omsorg (prosjektstilling).

Vi har felles samarbeid, digitaliserings - og it-strategi med Røros og Holtålen kommuner. Vi jobber med å finne ut tettere samarbeidsmodell for alle 3 kommuner.

Vårt hovedarbeidsområde er å levere data- og kommunikasjonsutstyr + nettverk til alle ansatte og elever og gi daglig support.

Vi har avsluttet Citrix-bruk og har kun 19 lisenser pga. legekantor. Disse skal borte når vi starter med HP. Vi har gått ned med Citrix-kostnad ca. 60000,-/mnd.

Utfordringer og strategi

Dagens ulemper med budsjett er økte kostnader på lisenser og programmer. Det er tatt i bruk ny HRM-systemer (Visma), ny saksbehandlingssystem (ACOS) og det er mye integreringer som koster mer og mer. Microsoft har også endret prismodell, som har økt kostnader mye for alle 3 kommuner.

Det er planlagt at alle kommuner skal ta helseplattformen i bruk i 2025 på legekantorer. I Os er det planlagt i november.

Vi alle starter med nytt bibliotekssystem (Cicero).

Det er ikke realistisk å gå ned med lisenskostnader. Vi har ingen unødvendig programmer, alle programmer i budsjett er i daglig bruk og trengs for å drifte Os kommune.

IKT-sikkerhet skal prioritere mer i framtiden i alle 3 kommuner.

Lønnsavdeling ROH

Beskrivelse av dagens virksomhet

Lønnsavdeling ROH er en interkommunal avdeling for Røros, Os og Holtålen kommuner. Lønnsavdelingen består av 3 årsverk, 1 leder og 2 konsulenter. Lønnsavdelingen har ansvar for utbetaling av lønn til 3 kommuner og 3 kirkelige fellesråd.

Lønnsavdelingen utfører følgende lovpålagte og interne oppgaver for kommunene:

- Beregne, kontrollere og utbetale lønn i henhold til gjeldende lover og avtaler
- Kontroll av ferie og fravær i henhold til gjeldende lover og avtaler
- Sykepengerefusjon mot Nav
- Kontrollere og vedlikeholde lønns – og personaldata (masterdata) i lønnsystemet
- Administrasjon av brukeradministrasjon (Visma)
- Avstemming og kontrolloppstilling for lønnsområdet
- Bistand til virksomhetsledere/avdelingsledere/ansatte
- Innrapportering av pensjon, a-meldinger, skatt og arbeidsgiveravgift
- Produsere interne og eksterne statistikker/rapporter

Utfordringer og strategi

En del av utfordringene framover vil være å redusere kostnader, eventuelt øke inntekter, samtidig som sårbarheten ikke skal svekkes. De interkommunale tjenestene er i likhet med andre tjenester ikke fredet fra inngrep i budsjett og organisering. Strategien framover blir å se på inntektssiden til avdelingen, samtidig som det må sees på om det interkommunale samarbeidet kan utvikles ytterligere på tvers av interne fagområder. Tjenestene kan opprettholdes ved kutt i årsverk fra 3 til 2,9 hvis dette lar seg rekruttere.

Oppvekst

Innledning

Virksomhet oppvekst og samfunn

Virksomhet Oppvekst og samfunn i Os kommune er delt inn i fire avdelinger:

Os kulturskole, Os skole, Os kommunale barnehage og flyktningetjenesten. Avdelingene har egne avdelingsledere i skole (rektorer) og barnehage (styrer), fagleder innen flyktningeområdet og felles virksomhetsleder.

Barnehage

Os kommunale barnehage har p.t. to underavdelinger: Os barnehage og Dalsbygda barnehage. Barnehagene har felles styrer og ass.styrere ved hver avdeling.

Skole og kulturskole

Skole og kulturskole er samlokalisert ved Os skole som er en barne- og ungdomsskole (1.-10. trinn) for hele kommunen. Skole og kulturskole ledes av hver sin rektor.

Flyktningetjenesten

Flyktningetjenesten har ansvar for bosetting, kvalifisering og oppfølging av flyktninger som er bosatt etter avtale med IMDi, og familiegjenforente av disse.

Beskrivelse av dagens virksomhet

Økonomiplan for 2025-2028

Drift av barnehage (åpenbart) tett knyttet til demografi, og antall barn i barnehage er sikkert kun først når søknadsfristen for kommende barnehageår utløper. Det betyr at sikkerheten kun er ett år frem i tid, etter det er det en prognose. I tabellen nedenfor er tallene som er oppgitt hentet fra SSB sin prognose "sterk aldring".

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
1 år	14	22	17	16	15	14	13	13	12	12	12
2 år	22	16	22	18	17	15	14	14	13	13	12
3-5 år	54	61	63	66	60	59	52	47	45	42	41
Total	90	99	102	100	92	88	79	74	70	67	65

På samme måte som for barnehage, henger drift av skole tett sammen med demografien. Men skole har sikre tall for de neste seks årene, og etter det er tallene hentet fra samme tabell som for barnehage, og er en usikker prognose. Tallene er gjengitt nedenfor.

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
6-9 år	49	50	58	70	80	82	87	84	77	74	67
10-12 år	51	48	44	39	38	42	49	56	63	61	62
13-15 år	46	49	49	51	51	48	41	38	41	48	56
Total	146	147	151	160	169	172	177	178	181	183	185

Disse tabellene viser at tallet over fødte barn i Os vil synke betydelig på slutten av 10-årsperioden, med en prognose på 12 fødte pr år. Den viser også at elevtallet på skole vil stige betydelig i samme periode, men etter det vil årskullene være lavere og elevtallet vil synke gradvis.

Barnehage og skole er regulert veldig detaljert i gjeldene lovverk, med meget omfattende forskrifter. Disse regulerer alt fra hva og hvordan i hverdagen, til kvalifikasjoner til de som skal jobbe der. Det er også krav formulert til antall som skal jobbe, gjennom bemanningsnorm i barnehage og skole (i skole brukes også lærertetthet). Os kommune har etter sammenslåing av skole tall på lærertetthet i skole som på enkelte trinn er tett på makstallet. Her vil det komme oppdaterte tall 13. desember.

I barnehage er barnegruppene med utgangspunkt i "grunnoppsettet" fulle med tanke på bemanning.

Relevante offisielle tall for økonomi innen barnehage og skole er vanskelig å forholde seg til siden kommunen har endret på strukturen de siste årene. Dette vil først være tilgjengelig 13. desember i år, og det er en forventning om at tallene som gjelder skole er endret betydelig fra tidligere.

Kommunen får ny forespørsel om anmodning om bosetting i slutten av november. Dette tallet er avgjørende for aktivitet og videre dimensjonering av flyktningtjenesten.

Utfordringer og strategi

Oppvekst og samfunn har i dag et stort behov for å få gjort noe med skolebygget. Det er flere årsaker til det, den viktigste er at bygget ikke “fremmer læring, helse, inkludering, trivsel og læring” som Opplæringsloven krever.

Overordnet/nasjonalt pekes det på flere utfordringer blant barn og unge, og de samme ser vi også lokalt.

Psykisk helse blant barn og unge: Det er en økende bekymring for psykisk helse blant barn og unge. [Flere rapporterer om stress, angst og depresjon, og det er behov for bedre støtte og ressurser i skoler og barnehager for å håndtere disse problemene.](#) Utfordringen viser seg også i et stadig økende fravær blant barn og unge.

I høst har kommunen startet arbeidet med å revidere OBS-teamet, som skal være kommunens øverste administrativ ledd i det forebyggende arbeidet for både psykisk helse og kriminalitetsforebyggende tiltak. Arbeidet med Bedre Tverrfaglig Innsats fortsetter, og som en del av det tverrfaglige arbeidet ble det høsten 2023 etablert mestringsteam i barnehage og skole.

Inkludering og mangfold: Norge blir stadig mer mangfoldig, og det er viktig å sikre at alle barn og unge, uavhengig av bakgrunn, får like muligheter. [Dette inkluderer å tilpasse undervisningen til elever med ulike kulturelle og språklige bakgrunner.](#)

Denne utfordringen dekkes delvis opp av det samme som gjelder psykisk helse. Kommunen har også søkt BUFDIR om midler til å kunne støtte og legge mer til rette for denne målgruppen i hverdagen. I barnehage og skole jobbes det kontinuerlig med temaet, for eksempel gjennom MOT. Det systematiske arbeidet omfatter også samarbeid med eksterne som PPT.

Bruk av skjerm/IKT: Dagens unge tilbringer veldig mye tid på skjerm, og noe forskning ser nå en sammenheng mellom dette og psykisk helse som nevnt i første punkt. Det er også en bekymring knyttet til hvordan de unge tilnærmer seg læring med dagens hjelpemidler.

Os kommunes pedagogiske plattform med de 21. århundres ferdigheter som et av fire satsingsområder vil hjelpe de unge med hvordan de bruker og benytter de mulighetene som IKT gir oss. I tillegg er også dette noe alle voksne i kommunen må ta et tydeligere standpunkt til, og med det hjelpe de unge til å redusere skjermtid både på skole men ikke minst hjemme og på fritida. Dette ble også synliggjort i Regjeringens melding “Det digitale (i) livet”, der det kommer en anbefaling om at skolen må sørge for god balanse mellom digitale teknologier og trykte bøker i skole og barnehage. Etter innføring av nye læreplaner i 2020 mangler skolen mange læreverker som læreren kan støtte seg på, og det må derfor settes av midler til innkjøp av læreverker.

Økonomiplan for 2025-2028

Også for flyktningtjenesten er inkludering og mangfold kjerneutfordringen.

Det samarbeides godt mellom kommune, det frivillige, idrett og lag- og organisasjoner for å legge tilrette for en god og positiv integrering i lokalsamfunnet. Lokale arbeidsplasser, inkludert kommunen, er flinke og villige til å ta imot arbeidssøkere uten mye norskkunnskaper så lenge de har ønsket kompetanse/bakgrunn, eller er villige til å lære.

Fortsatt er det utfordrende å skaffe nok og riktige boliger til de som bosettes.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2023	2024	2024	2025	2026	2027	2028
Driftsutgifter							
Lønn	50 959	45 167	46 612	46 612	46 612	46 612	46 612
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	4 106	2 893	2 893	2 893	2 893	2 893	2 893
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	3 743	3 192	3 192	3 192	3 192	3 192	3 192
Overføringsutgifter	1 018	-3 163	-3 163	-477	-1 477	-1 477	-1 477
Finansutgifter	1 846	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	61 673	48 090	49 535	52 221	51 221	51 221	51 221
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-3 589	-3 705	-3 705	-3 705	-3 705	-3 705	-3 705
Refusjoner	-4 692	-1 575	-1 575	-1 575	-1 575	-1 575	-1 575
Overføringsinntekter	-2	0	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-2 149	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-10 431	-5 280	-5 280	-5 280	-5 280	-5 280	-5 280
Sum	51 241	42 809	44 254	46 940	45 940	45 940	45 940

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2023	2024	2024	2025	2026	2027	2028
Administrasjon	1 195	1 018	1 018	1 018	1 018	1 018	1 018
Barnehage	15 201	12 320	12 620	14 620	14 620	14 620	14 620
Grunnskole	23 613	20 241	21 386	22 072	21 072	21 072	21 072
Styrket tilbud til førskolebarn	694	707	707	707	707	707	707
Voksenopplæring	517	844	844	844	844	844	844
Skolefritidstilbud	840	460	460	460	460	460	460
Skoleskyss	871	730	730	730	730	730	730
Kommunale sysselsettingstiltak	3 346	2 227	2 227	2 227	2 227	2 227	2 227
Introduksjonsordningen	2 340	1 937	1 937	1 937	1 937	1 937	1 937
Kulturskoler	2 624	2 326	2 326	2 326	2 326	2 326	2 326
Sum	51 241	42 809	44 254	46 940	45 940	45 940	45 940

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Økonomiplan for 2025-2028

Beskrivelse tiltak	Tiltak	Avdeling	Økonomiplan			
			2025	2026	2027	2028
Opprinnelig budsjett			42 809	42 809	42 809	42 809
Sum Budsjettendring i år			1 445	1 445	1 445	1 445
Konsekvensjusteringer			1 445	1 445	1 445	1 445
Konsekvensjustert ramme			44 254	44 254	44 254	44 254
Innsparingstiltak						
Reversering innsparing og nytt tiltak		Oppvekst	-514	-1 514	-1 514	-1 514
Sum Innsparingstiltak			-514	-1 514	-1 514	-1 514
Nye tiltak						
Reversering innsparing og nytt tiltak		Oppvekst	3 200	3 200	3 200	3 200
Sum Nye tiltak			3 200	3 200	3 200	3 200
Nye tiltak og realendringer			2 686	1 686	1 686	1 686
Ramme 2025-2028			46 940	45 940	45 940	45 940

Sammendrag budsjett

Virksomhetsområde 02 Oppvekst og samfunn viderefører ramma fra 2024 til 2025, med justering for lønns- og prisvekst. Omstillingsbehovet som ble lagt inn for 2024 vil ikke nås for virksomheten, men totalt vil det bli en betydelig reduksjon. For økonomiplanperioden er det lagt til grunn en oppjustering for 2025, og et nedtrekk i ramme fra 2026 - 2028.

Innsparingskravet fra 2024 er reversert for økonomiplanperioden, og er erstattet med et nytt innsparingstiltak for perioden.

Skolene

Beskrivelse av dagens virksomhet

Os skole er en kombinert barne- og ungdomsskole med SFO.

Skolen ligger i tilknytning til Os samfunnshus og Oshallen, og i nærheten av Os barnehage og Sundmoen fotballstadion. Vi har 148 elever og 34 ansatte. De ansatte jobber i team, og skolen ledes av rektor, avdelingsleder barnetrinn og teamledere.

Os kulturskole ligger i de samme lokalene, og har egen kulturskolerektor.

Os skole er MOT-skole med 2 egne MOT-coacher. I tillegg til MOTs program, som er mest for 8.-10. trinn, legger vi stor vekt på trivsel, trygghet og gode relasjoner på alle nivå og et godt skole-hjem-samarbeid. Vi bruker Schoollink – digital meldebok – som kommunikasjonskanal mellom hjem og skole.

Vi ønsker å framstå som en framtidsrettet skole med faglig fokus, samt sikre oss at elevene får en god start på skoleløpet gjennom tidlig innsats.

Visjonen; “En inkluderende og praktisk skole med aktive og livsglade barn”, er utarbeidet som et resultat av skoleutviklingsarbeidet i kommunen.

Visjonen tar utgangspunkt i det interne arbeidet med skoleutvikling i kommunen. Visjonen har en to-delt målsetting om å skape:

En inkluderende og praktisk skole:

- Os kommune har mange elever som velger yrkesretta utdanning.
- Praktiske fag står sterkt og det er derfor ønskelig med en skole som innretter fysisk utforming til praktisk virksomhet og som bidrar til å gjennomføre praktiske aktiviteter.
- Skolen ønsker å bruke uteområdene mer i undervisningen.
- Ta naturen inn i skolen.
- Samarbeid mellom trinn og med aktører i samfunnet står sentralt.

Aktive og livsglade barn:

- Trivsel og venner.
- Gode lære- og lekearenaer inne og ute.
- Alle barn skal bli sett.
- Legge vekt på gode relasjoner (elev-elev, lærer-elev, lærer-lærer, mot foreldre osv.).

Denne visjonen fordrer at hele arbeidslaget rundt barna også er åpne, aktive og livsglade.

For tiden er det under forberedelse bygging av nytt skolebygg i Os kommune.

Framtidens skole i Os skal blant annet

- Symbolisere stolthet og framtidstro for Os kommune og kommende generasjoner.
- Være et framtidsrettet skolebygg pedagogisk.
- Være et levende bygg som oser av læringslyst med et godt arbeidsmiljø for elever og ansatte.
- Være tilpasset og reflektere det lokale, det regionale og det nasjonale samfunnet vi lever i.

Som en del av skolefelleskapet i Nord-Østerdal har vi gjennom lang tid hatt fokus på og deltatt i utviklingsarbeid. I tillegg har vi drevet egne utviklingsprosjekter. Dette utviklingsarbeidet preger skolen i kommunen og er synlig på mange felter.

Utfordringer og strategi

Opplæringslovens § 17-7 stiller krav til at skolene har tilgang på vikarer. Nærmere bestemt er det kommunen og fylkeskommunen som skal sørge for at skolene har tilgang på vikarer ved vanlig og forventet fravær. Samtidig stilles det krav til relevant kompetanse i undervisningsfag, og det er vanskelig nok å finne vikarer i utgangspunktet.

I økonomiperioden vil Os skole oppleve at flere kommer til en alder der de kan pensjonere seg. Videre er vi så heldig å ha ansatte som er i etableringsfasen, som forhåpentligvis fører til fødselspermisjoner. Dette kan også bety at vi får lærere med lavere stillingsprosjenter, og det er en utfordring med tanke på behovet for kontaktlærere.

Nå er skolefritidsordningens kjernetid (inntil 12 timer i uka) gratis for elever i 1. til 3. klasse, og vi må gå ut ifra at det også blir gratis for 4. klasse fra og med skoleåret 2025-2026. Vi opplever at flere og flere benytter seg av dette tilbudet, og vi må bemanne deretter. Det er viktig å ta vare på de dyktige assistentene vi har, for de gjør en stor og viktig jobb i skolen også. Men vi må også tenke rekruttering, og her er lærlingeordningen et godt verktøy for oss.

Når vi ser på bemanning, er det også viktig å sette et fokus på rekruttering av ledere i skolen. I tida framover skal vi se på organiseringen av hele oppvekstområdet, og i det ligger det et mål om å rigge

ledelsen på en måte som frister egne ansatte til å prøve seg i lederroller. Videre skal vi friste eksterne søkere til Os.

Alt i alt ser vi at det kommer til å være nødvendig å jobbe målrettet med bemanning og rekruttering fremover. I det arbeidet må vi være i forkant mtp. å skaffe oss oversikt over arbeidstakernes planer, for å kunne være raske på labben i utlysningsprosessene.

Kulturskole

Beskrivelse av dagens virksomhet

Os kulturskole har pr i dag 117 elever som fordeler seg på 160 elevplasser. Dette tilsvarer en prosentandel av målgruppen (ca 60%) som ligger langt over landsgjennomsnittet (12%), noe som bl.a. kommer av samlokalisering med grunnskolen, sømløs undervisning i skolehverdagen, og et tett samarbeid med grunnskolen.

Kulturskolen har 7 ansatte, fordelt på drøyt 4 årsverk.

De fleste underviser innen skolens *kjernetilbud*, dvs. individuell undervisning på hovedinstrument, dans eller visuell kunst.

Skolen har også høy aktivitet innen *breddetilbudet*, dvs. kor, barnehage, UKM, Fjelltrubadurene m.m. Elever som har behov for et *fordypningstilbud* får mulighet til dette gjennom et samarbeid med MDD ved Nord-Østerdal vgs og alle kulturskolene i Fjellregionen.

Grunnskolen kjøper all musikkundervisning fra kulturskolen. Alle som underviser i grunnskolen har pedagogisk bakgrunn.

Kulturskolen tilbyr også alternativ læringsarena for grunnskolen, i tillegg til at den er sentral i alle skoleforestillinger, skolens kulturuke, prosjekter og workshops, dansekurs osv.

Os kulturskole har pr i dag 5 friplasser som kan brukes etter behov. Tildeling her skjer i samråd med NAV, og skal gi barn og ungdom fra lavinntektsfamilier lik mulighet til kulturskoleplass som resten av målgruppa. ("*Kulturskole for alle*")

Kulturskolen tilbyr også egne kurs for voksne, og har allerede kjørt både nivå 1 og 2 for gitar og fele. Det siste tilskuddet er Os seniorkor. Medlemmene her er godt voksne, men likefullt elever i kulturskolen. Alle kurs for voksne er sjølffinansierende.

Kulturskolen deltok i 2020-2023 i prosjektet *Veiledning i kulturskoleutvikling* i regi av Norsk Kulturskoleråd. Også vi merker nedgang i elevgrunnet i kommunen, og ser viktigheten av å stadig utvikle oss i takt med demografien.

Kulturskolens klare satsingsområde er

*Estetiske læringsprosesser i et folkehelseperspektiv
(Veiledning i kulturskoleutvikling)*

Kulturskolen skal være hele kommunens kompetansesenter innen kultur, den skal være for alle, og den skal gi like muligheter til alle som ønsker det.

Organisert under oppvekstområdet, tett på barn og ungdoms skolehverdag, ser vi viktigheten av samskaping og mestring for å skape trygge og gode læringsmiljø.

Utfordringer og strategi

Kulturskolens klare satsingsområde er

Estetiske læringsprosesser i et folkehelseperspektiv (Veiledning i kulturskoleutvikling)

Kulturskolen skal være hele kommunens kompetansesenter innen kultur, den skal være for alle, og den skal gi like muligheter til alle som ønsker det.

Organisert under oppvekstområdet, tett på barn og ungdoms skolehverdag, ser vi viktigheten av samskaping og mestring for å skape trygge og gode læringsmiljø.

Alternative mestringsarenaer

Kulturskolen har fast plass i skolens mestringsteam og bistår med å skape trygge mestringsarenaer rundt de elevene som i perioder trenger det. Vi ser en tendens til at flere faller utenfor, enten det er faglig eller sosialt, og vi kan være en viktig brikke i elevens skolehverdag. Elevundersøkelsen viser at vi har mobbing i skolen, og at det er elever som ikke har det greit på skolen. Her kan kulturskolen være en ressurs å spille på.

Eksempler:

Bandet "Funky Farmers" ble satt i gang etter at sosiale utfordringer mellom elever ble avdekket, og elevene ble satt til å skape noe sammen.

Robin Hood ble satt i gang sammen med Teater i Fjellregionen for å bedre klassemiljøet, noe klassen høster godt av året etter.

Vi skulle ønske oss en såpass fleksibilitet i noen stillinger slik at elever slipper å vente på sin mestringsarena.

Elevgrunnet i kulturskolen

Elevgrunnet i kommunen faller, men kulturskolen har likevel holdt antall elevplasser stabilt. Årsaken til dette er

- flere elever enn før får opplæring på flere instrumenter
- elevene kan søke seg inn på instrument tidligere enn 3. trinn
- satsing på kurs for voksne, bl.a. seniorkor, gitarkurs og felekurs

Vi ser her en mulighet til å utvide elevgrunnet noe ved å satse på flere kurs for voksne, og det må tenkes nytt mtp organisering av undervisning, evt samarbeid med frivillige lag og organisasjoner.

Vi ser også etter muligheten for å skape møteplasser for voksne etter at de er ferdige med f.eks gitarkurs.

Dette kan være en fast samspillkafé, spelemannskafé, rockeverksted e.l.

Rekruttering av lærere

Innenfor enkelte områder sliter vi veldig med å skaffe faglærte til undervisningen. Dette gjelder spesielt lærere innen messingblås og dans. (pr.d.d. vakant) For messing er det snakk om så få elever at vi ikke får søkere til stillingene. Dans er et gruppetilbud, og vil ikke nå en stillingsprosent vi kan forsvare uten et

samarbeid med kulturskolene i f.eks. Røros og Holtålen. Her er samarbeidet mellom rektorkollegiet i Fjellregionen særdeles viktig, og en mulighet for å skape attraktive stillinger på tvers av kommunegrensene. Dette er noe det jobbes kontinuerlig med.

Kulturskolen har små stillingsstørrelser, og dagens ansatte innehar flere kompetanseområder for å få til en stillingsstørrelse de kan leve av. Dette gjør oss svært sårbare ved langtids sjukemeldinger, hvor vi ofte må inn med flere vikarer for å kunne dekke opp for den sjukemeldte.

Ledelse og administrasjon

Kulturskolen har en ledelsesressurs på 40%, og det er en utfordring at denne er relativt marginal sett ut fra aktivitetsnivået. Det oppleves også en økning i tid som går med til kommunens ulike teamarbeid. Skolen hadde tidligere en 10% ressurs hos merkantil i grunnskolen, som også da var superbruker i kulturskolens administrasjonsprogram, SpeedAdmin. Her er det kun rektor som nå innehar superbrukerstatus. Dette er svært sårbart, og må prioriteres inn i stillingen til en ansatt.

Etterutdanning

Det er pr. i dag ikke avsatt midler til å etterutdanne eller sikre ansatte faglig påfyll, noe som burde prioriteres. Erfaring viser at små fagkurs i regi av Norsk Kulturskoleråd hvor hele kollegiet reiser sammen, er det vi har mest utbytte av i skolehverdagen.

Utstyr, instrumenter - nyanskaffelser og vedlikehold

Mye av kulturskolens instrumenter og utstyr er gammelt, og bærer preg av stor fantasi i bruk, og mye vedlikehold. Enkelte aktiviteter gjennomføres også ved hjelp av de ansattes private utstyr, noe vi burde komme vekk i fra.

Vi ser også at akustiske piano er en stor økonomisk utfordring i umiddelbar framtid. Vi stemmer og vedlikeholder i dag gamle, godt brukte piano, hvor mekanikken i praksis er utslitt. Det jobbes med å skaffe prosjektmidler som kan dekke dette ifbm nytt skolebygg.

Barnehagene

Beskrivelse av dagens virksomhet

Os kommunale barnehage består av 2 avdelinger i Dalsbygda og 4 avdelinger på Os.

Vi er i en byggeprosess, der den 5. avdelinga på Os skal stå klar til 1. april.

Det er fullt i barnehagen på Os pr d.d. Det er 24 plasser på hver avdeling på Os. Dalsbygda barnehage åpnet en midlertidig avdeling til i det tidligere skolebygget, denne kan ta av for ventelister på Os, da det er stort areal, men må da bemannes opp. I den opprinnelige barnehagen i Dalsbygda er det 20 plasser.

Alle barnehagene i Os er "syngende barnehager", - det vil si at vi har ekstra fokus på sang og musikk.

Når det gjelder kompetanseutvikling jobber vi med: " Å skape gode relasjoner i barnehagen". Dette blir ledet av HINN.

Alle pedagoger er også med på et eget opplegg for pedagogisk ledelse, som også er ledet av HINN.

Vi har ei positiv og arbeidssom personalgruppe, som er tilpasningsdyktig i forhold til å jobbe på tvers av avdelingene for å hjelpe hverandre.

Utfordringer og strategi

Utfordringer 2025:

- Når det gjelder personell er det utfordringer med å få tak i vikarer ved sykdom, permisjoner, utdanning, ferie o.l.
- Det er også utfordrende å få tak i nok barnehagelærere.
- Sjukefravær. Vi jobber stadig med sjukefravær, som er for høyt i perioder av året. Vi har arbeidsmiljøgruppe i barnehagen, som består av ledelsen, tillitsvalgte og verneombud, som jobber med miljøet i barnehagen.
- Organisering : Fordeling av barn og voksne må fordeles når vi åpner den 5.avdelinga.
- Løpende opptak, stadig nye barn, så lenge det er plass, bemanning?

Utvikling 2025

- Vi har 2 faste ansatte som har startet på ABLU. (Arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning)
- Vi har 1 vikar som går samlingsbasert barnehagelærerutdanning.
- Veldig positivt med nok barnehageplasser.

Tiltaksarbeid

Beskrivelse av dagens virksomhet

Kommunens flyktningtjeneste har ansvar for bosettingsarbeidet knyttet til de nybosatte/flyktningene som kommunen bosetter etter anmodning fra IMDI.

Dette arbeidet har som formål å integrere utlendinger i det norske samfunnet gjennom å legge til rette for at de får gode norskkunnskaper og kunnskap om norsk samfunnsliv. Et tilleggsformål er å bidra til at innvandrere blir økonomisk selvstendige.

Kommunen bruker mye ressurser knyttet til det praktiske arbeidet i bosettingen, for de som kommer har i utgangspunktet kun med seg litt personlig klær. Det betyr at kommunen innreder leilighet eller hus, slik at når de kommer har de alt de trenger for å kunne bo og leve i Os.

Norskopplæringen gjennomføres på Røros, og kommunen har så langt gitt tilbud om mer norskopplæring enn minimumet. Dette er begrunnet i at inntil seks måneder med opplæring oppleves som for lite, og at med ytterligere seks måneder blir nivået bedre slik at de klarer seg bedre i yrkeslivet.

Utfordringer og strategi

Kommunen har praksis på å bosette sentrumsnært, og opplever at boligmarkedet er presset slik at det ikke er mye å velge i. Ønsket om å bosette sentralt er begrunnet i at det er få som har førerkort og bil den første tiden, så de er avhengige av kollektivtransport. Det gjelder både voksne, men selvfølgelig barna også. Så skal de ha muligheter for deltakelse på aktiviteter utenom skoletid, er de avhengig av å bo i gangavstand.

Kommunen får ny forespørsel om anmodning om bosetting i slutten av november. Dette tallet er avgjørende for aktivitet og videre dimensjonering av flyktningtjenesten.

Interkommunale tjenester

Beskrivelse av dagens virksomhet

Dagens virksomhet mellom Røros, Os og Holtålen kommuner fokuserer på å videreutvikle og fornye samarbeidet med et sterkt fokus på digitalisering og smarte arbeidsmetoder. Målet er å sikre høy kvalitet, kompetanse, økonomisk effektivitet og redusert sårbarhet i tjenestene, samt å sikre bedre samhandling på tvers av kommunene. **Områder for felles samarbeid er:**

1. Landbruk
2. Regnskap
3. Lønn
4. Barnevern
5. Legesenter
6. IMA
7. Brann og beredskap
8. NAV

Prosjektleder for det interkommunale samarbeidet deltar i et IT-analyseprosjekt for å finne de beste løsningene for de tre kommunene innen IT. Målet er å velge den mest hensiktsmessige samarbeidsformen som vil være til fordel for alle parter, og som bygger på gjensidig støtte, kompetanseheving og høy kvalitet på tjenestene

Driftsbudsjett

Økonomiplan for 2025-2028

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2023	2024	2024	2025	2026	2027	2028
Driftsutgifter							
Lønn	5 557	5 906	5 906	5 826	5 826	5 826	5 826
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	268	487	487	487	487	487	487
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	19 246	16 377	16 377	15 173	15 173	15 173	15 173
Overføringsutgifter	1 996	1 310	1 310	1 310	1 310	1 310	1 310
Finansutgifter	490	70	70	70	70	70	70
Sum Driftsutgifter	27 557	24 150	24 150	22 866	22 866	22 866	22 866
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-460	-170	-170	-170	-170	-170	-170
Refusjoner	-4 890	-4 552	-4 552	-4 552	-4 552	-4 552	-4 552
Overføringsinntekter	-12	-10	-10	-10	-10	-10	-10
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-485	-17	-17	-17	-17	-17	-17
Sum Driftsinntekter	-5 847	-4 748	-4 748	-4 748	-4 748	-4 748	-4 748
Sum	21 711	19 401	19 401	18 117	18 117	18 117	18 117

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2023	2024	2024	2025	2026	2027	2028
Diagnose, behandling, habilitering og rehabilitering	2 032	1 876	1 876	1 876	1 876	1 876	1 876
Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	1 068	1 717	1 717	1 377	1 377	1 377	1 377
Barneverntjeneste	3 427	2 430	2 430	2 430	2 430	2 430	2 430
Barneverntiltak i familien	176	1 872	1 872	1 872	1 872	1 872	1 872
Barneverntilt.utenfor familien	5 671	2 254	2 254	1 263	1 263	1 263	1 263
Pleie, omsorg, hjelp og re-/habilitering i institusjon	2 442	2 498	2 498	2 625	2 625	2 625	2 625
Kvalifiseringsordningen	77	223	223	223	223	223	223
Ytelser til livsopphold	1 359	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300
Landbruksforvaltning	1 498	1 542	1 542	1 462	1 462	1 462	1 462
Forebygging av branner og andre ulykker	0	3 643	3 643	3 643	3 643	3 643	3 643
Naturforvaltning og friluftsliv	40	46	46	46	46	46	46
Sum	21 711	19 401	19 401	18 117	18 117	18 117	18 117

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	Avdeling	Økonomiplan			
			2025	2026	2027	2028
Opprinnelig budsjett			19 411	19 411	19 411	19 411
Konsekvensjustert ramme			19 411	19 411	19 411	19 411
Nye tiltak						
Endring interkommunale tjenester		Interkommunale tjenester	-991	-991	-991	-991
Endring interkommunale tjenester		Interkommunale tjenester	-340	-340	-340	-340
Justering interkommunale tjenester		Interkommunale tjenester	127	127	127	127
Justering interkommunale tjenester		Interkommunale tjenester	-80	-80	-80	-80
Sum Nye tiltak			-1 284	-1 284	-1 284	-1 284
Nye tiltak og realendringer			-1 284	-1 284	-1 284	-1 284
Ramme 2025-2028			18 127	18 127	18 127	18 127

Sammendrag budsjett

Rammeområdet Interkommunale tjenester er nytt fra 2025. Det består av de større interkommunale tjenestene OS kommune er med i. Det er for 2025 varslet en reduksjon på dette området sammenlignet med 2024 på ca. 1.2 mill. I hovedsak er dette knyttet til barnevern og sosiale tjenester. Ved å etablere et eget rammeområdet øker vi fokus på både viktigheten og synligheten av samarbeidet.

Legevakt og intermediærplasser

Beskrivelse av dagens virksomhet

Legevakt:

Med tanke på de ulike godtgjørelsene legene har krav på og at tjenesten delvis kjøpes fra St.Olavs, så er det det begrenset hvor mange poster det er å kutte på i budsjettet for legevakta. For å komme i mål med budsjettet ble posten for kurs og fagutvikling dratt noe ned. Vi mener likevel at dette skal være dekkende for å opprettholde felles fagdager for hele legevaktkollegiet. Etter at budsjettet ble lagt, så ble vi kjent med at det i løpet av 2025 skal innføres et nytt kommunikasjonssystem for legevakta. Dette skjer trolig i løpet av forsommeren, og er noe vi er pliktig til å være med på. Vi kan ikke velge å avstå, da det skjer på nasjonal basis. Kostnad er vanskelig å anslå, men rundt 100 000 kr er et anslag. Dette er meddelt kommunedirektørene pr e-post. Det vil derfor være behov for en revidering av budsjett for legevakta i 2025.

IMA:

Intermediæravdelinga ved Røros sykehus fortsetter i samme skala som tidligere. Tjenesten kjøpes i sin helhet fra St.Olavs, og vi har liten eller ingen påvirkningskraft på kostnaden. Budsjettet for 2025 er tilsvarende som for inneværende år, men det er lagt til et estimat for lønns- og prisvekst. Vi ser en positiv utvikling for bruken av IMA for alle kommuner. Det rapporteres om en travel sommer og høst, spesielt på etterbehandlingssengene.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	Avdeling	Økonomiplan			
			2025	2026	2027	2028
Opprinnelig budsjett			4 374	4 374	4 374	4 374
Konsekvensjustert ramme			4 374	4 374	4 374	4 374
Nye tiltak						
Justering interkommunale tjenester		Interkommunale tjenester	127	127	127	127
Sum Nye tiltak			127	127	127	127
Nye tiltak og realendringer			127	127	127	127
Ramme 2025-2028			4 501	4 501	4 501	4 501

Sosialtjenesten

Beskrivelse av dagens virksomhet

NAV Røros, Os og Holtålen er et vertskommunesamarbeid om felles NAV kontor for de tre kommunene i henhold til kommunelovens § 28-1 b. Røros kommune er vertskommune.

NAV er et partnerskap mellom kommune og stat. Gjennom partnerskapet har stat og kommune et felles ansvar for driften av kontoret. Partnerskapet reguleres av samarbeidsavtale mellom Røros kommune og NAV Trøndelag. Avtalen inneholder bestemmelser om hvordan staten og kommunen skal drive kontoret sammen, og hvilke kommunale tjenester som skal inngå. Partnerskapet er likeverdig. Det betyr at ingen av partene kan gi hverandre pålegg. Stat og kommune har et selvstendig ansvar for hver sine tjenester. Leder får to sett med styringssignaler og rapporterer til Arbeids- og Velferdsetaten på de statlige områdene og til vertskommunen på de kommunale. Leder rapporterer i tillegg til kommunedirektørene i Holtålen og Os kommuner.

Kontoret er fysisk lokalisert i Kjerkgata 15 på Røros og er åpent for dropp-inn hver mandag og torsdag fra 12.00 til 14.00. Veiledere ved kontoret er tilgjengelig for timeavtaler hver dag fra 08.00 til 15.00. Servicetorgene i Holtålen og Os kommuner bistår med kontaktinformasjon til NAV. Kontoret disponerer samtalerom i kommunehusene i Holtålen og Os for avtalte møter.

Kontoret har ved inngangen til 2025 12 medarbeidere (11,25 årsverk), fordelt på statlige (6,5 årsverk) og kommunalt (4,75 årsverk) ansatte. Det kommer en ny kommunalt ansatt medarbeider i januar 2025. Kontoret har enhetlig ledelse, og leder er statlig tilsatt.

Virksomheten har som overordnet mål å gi mulighet til arbeid og aktivitet til alle, samt sikre rettighetene til velferdsytelser. NAV Røros, Os og Holtålen forvalter også flere av Husbankens virkemidler.

Kommunalt tjenestetilbud omfatter følgende tjenester:

- Generell råd og veiledning
- Økonomisk rådgivning/gjeldsrådgivning
- Økonomisk stønad
- Midlertidig botilbud
- Startlån/boligtilskudd/bostøtte
- Kvalifiseringsprogrammet (KVP)
- Individuell plan

NAV Arbeidslivssenter er samlokalisert med kontoret, og det er etablert et godt samarbeid med IA-rådgiver på arbeidslivssenteret. Kontoret har tilgang på tjenester fra rådgivende lege og andre spesialister ved NAV Trøndelag.

Aktiviteten i kontoret er formelt organisert i to team med arbeidsoppgaver innen følgende områder:

- Helse
- Arbeid og sosial

Aktiviteten på hvert område koordineres av en teamleder. Teamleder har det faglige ansvaret, men ikke personalansvar. Leder utgjør sammen med teamlederne kontorets ledelse. Kontoret har fokus på arbeidsrettet brukeroppfølging uavhengig av ytelse.

Den nye medarbeideren skal i første omgang ha fokus på prosjekt knyttet til utvikling av de sosiale tjenestene og da med spesielt fokus på enkelte sårbare grupper (barnefamilier). Dette prosjektet finansieres med midler fra Statsforvalteren i Trøndelag.

Utfordringer og strategi

Utfordringer og strategi

Samfunnsoppdraget til NAV er "NAV bidrar til sosial og økonomisk trygghet, og fremmer overgang til arbeid og aktivitet."

Lov om arbeids- og velferdsforvaltningen (NAV-loven) beskriver oppdraget og ansvarsområdene til NAV. I tillegg blir NAVs oppgaver supplert gjennom årlige tildelingsbrev fra departementet.

NAV lanserte i 2022 sin nye virksomhetsstrategi – [NAV 2030](#). Virksomhetsstrategien har tre hovedambisjoner som beskriver den ønskede fremtidige situasjonen for brukerne, arbeidsgiverne og samfunnet i 2030. I tillegg er det besluttet en intern ambisjon for organisasjonen. Ambisjonene skal bidra til å løse de utfordringene som er identifisert og gi NAV retning de kommende årene. Disse ambisjonene er:

- Vi mobiliserer arbeidskraft i et arbeidsliv i omstilling
- Alle får pengene de har krav på, enkelt og forutsigbart
- Sammen finner vi løsninger med dem som trenger det mest
- Intern ambisjon: Sammen løser vi samfunnsoppdraget

Ambisjonene for 2030 brytes ned i 3-årige prioriteringer. Prioriteringene er et steg på veien til ambisjonene i fremtidsbilde NAV 2030. De skal beskrive konkrete tilstander og hva vi har oppnådd innen tre år. Prioriteringene skal være konkrete nok til at de danner grunnlag for reelle prioriteringer.

Virksomhetsstrategien er NAVs arbeidsplan for å oppnå en bærekraftig utvikling. Samfunnsoppdraget til NAV er helt grunnleggende for å nå flere av bærekraftsmålene knyttet til sosiale forhold. Ambisjonene i strategien bygger opp under dette, og bærekraftsmålene er derfor en naturlig del av den nye virksomhetsstrategien. FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. For å få en bærekraftig utvikling må vi jobbe på tre områder:

- Klima og miljø
- Økonomi
- Sosiale forhold

NAV Røros, Os og Holtålen har som mål å få flere i jobb og færre på stønad. For å nå målene om flere i jobb og sørge for at de som står utenfor arbeidslivet får mulighet til å delta og bli selvforsørget, er det viktig at vi har tidlig innsats med forebyggende arbeid, der ungdom, innvandrere og langtidsledige er fokusområder. For å lykkes med dette samfunnsoppdraget er det avgjørende at vi samarbeider med andre kommunale virksomheter i Os kommune, og i samfunnet forøvrig. NAV har i tillegg en viktig funksjon ved å bistå arbeidsgivere med å skaffe arbeidskraft.

Begge teamene følger opp ungdom under 30 år. De gir tett oppfølging og veiledning til den enkelte jf. NAV's ungdomsgaranti. Målet er å komme i arbeid eller tilbake til skolen for å fullføre videregående

Økonomiplan for 2025-2028

opplæring eller annen relevant utdanning. Teamene og den enkelte veileder er avhengig av tett samarbeid med skole, helse og næringslivet i regionen for å få løst dette oppdraget.

Utfordringen for veldig mange fremmedspråklige er at de mangler norskkunnskap, selv etter deltakelse og endt introduksjonsprogram. NAV arbeider tett med flyktningstjenesten i Os kommune, kursarrangører og lokalt næringsliv. Målet for denne gruppen er at de skal kunne forsørge seg selv.

Langtidsledige og ordinære arbeidssøkere kalles inn ved behov. Utfordringen for enkelte er at de ikke har den kompetansen som arbeidslivet etterspør, og NAV jobber aktivt med å få på plass flere kvalifiseringstiltak som kan bidra til å styrke denne målgruppa gjennom blant annet Trøndelagsmodellen. Trøndelagsmodellen er et initiativ fra NAV, i samarbeid med Trøndelag fylkeskommune og næringslivet, der kvalifisering og opplæring for å oppnå fagbrev og kompetanse som arbeidsgivere etterspør går hånd i hånd.

NAV legger opp til tett og koordinert oppfølging som igjen kan bidra til reduksjon i sosialutbetalinger. Tett samarbeid med eksterne, og større fokus på ressursbruken på de prioriterte oppgavene, samt tett samarbeid og kontakt med næringslivet i regionen er en forutsetning for å få til dette.

De sosiale tjenestene i NAV skal bidra til at utsatte barn og unge og deres familier får et helhetlig og samordnet tjenestetilbud. Foreldre er de viktigste personene omsorgspersonene i barns liv. Å ivareta barneperspektivet betyr å være oppmerksom på om de voksnes situasjon kan påvirke barna på en negativ måte og slik sørge for at både barn og foreldre får de tjenester og den oppfølging de har behov for. Kontoret styrker nå kunnskapen og kompetansen for barn og unges beste.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	Avdeling	Økonomiplan			
			2025	2026	2027	2028
Opprinnelig budsjett			3 250	3 250	3 250	3 250
Konsekvensjustert ramme			3 250	3 250	3 250	3 250
Nye tiltak						
Endring interkommunale tjenester		Interkommunale tjenester	-340	-340	-340	-340
Sum Nye tiltak			-340	-340	-340	-340
Nye tiltak og realendringer			-340	-340	-340	-340
Ramme 2025-2028			2 910	2 910	2 910	2 910

Barnevern

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	Avdeling	Økonomiplan			
			2025	2026	2027	2028
Opprinnelig budsjett			6 556	6 556	6 556	6 556
Konsekvensjustert ramme			6 556	6 556	6 556	6 556
Nye tiltak						
Endring interkommunale tjenester		Interkommunale tjenester	-991	-991	-991	-991
Sum Nye tiltak			-991	-991	-991	-991
Nye tiltak og realendringer			-991	-991	-991	-991
Ramme 2025-2028			5 565	5 565	5 565	5 565

Landbruk

Beskrivelse av dagens virksomhet

Beskrivelse:

Landbruksavdelingen er organisert som et felles kontor for Røros, Os og Holtålen kommuner. Vertskommunemodell med Os kommune som vertskommunen (arbeidsgiveransvar og delegert myndighet). Landbruksdirektoratet har direkte delegert forvaltningsoppgaver til kommunene innenfor fagområdet (budsjettdisponering).

Direktoratets budsjettdisponering omfatter ordninger som totalt for de tre kommunene utgjør over 200 mill. kr. Dette er de støtteordninger til landbruksnæringen som er påkrevd forvaltet av kommunen.

Landbruket er en arealkrevende næring som de senere år har hatt store kostnadsøkninger og dertil økende kapitalbinding i forbindelse med investeringskrav. Utviklings- og støttefunksjon utover tradisjonell mat- og biomasseproduksjon er i utgangspunktet utenfor kommunens lovpålagte forvaltningskrav. En ser likevel betydningen av at fagavdelingen bidrar til dialog og nettverksbygging for ytterligere økt lokal verdiskaping og rekruttering.

Kommunenes delegerte forvaltningsansvar på fagområdet ligger i hovedsak i Landbruk pluss (ansvarlig myndighet av juridiske og økonomiske virkemidler) og budsjettdisponeringsmyndigheten fra Landbruksdirektoratet. Til dette blir kommunene tildelt finansiering over statsbudsjett (Landbrukskriteriet).

Oppgaver:

Landbruksavdelingen er førstelinjetjenesten i forvaltningen av nasjonal, regional og lokal landbruks- og utmarkspolitik i de tre kommunene Røros, Os og Holtålen. Kommunene mottar årlig statlig rammetilskudd for å ivareta de lovpålagte arbeidsoppgavene innenfor landbruksforvaltningen. I dette Landbrukskriteriet ligger bla. antall jordbruksforetak i drift, landbrukseiendommer, innmarksareal og kommunens totalareal.

Ifølge vertskommuneavtalen, sist revidert og vedtatt i kommunestyrene nov. 2023 er følgende presisert:

- tilskuddsordninger framforhandlet i jordbruksoppgjøret og statsbudsjett
- forvaltningsoppgaver knyttet til jord- og skogbruk
- veterinærvaktordningen
- viltforvaltningen
- utmarksforvaltningen
- innlandsfiskeforvaltningen
- førstelinje Innovasjon Norge innenfor landbruk og bygdenæring, initiere og delta i utviklingsprosjekt
- ivareta oppgaver i forbindelse med planarbeid og andre oppgaver som naturlig tilligger oppgavene overfor
- ivareta administrasjon, ledelse og koordinering av landbruksavdelingen samt ekspedisjon, informasjon, søknadsmottak mv. for de aktuelle forvaltningsoppgaver.

Denne avtalen betyr ansvaret for budsjett disponeringen fra Landbruksdirektoratet, saksutredninger i hht. lover/forskrifter på fagområdet, matrikkelføring ved eiendomsoverdragelser, ajourhold av kartdata (AR5) hos Kartverket, lokal verneområdeforvaltning, kommunale skadefellingslag og organisering av fallvilt mm.

For samtlige tilskuddsordninger gjøres det vedtaksvurdering, utbetaling og rapportering, i tillegg til betydelig informasjons- og kunnskapsutveksling.

Statsforvalterne har ansvar for kontroll av at kommunene forvalter disse ordningene i hht. regelverket med de rutiner og internkontroll som kreves. Forvaltningsskikk og rettssikkerhet er sentralt i arbeidet på avdelingen.

Brukerperspektivet er i hovedfokus for å kunne se forvaltningsoppgavene sammen med utviklingsprosesser, utfordringer og muligheter lokalt og regionalt. Dette skal baseres på utvikling av naturressursene som grunnlag for bærekraftig mat- og råvareproduksjon. Det er derfor sentralt å kunne bidra til informasjon overfor brukergrupper i de tre kommunene og nettverksbygging med andre kommuner og instanser i regionen.

Avdelingen vurderer å inneha god tilgjengelighet med synlig kontaktflate via hjemmesider, nyhetspost, bruk av sosiale medier ol.

Utfordringer og strategi

Kommunenes arbeid med areal, beredskap, næringsmuligheter osv. gjør at Landbruksavdelingen har medvirkningsroller i flere planprosesser i alle tre kommuner. Det er derfor viktig med et samarbeid på overordnet nivå, der planstrategien til den enkelte kommune koordineres med vertskommunen. Dette er en forutsetning for at det vil kunne være mulig å bidra med nødvendig kunnskap i alle tre kommuners planprosesser. Slik arbeidsbelastning må spres jevnt utover i tid.

Det er mange og sammensatte oppgaver, som avdelingen har ansvar for å løse innenfor fagområdet for den enkelte kommune i samarbeidet. Det er svært mange saker der man må ta hensyn til flere regelverk samtidig. Det stilles stadig økende krav til forvaltningens kompetanse og rettsanvendelse. Innenfor Landbruksavdelingens fagområder må det håndteres (hjemle vedtak og ha kunnskap om) totalt 22 lover med tilhørende 80 forskrifter.

Landbruksdirektoratets budsjettdelegering ble i 2023 utvidet med ordningen Landbruk i Verdensarven, som for 2024 utgjorde 2 mill. kr. Samtidig ble Arvelovens § 99 delegert til kommunen, der det kreves oppfølging av dødsbo på landbrukseiendommer og overføring av data fra tingrettene. Siden 2020 har også myndigheten for tilskuddsordningen med Utvalgte kulturlandskap, samt tilskuddsforvaltningen av landbruksveier blitt overført til kommunen. Sammenlagt utgjør disse oppgavene over ett årsverk, som det ikke er tilført arbeidsressurser til.

Røros, Os og Holtålen innehar Norges femte største utmarksareal. Kommunenes forvaltningsansvar og oppgaveløsning knyttet til disse arealene er betydelige.

Flere av de ordningene som er delegert til kommunene/Landbruksavdelingen krever lokale forvaltningsplaner og årlige retningslinjer, som igjen krever tett samarbeid med lokal landbruksnæring og andre aktører.

Økonomiplan for 2025-2028

En ser at de påkrevde nytilførte ordninger som delegeres til kommunene ikke medfølger ressurser. Med få muligheter for økt personalressurs, vil dette bli krevende med stort press på avdelingens ansatte med påfølgende lavere/lengre tjenesteleveranse til brukere/næringen. Avdelingen har over tid jobbet, og jobber fortsatt med effektivisering av arbeidsmetoder og rutiner. Det er likevel en grense for hvor mye det kan hentes ut i effektiviseringsgevinst når stadig nye oppgaver tilføres uten ressurs. Avdelingen har pr nå fagfelt som ikke svarer til forventning om sårbarhet og leveranse. Arbeidsoppgaver har økt i slik omfang at avdelingen har fått økt risiko for at oppgaver ikke blir løst innenfor kravet til tidsfrister. Dette er meget uheldig der brukere og næring er de direkte berørte, og kommunen får økt risiko for ansattefravær og sykefravær.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	Avdeling	Økonomiplan			
			2025	2026	2027	2028
Opprinnelig budsjett			1 588	1 588	1 588	1 588
Konsekvensjustert ramme			1 588	1 588	1 588	1 588
Nye tiltak						
Justering interkommunale tjenester		Interkommunale tjenester	-80	-80	-80	-80
Sum Nye tiltak			-80	-80	-80	-80
Nye tiltak og realendringer			-80	-80	-80	-80
Ramme 2025-2028			1 508	1 508	1 508	1 508

Brann

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	Avdeling	Økonomiplan			
			2025	2026	2027	2028
Opprinnelig budsjett			3 643	3 643	3 643	3 643
Konsekvensjustert ramme			3 643	3 643	3 643	3 643
Ramme 2025-2028			3 643	3 643	3 643	3 643

Helse og omsorg

Innledning

Helse og omsorgstjenesten

Virksomheten leverer tjenester til befolkningen gjennom hele livet. Virksomheten har totalt 113,5 årsverk fordelt på 141 ansatte. Årsverk og tjenesteproduksjon er fordelt på 4 avdelinger; Helsetjenesten, Verjåtunet sykehjem, Hjemmetjenesten og TFF.

Det leveres gode tjenester i Helse og omsorg, og virksomheten er kåret som nr 1 på Kommune barometeret i 2023 for tredje år på rad. De viktigste faktorene er:

- Andelen av ansatte med fagutdanning er 90 prosent. Landsgjennomsnittet er 79 prosent.
- Andel plasser i skjermet enhet, målt mot beboere på sykehjem over 80 år, er 139. Landsgjennomsnittet er 50 prosent.
- Antall døgn på sykehus for utskrivningsklare pasienter per 10 000 innbyggere er 16. Landsgjennomsnittet er 127.

- Andelen som fullt ut får dekket opplevd behov for bistand til å delta i arbeid og studier, er 100 prosent. Landsgjennomsnittet er 79 prosent.

Viser for øvrig til avdelingenes egne beskrivelser av sin drift og tjenesteproduksjon.

Helseplattformen (HP)

HP er innført som nytt journalsystem, og tjenesteområdene som benytter systemet er nå i overgangen fra innføringsfase til drift og utviklingsfase. Overgangen kompletteres når Legetjenesten etter planen går på i 2025. Det har vært ressurskrevende med innføring av nytt journalsystem, men virkningen av "en pasient, en journal" blir mer merkbar for hver måned som går. Foreløpig er økonomisk gevinstrealisering 40% reduksjon av stilling knyttet til vedtaksarbeid, faglig gevinst er foreløpig ikke målbar men merkbar. Det er avgjørende med en fortsatt styrt prosess med dedikert tid til utvikling og gevinstrealisering. Brannvakta tar imot alle trykksalarmer, og siler ut ca 40% av henvendelser til Hjemmetjenesten. Integrasjon med HP gjør nå at de kan informere pasienter om når hjemmetjenesten kommer på neste besøk, noe som på sikt kan redusere henvendelser ytterligere.

Helsepersonellmangel, kompetansemiljø, grunnbemanning og sykefravær:

Mangel på helsepersonell er en varslet krise, i likhet med kommende mangel på arbeidskraft totalt.

Fra NOU 2023:4 Tid for handling - personellet i en bærekraftig helse og omsorgstjeneste:

"I mellomalternativet for etterspørsel, som anses av SSB som en mer realistisk utvikling av tjenestebehovene enn ytteralternativene, er det forventet underskudd på nesten 70 000 årsverk samlet i helse- og omsorgstjenesten i 2040. Sykepleiere og helsefagarbeidere utgjør samlet over 54 000 av dette. Beregningene viser også betydelig underskudd av vernepleiere og den sammenslåtte kategorien helsesekretærer og tannhelsesekretærer mot 2040. Det gjelder også, i noe mindre grad, for leger, ergoterapeuter, fysioterapeuter og bioingeniører. Det er beregnet underskudd også av jordmødre og helsesykepleiere. Disse gruppene er relativt små, men de er nøkkelpersonell i de tjenestene de er utdannet for å jobbe i. Selv små underskudd av disse vil derfor kunne føre til en utfordrende situasjon for tjenestene."

I Os kommune er mangelen godt merkbar i form av utfordrende rekruttering til stillinger og lavere vikartilgang. Flere av tjenestene har i dag flere vakante stillinger. Kombinert med lav grunnbemanning i institusjonstjenesten og sykefravær, gir dette store ressurskrevende utfordringer. Sykefraværet er pr tiden 9%. Resultatet er bruk av vikarbyrå, vikarbruk og overtid - vurdert som nødvendig for å gi forsvarlig helse og omsorgstilbud til pasienter og brukere med den grunnbemanningen vi har i dag.

Digitalisering og velferdsteknologi

Videre innføring og utvikling av teknologi og digitalisering er prioritert og i kontinuerlig prosess. Mobilnett i kommunen er stedvis en utfordring og må utredes bedre i 2025 for økt bruk av hjemmeteknologi. Ergoterapeutene er sentral som pådrivere i innføringen av velferdsteknologi, sammen med personell i turnustjenestene, pasienter og pårørende. I alt opplæringsarbeid og fagutvikling er det fokus på digitale verktøy og metoder. VR briller, digital portal for brannopplæring og vold/trusler på jobb, e-læringskurs og webinarer er noen eksempler.

HMS

Helse og omsorg har eget Trygghetsteam som jobber forebyggende for å unngå vold og trusler på arbeidsplassen, og egenprodusert digital opplæring er delvis tatt i bruk, dette arbeides det videre med i 2025.. Dette arbeidet utgjør ikke egen budsjettpost, men ca 20% stilling fordelt på 2 ansatte benyttes til digital og fysisk opplæring av alle ansatte. De gir også opplæring knyttet til kommunens avviks- og kvalitetssystem Compilo. I tillegg gjøres risikovurderinger knyttet til pasienter, boliger, avdelinger og kontorlokaler.

Hukommelsesteam

Andelen innbyggere med demens sykdom vil trolig øke fra 50 personer i 2020 til 108 personer i 2050. Tallene er hentet fra framskridningsmodellen Demenskartet. <https://demenskartet.no/#3430> Det er en interaktiv side for å følge forventet utvikling i egen kommune.

I helse og omsorgstjenesten er det Hukommelses team som utreder og kartlegger pasient i samarbeid med fastlege. De følger opp pasienter og pårørende både hjemme og i institusjon. Temaet arrangerer Pårørendeskole og veileder ansatte og pårørende i enkeltsaker. Hukommelsesteamet er ingen egen budsjettpost, men utgjør 20 % fordelt på to ansatte i institusjon og hjemmetjeneste.

Hukommelsesteamets samhandling med hjemmetjeneste og institusjon gir en god oversikt over utviklingen av antallet pasienter og behovet for tiltak i kommunen.

Bygningsmasse

Helse og omsorg har gode arbeidsforhold i rehabiliterte og nye bygg der flere tjenester er samlokalisert. Det er positivt med nytt helsehus der fysioterapi, rus og psykiatri, helsestasjon og legekantoret samlokaliseres . Det er rekrutterende og bidrar til bedre tverrfaglig samhandling og rasjonell arbeidsflyt. Bygningsmassen på Rytrøa er krevende og der antall ansatte ikke står i forhold til arealene de disponerer. Utvidelse har vært et behov over flere år. Dette må vurderes / evt ta i bruk andre lokaler som ikke er i bruk. Nørnesjordet 6-16 er ferdig rehabilitert og er kart til bruk.

Frivillighet

Mange viktige oppgaver i helse og omsorgstjenesten løses i dag av et aktivt og stort frivillig korps. Samarbeid om oppgaver som ikke krever helsefaglig kompetanse er avgjørende for at vi lykkes med aktivitetstilbud som for eksempel Velkommen til bords, aktivitetsvenn, besøksvenn, matombringing, praktisk hjelp i hjemmet med mer. Frivillighet blir viktig for flere brukergrupper fremover, og bredere rekruttering til slike oppgaver blir svært viktig.

Interkommunalt samarbeid

Interkommunalt samarbeid er utstrakt i Helse og omsorgstjenesten. Os kommune er med i interkommunalt samarbeid innen IMA og legevakt. Andre samarbeid er avtalebasert samarbeid. TFF s salg av tjenester til barnebolgi i Rørøskommune er et eksempel på det. IMA er et nivå i helse og omsorgstjenesten som klart bidrar til å holde kapasiteten i Hjemmetjenesten og Verjåtunet (korttidsplasser) stabil, og det er et faglig godt pasienttilbud med kvalitet. I 2024 skal avtalebaserte tjenester standardiseres på lik linje med tjenester etter vertskommuneprinsippet.

Barn og unges psykiske helse

Det har vært et økende behov for psykisk helsehjelp til barn og unge de siste årene, både i kommune og spesialisthelsetjeneste. I Os ligger foreløpig trykket sterkest hos helsestasjon og skolehelsetjeneste. Os kommune har systemer for forebyggende og systematisk tidlig innsats, men Statsforvalter konkluderte i

tilsyn 2023 at systemene ikke fungerer som de skal på tvers av samarbeidene avdelinger. Tidlig innsats og strukturert samarbeid er avhengig av felles forståelse, tid til oppgavene som oppfølging innebærer, tydelige mandat, opplæring og felles målsetting. Det arbeides bredt med en bedre tilnærming til felles systemer for å kunne tidlig fange opp barn som bekymrer.

Det forebyggende og helsefremmende arbeidet for å bedre barn og unges psykiske helse må foregå der barn og unge befinner seg, og de viktigste arenaene vil være utenfor helsetjenestene. Det betyr at personell med kompetanse på barn og unges psykiske helse må befinne seg der barn og unge er, og et strukturert samarbeid i laget rundt barnet er avgjørende.

Det er generelt stor og uønsket variasjon i tjenestetilbudet i kommunene, i Os er det ikke systematisk bygd opp et behandlingstilbud til barn og unge. Sentrale føringer er klare - feltet skal styrkes. Ny veileder fra nov. 2023 anbefaler en egen tjeneste for barn og unge i kommunene, slik at barn og foreldre lett kan finne og få tilgang til tidlig og kompetent hjelp. Økt innsats vil kunne forebygge frafall fra skole, og redusere press på barnevern og BUP.

Legetjenesten

Os kommune har over tid tatt viktige grep for å unngå fastlegekrisen. Fastlegekrisen er en realitet i hele landet, og målsettingen er å tilrettelegge for å unngå faktorer som er påvist som drivere av krisetilstanden:

- For høy listelengde
- En arbeidshverdag innenfor rammene av normal arbeidstid
- Tid til spesialisering
- Systematikk og tid til kommunale oppgaver (helsestasjon, IMA, legevakt, sykehjem, kommuneoverlege, veiledning av LIS1).

Det ble gjort grep i økonomiplanen 2023-2027 som hensyntar at vi har tre leger under spesialisering og bemanningen ble satt til 3, 6 legeårsverk.

Det er viktig å ha oversikt over inntektssiden ved legearbeidet, både refusjonsordninger, overføringer i statlig rammetilskudd og mulige tilskuddsordninger. Det gir en bredere nyanse i oppbyggingen av en robust legetjeneste.

Rus og psykiatri

Pårørendestøtte

Pårørende er en av helse og omsorgstjenestens viktigste samarbeidspartnere for å lykkes i å gi gode tjenester. I 2017 kom lovfestet rett til pårørendestøtte. Det er egen veileder med anbefalinger og føringer for hvordan kommunen skal ivareta pårørende med særlig tyngende omsorgsoppgaver. I tillegg til direkte støttetiltak til pårørende som for eksempel veiledning, bør tilbudet bestå av blant annet tilstrekkelig bistand i pleie/omsorg, avlastning, dag- og aktivitetstilbud. Veilederen handler om involvering av og støtte til pårørende i hele helse- og omsorgstjenesten. og omfatter alle pårørendegrupper, uavhengig av pasientens eller brukerens diagnose, og inkluderer eldre, voksne, ungdom og barn som pårørende.

Pårørende er ofte pasientens eller brukerens viktigste støtte og ønsker i de fleste situasjoner å være en ressurs for pasienten eller brukeren. Pårørende kjenner pasienten eller brukeren godt, og har erfaring med hva som kan bidra til å hjelpe. Når alvorlig sykdom rammer en i familien er barna utsatt. Hvis barn som er pårørende ikke blir ivaretatt og møtt med innsikt og forståelse av voksne eller av hjelpeapparatet, kan situasjonen ha negativ innvirkning på hverdagen i barnehage eller skole, sosialt liv og barnets utvikling og helse.

Å gi omsorg og støtte til andre har mange positive sider. Det kan oppleves tilfredsstillende å hjelpe sine nærmeste, og kan gi større nærhet til den som mottar omsorgen. Det kan gi mestringfølelse og opplevelse av mening. Det å være pårørende kan imidlertid føre med seg mange utfordringer og dilemmaer. Pårørende kan være utsatt for isolasjon, stress, belastning og egen helsesvikt, som depresjon og utmattelsessymptomer. Mange pårørende utøver betydelige ansvars- og omsorgsoppgaver overfor sine nærmeste og utgjør på denne måten en sentral del av vårt samfunns totale omsorgsressurs.

I tiden som kommer er det å arbeide frem et økonomisk eierskap til hver enkelt ansatt.

Beskrivelse av dagens virksomhet

Helsepersonellmangel, kompetansemiljø, grunnbemanning og sykefravær:

Grunnbemanningen ved Verjåtunet sykehjem er økt samsvar med pasientbehov og vi ser stor effekt av det ved stor nedgang i sykefraværet,

Sykefravær i Helse og omsorg er på 12,1 % og noe må sees i sammenheng med bemanningssituasjonen på Verjåtunet. Sykefravær og vakante stillinger i turnustjenester må i stor grad løses med innleie ved vikar, vikarbyrå og overtid, til tross for restriktiv innleie. Bakgrunnen er en vurdering av forsvarlighet, personell og pasientsikkerhet. I mange av avdelingene med dagarbeid leies det ikke inn ved sykefravær eller vakanse, men tjenestene er underbemannet over tid og pasientene får reduserte tilbud.

Fremtidig mangel på helsepersonell er belastende for gruppen helsepersonell som allerede står i jobb. Arbeidsplasser som tilbyr tverrfaglig miljø, kompetansemiljø, tilstrekkelig grunnbemanning, trygghet på jobb og faglig utvikling vil trolig bli de mest attraktive arbeidsplassene. Helse og omsorg må jobbe strategisk mot disse faktorene, og anser utvikling av interkommunalt samarbeid som sentralt på noen av tjenesteområdene.

Rusta for framtida

Tverrfaglig samhandling og bruk av ulike kompetanser i tjenestene er sentralt for at tjenestene skal være i faglig utvikling. Det er prioritert å gi mulighet til etter og videreutdanning, og det er aktiv bruk av kompetansemidler fra Statsforvalter. Kompetansebeholdningen i Helse og omsorg er svært god. Vi må prioritere å bevare den og rekruttere ny kompetanse.

KS inviterte til deltagelse i prosjektet Rusta for fremtiden i 2022 og 2023. Her var gjennomgang av oppgavefordeling en sentral del av prosjektet, spesielt i turnustjenestene. Det er mange oppgaver innenfor helse og omsorg i dag som ikke trenger helsefaglig utdanning for å utføres. Det er en utfordring å skille disse oppgavene fra de helsefaglige oppgavene, fordi vi jobber med personnær omsorg. Men det er helt nødvendig å jobbe for en annen fordeling av oppgavene enn vi har mulighet til i dag. Det er også nødvendig å se på oppgavetrykket i forhold til hvem som er på jobb når. I hjemmetjenesten er det prøvd

ut og videreført prosjekt med husvikar. Det er en ansatt som hjelper beboere med oppgaver som ikke krever helsefaglig kompetanse, og den bygger videre på de eksisterende renholdsoppgavene som beboerne hadde vedtak på. Prosjektet oppleves vellykket, helsefaglig personell får mer tid til sine kompetanseoppgaver.

Det er et ønske å prøve ut dette på Verjåtunet, men er pr dags dato ikke gjennomførbart med dagens grunnbemanning. Med fremtidens mangler på helsepersonell er ny oppgavefordeling en klar strategisk utvikling som er ønsket og nødvendig, om helse og omsorgstjenesten skal klare å møte fremtidens oppgaver.

Planarbeid

Helse og omsorgsplan samt Psykisk helse og rusplan utløper i 2023, og må revideres i 2024. "Dagens Helse og omsorgsplan står stødig, og understøtter utfordringene som beskrives fortsatt i dag. Det er behov for å endre planene til tydeligere strategidokument, som i mye større grad sees i sammenheng med faktagrunnlaget i øvrige planer og strategiske dokumenter. Psykisk helse og rusplan bør utarbeides som en tverrfaglig strategi med bred forankring av og forpliktelse til ulike tiltak. Det forebyggende og helsefremmende arbeidet rettet mot barn og unges psykiske helse favner over en rekke aktører og arenaer, slik er det også for voksne. Et strategisk grep i interkommunalt samarbeid kunne være å synkronisere tidsintervall i planarbeid, for å kunne samarbeide om beskrivelse av strategier.

Tilskudd

Innen Helse og omsorgsfeltet er det mange tilskuddsordninger som vi kan søke på. Det er tidkrevende å skrive gode søknader, følge opp og rapportere til revisjon. Hovedutfordringen er likevel bemanning til gjennomføring av tiltakene, da rekruttering eller frikjøp til tidsavgrensede oppgaver er vanskelig. Interkommunalt samarbeid ville redusere tidsbruk på søkeprosess og rapportering, da vi kan fordele arbeidsmengden med søknader på tilskudd som er aktuelle for samarbeids kommunene også.

Administrasjon

Administrasjonen i helse og omsorg er under press med tanke på andelen årsverk i virksomheten, fordelt på ledere. I tillegg er omfanget av føringer og krav fra Lovgiver, Statsforvalteren, Departement og Spesialisthelsetjenesten, krevende å håndtere. Døgnbemannet drift og turnusarbeid krever tilstedeværende ledelse. Høyt sykefravær, lav grunnbemanning og vakante stillinger krever store administrative ressurser for å sikre innleie og oppdekking av vaktbok. Den totale arbeidsmengden for administrasjon knyttet til daglig drift, utfordrer fagutvikling, endringsarbeid og utviklingsarbeid. Det er en målsetting å iverksette tiltak for å redusere sykefravær og øke grunnbemanning, noe som vil friggi tid til strategisk fremtidsrettet arbeid.

Eldrebølgen

Eldrebølgen er mye omtalt og er en tosidig sak. Mange eldre vil øke behovet for helsepersonell og annen bemanning som skal løse oppgaver rundt de som har sykdom, skrøpelig og store hjelpebehov. Det er beskrevet utførlig i kapittel om dagens virksomhet. Det vil trolig ikke bli endringer fra dagens situasjon, men utfordringen er at omfanget vil øke betraktelig.

Men mange eldre er også friske eldre som vil være en samfunnsressurs. Det gjelder å ha tilstrekkelige møteplasser slik at ensomhet forebygges, ensomhet er sykdomsfremkallende. Et utvidet lavterskeltilbud og en differensiering av aktivitetstilbud er en strategisk ønsket utvikling. Samarbeid med frivillige, lag og foreninger er en viktig suksessfaktor.

Barn og unges psykiske helse

Ny veileder om barn og unges psykiske helse setter krav til kommunene om ressursinnsats på et tidlig stadium i utviklingen av psykisk uhelse. Det er behov for å avklare hva føringene om et nytt behandlingstilbud i kommunen skal dekke, og hvordan det kan organiseres. Os er invitert i prosjektsamarbeid med alle kommunene i regionen, samt BUP Tynset og Røros. Kommunene må ta stilling til hvordan en kan oppnå en tjeneste med kompetanse på områdene den skal dekke. Flere kommuner rapporterer om utfordringer med å rekruttere og beholde kompetanse. Interkommunalt samarbeid i regionen kan være ønskelig organisering. Prosjektarbeidet vil legge en strategi for oppbyggingen og organiseringen av et nytt tjenestenivå.

Ressurskrevende pasientgrupper

Som liten kommune vil særlig ressurskrevende tjenester utfordre helse og omsorg på flere områder;

- Eegnet bygningsmasse,
- Spissede kompetansemiljø,
- Økonomiske ressurser og gode tilrettelagte pasientforløp.

Innenfor dagens tjenesteproduksjon er det TFF som har interkommunalt samarbeid, men det er behov for utredning og planlegging for flere pasientgrupper som blir små og sårbare i kommuner på Os sin størrelse. Alderspsykiatri, alvorlige rus- og psykiske lidelser, demens med utagering, alvorlige adferdsvansker er noen pasientgrupper som vi vurderer er sårbare i dagens tjeneste struktur.

Pårørendestøtte

I fremtidens mangel på helsepersonell er det avgjørende med gode strategier for å støtte og ivareta pårørende i deres rolle, slik at ikke deres del av vår totale omsorgsressurs svekkes. Både administrasjon og ansatte i de ulike tjenestene bruker ressurser på dette viktige støtte og veiledningsarbeidet. Arbeidet er komplekst og vanskelig målbart, men strategisk viktig i samarbeidet om den gode omsorgen.

Avdelingene/tjenesteområdene i helse og omsorg

Viser til de enkelte avdelingens beskrivelse av utfordringer og strategier knyttet til deres tjenester.

Utfordringer og strategi

Helsepersonellmangel, kompetansemiljø, grunnbemanning og sykefravær:

Grunnbemanningen ved Verjåtunet sykehjem vurderes ikke være i samsvar med pasientbehov. Pasientgruppen i dag har mer komplekse sykdomsforløp og krever tettere bemanningsfaktor enn ved forrige økning av grunnbemanning i 2017.

Sykefravær i Helse og omsorg er på 9 % og noe må sees i sammenheng med bemannings situasjonen på Verjåtunet. Sykefravær og vakante stillinger i turnustjenester må i stor grad løses med innleie ved vikar, vikarbyrå og overtid, til tross for restriktiv innleie. Bakgrunnen er en vurdering av forsvarlighet, personell og pasientsikkerhet. I mange av avdelingene med dagarbeid leies det ikke inn ved sykefravær eller vakanse, men tjenestene er underbemannet over tid og pasientene får reduserte tilbud.

Fremtidig mangel på helsepersonell er belastende for gruppen helsepersonell som allerede står i jobb. Arbeidsplasser som tilbyr tverrfaglig miljø, kompetansemiljø, tilstrekkelig grunnbemanning, trygghet på jobb og faglig utvikling vil trolig bli de mest attraktive arbeidsplassene. Helse og omsorg må jobbe strategisk mot disse faktorene, og anser utvikling av interkommunalt samarbeid som sentralt på noen av tjenesteområdene.

Rusta for framtida

Tverrfaglig samhandling og bruk av ulike kompetanser i tjenestene er sentralt for at tjenestene skal være i faglig utvikling. Det er prioritert å gi mulighet til etter og videreutdanning, og det er aktiv bruk av kompetansemidler fra Statsforvalter. Kompetansebeholdningen i Helse og omsorg er svært god. Vi må prioritere å bevare den og rekruttere ny kompetanse.

KS inviterte til deltagelse i prosjektet Rusta for fremtiden i 2022 og 2023. Her var gjennomgang av oppgavefordeling en sentral del av prosjektet, spesielt i turnustjenestene. Det er mange oppgaver innenfor helse og omsorg i dag som ikke trenger helsefaglig utdanning for å utføres. Det er en utfordring å skille disse oppgavene fra de helsefaglige oppgavene, fordi vi jobber med personnær omsorg. Men det er helt nødvendig å jobbe for en annen fordeling av oppgavene enn vi har mulighet til i dag. Det er også nødvendig å se på oppgavetrykket i forhold til hvem som er på jobb når. I hjemmetjenesten er det prøvd ut og videreført prosjekt med husvikar. Det er en ansatt som hjelper beboere med oppgaver som ikke krever helsefaglig kompetanse, og den bygger videre på de eksisterende renholdsoppgavene som beboerne hadde vedtak på. Prosjektet oppleves vellykket, helsefaglig personell får mer tid til sine kompetanseoppgaver.

Det er et ønske å prøve ut dette på Verjåtunet, men er pr dags dato ikke gjennomførbart med dagens grunnbemanning. Med fremtidens mangler på helsepersonell er ny oppgavefordeling en klar strategisk utvikling som er ønsket og nødvendig, om helse og omsorgstjenesten skal klare å møte fremtidens oppgaver.

Planarbeid

Helse og omsorgsplan samt Psykisk helse og rusplan utløper i 2023, og må revideres i 2024. "Dagens Helse og omsorgsplan står stødig, og understøtter utfordringene som beskrives fortsatt i dag. Det er behov for å endre planene til tydeligere strategidokument, som i mye større grad sees i sammenheng med faktagrunnlaget i øvrige planer og strategiske dokumenter. Disse to planene vil bli innarbeida som strategier i kommuneplanens samfunnsplan; jamfør vedtatt planstrategi. Psykisk helse og rusplan utarbeides som en tverrfaglig strategi med bred forankring av og forpliktelse til ulike tiltak. Det forebyggende og helsefremmende arbeidet rettet mot barn og unges psykiske helse favner over en rekke aktører og arenaer, slik er det også for voksne. Et strategisk grep i interkommunalt samarbeid vil være å synkronisere tidsintervall i planarbeid, for å kunne samarbeide om beskrivelse av strategier. Dette ble gjort for klima og energiplan og kan med fordel gjøres på mange flere fagområder.

Tilskudd

Innen Helse og omsorgsfeltet er det mange tilskuddsordninger som vi kan søke på. Det er tidkrevende å skrive gode søknader, følge opp og rapportere til revisjon. Hovedutfordringen er likevel bemanning til gjennomføring av tiltakene, da rekruttering eller frikjøp til tidsavgrensede oppgaver er vanskelig. Interkommunalt samarbeid ville redusere tidsbruk på søkeprosess og rapportering, da vi kan fordele arbeidsmengden med søknader på tilskudd som er aktuelle for samarbeids kommunene også.

Administrasjon

Administrasjonen i helse og omsorg er under press med tanke på andelen årsverk i virksomheten, fordelt på ledere. I tillegg er omfanget av føringer og krav fra Lovgiver, Statsforvalteren, Departement og Spesialisthelsetjenesten, krevende å håndtere. Døgnbemannet drift og turnusarbeid krever tilstedeværende ledelse. Høyt sykefravær, lav grunnbemanning og vakante stillinger krever store administrative ressurser for å sikre innleie og oppdekking av vaktbok. Den totale arbeidsmengden for administrasjon knyttet til daglig drift, utfordrer fagutvikling, endringsarbeid og utviklingsarbeid. Det er en målsetting å iverksette tiltak for å redusere sykefravær og øke grunnbemanning, noe som vil friggi tid til strategisk fremtidsrettet arbeid.

Eldrebølgen

Eldrebølgen er mye omtalt og er en tosidig sak. Mange eldre vil øke behovet for helsepersonell og annen bemanning som skal løse oppgaver rundt de som har sykdom, skrøpeligheit og store hjelpebehov. Det er beskrevet utførlig i kapittel om dagens virksomhet. Det vil trolig ikke bli endringer fra dagens situasjon, men utfordringen er at omfanget vil øke betraktelig.

Men mange eldre er også friske eldre som vil være en samfunnsressurs. Det gjelder å ha tilstrekkelige møteplasser slik at ensomhet forebygges, ensomhet er sykdomsfremkallende. Et utvidet lavterskeltilbud og en differensiering av aktivitetstilbud er en strategisk ønsket utvikling. Samarbeid med frivillige, lag og foreninger er en viktig suksessfaktor.

Barn og unges psykiske helse

Ny veileder om barn og unges psykiske helse setter krav til kommunene om ressursinnsats på et tidlig stadium i utviklingen av psykisk uhelse. Det er behov for å avklare hva føringene om et nytt behandlingstilbud i kommunen skal dekke, og hvordan det kan organiseres. Os er invitert i prosjektsamarbeid med alle kommunene i regionen, samt BUP Tynset og Røros. Kommunene må ta stilling til hvordan en kan oppnå en tjeneste med kompetanse på områdene den skal dekke. Flere kommuner rapporterer om utfordringer med å rekruttere og beholde kompetanse. Interkommunalt samarbeid i regionen kan være ønskelig organisering. Prosjektarbeidet vil legge en strategi for oppbyggingen og organiseringen av et nytt tjenestenivå.

Ressurskrevende pasientgrupper

Som liten kommune vil særlig ressurskrevende tjenester utfordre helse og omsorg på flere områder;

- Eegnet bygningsmasse,
- Spissede kompetansemiljø,
- Økonomiske ressurser og gode tilrettelagte pasientforløp.

Innenfor dagens tjenesteproduksjon er det TFF som har interkommunalt samarbeid, men det er behov for utredning og planlegging for flere pasientgrupper som blir små og sårbare i kommuner på Os sin størrelse. Alderspsykiatri, alvorlige rus- og psykiske lidelser, demens med utagering, alvorlige adferdsvansker er noen pasientgrupper som vi vurderer er sårbare i dagens tjeneste struktur.

Pårørendestøtte

I fremtidens mangel på helsepersonell er det avgjørende med gode strategier for å støtte og ivareta pårørende i deres rolle, slik at ikke deres del av vår totale omsorgsressurs svekkes. Både administrasjon og ansatte i de ulike tjenestene bruker ressurser på dette viktige støtte og veiledningsarbeidet. Arbeidet er komplekst og vanskelig målbart, men strategisk viktig i samarbeidet om den gode omsorgen.

Avdelingene/tjenesteområdene i helse og omsorg

Viser til de enkelte avdelingers beskrivelse av utfordringer og strategier knyttet til deres tjenester.

Framtida

Det er fokus på velferdsteknologi siden dette vil frigjøre ressurs, blant annet vil behovet for nattevakter reduseres. I Os kommune har det vært en del rause og fleksible vedtak og disse må revurderes gjennom ny kartlegging, og vurderingsmomentene om lovpålagte tjenester må følges. Når arbeidsforhold opphører skal det være en stillingsvurdering. Erfaringsmessig er mye å hente i å ha rett kompetanse på rett sted.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2023	2024	2024	2025	2026	2027	2028
Driftsutgifter							
Lønn	105 153	93 119	95 174	95 174	95 174	95 174	95 174
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	13 219	5 507	5 507	5 507	5 507	5 507	5 507
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	2 406	2 191	2 191	2 191	2 191	2 191	2 191
Overføringsutgifter	1 318	-1 953	-1 953	-1 853	-2 853	-2 853	-2 853
Finansutgifter	2 713	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	124 810	98 863	100 918	101 018	100 018	100 018	100 018
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-6 002	-6 332	-6 332	-6 332	-6 332	-6 332	-6 332
Refusjoner	-36 933	-30 501	-30 501	-30 501	-30 501	-30 501	-30 501
Overføringsinntekter	42	0	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-2 196	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-45 089	-36 833	-36 833	-36 833	-36 833	-36 833	-36 833
Sum	79 720	62 030	64 085	64 185	63 185	63 185	63 185

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2023	2024	2024	2025	2026	2027	2028
Administrasjon	3 759	3 280	3 585	3 585	3 585	3 585	3 585
Diverse fellesutgifter	-196	-161	-161	-161	-161	-161	-161
Helsestasjons- og skolehelsetjeneste	1 078	969	969	969	969	969	969
Aktiviserings- og servicetjen. til eldre og personer med funksjonsnedsettelse mm	321	-39	-39	-39	-39	-39	-39
Diagnose, behandling, habilitering og rehabilitering	10 939	8 336	8 336	8 336	8 336	8 336	8 336
Pleie, omsorg, hjelp og re-/habilitering i institusjon	16 929	7 499	8 799	8 799	8 799	8 799	8 799
Kjernetjenester knyttet til pleie, omsorg, hjelp til hjemmeboende	46 627	41 301	41 301	41 301	41 301	41 301	41 301
Hjemmetjenester – personellbase knyttet til bofellesskap/samlokaliserte	0	0	0	-900	-1 900	-1 900	-1 900
Hjemmetjenester – ambulerende virksomhet mv.	0	0	450	450	450	450	450
Institusjonslokaler	0	0	0	1 000	1 000	1 000	1 000
Kommunale sysselsettingstiltak	349	845	845	845	845	845	845
Sum	79 720	62 030	64 085	64 185	63 185	63 185	63 185

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	Avdeling	Økonomiplan			
			2025	2026	2027	2028
Opprinnelig budsjett			62 030	62 030	62 030	62 030
Sum Budsjettendring i år			2 055	2 055	2 055	2 055
Konsekvensjusteringer			2 055	2 055	2 055	2 055
Konsekvensjustert ramme			64 085	64 085	64 085	64 085
Innsparingstiltak						
Reversering innsparing og nytt tiltak		Helse og omsorg	-1 500	-2 500	-2 500	-2 500
Sum Innsparingstiltak			-1 500	-2 500	-2 500	-2 500
Nye tiltak						
Reversering innsparing og nytt tiltak		Helse og omsorg	1 600	1 600	1 600	1 600
Sum Nye tiltak			1 600	1 600	1 600	1 600
Nye tiltak og realendringer			100	-900	-900	-900
Ramme 2025-2028			64 185	63 185	63 185	63 185

Sammendrag budsjett

Virksomhetsområde 05 Helse og omsorg opplever en styrking i ramme fra 2024 til 2025. Det er for helse og omsorg på lik linje med de andre områdene våre slik at vi har trekt inn innsparingskravet, og lagt til grunn et revidert krav. Det betyr at vi styrker området fra 2024 til 2025, og legger til grunn en større endring i økonomiplanperioden.

Helse og omsorg er i stor grad hendelsesbasert. Dette betyr at det kan være utfordrende å legge budsjett for neste år. Eksempelvis kan man få inn bruker med betydelige behov hvor kommunen må sette inn ressurser. Det er viktig at vi har en robust økonomi for å håndtere slike hendelser.

Psykisk helse og rus

Beskrivelse av dagens virksomhet

Psykisk helse og rustjeneste gir i hovedsak psykisk helsehjelp og oppfølging til innbyggere 18 år og eldre. Tilbudet består av behandling, koordinering av tjenester, noe praktisk hjelp og tverrfaglig samarbeid. Behovet for kontakt med tjenesten er økende, og det har i perioder vært ventelister. De siste 2 årene er det bygget ut lavterskeltilbud på Hagenjordet, med byttesentral, kafe og ulike gruppetilbud. Det er en uformell møteplass for alle innbyggere og skal ha en forbyggende og sosial funksjon.

Utfordringer og strategi

Økende press på tjenesten er merkbart, og utfordringen er å løse mangfoldet i brukerbehovet med lav bemanning. Det er behov for tidlig og intensiv innsats for å gi rask hjelp samt tilbud om kurs, gruppetilbud, selvhjelpsgrupper og utvidet lavterskeltilbud. Flere oppgaver overføres til kommunene fra spesialisthelsetjenesten, det er merkbart i psykisk helse og rustjeneste. Det er økende kompleksitet i sakene som må følges opp, og det krever tid. For å kunne gi et tilbud til alle, varsler ansatte om at enkelte pasienter ikke får nødvendig hyppighet av samtalebehandling.

Det er knyttet utfordringer til ansettelse av kommunepsykolog, det er en lovpålagt tjeneste i kommunene. Os har andel av interkommunal stilling, men rekruttering er vanskelig og vi har vært uten kommunepsykolog i over 2 år.

Helsesøster

Legetjenesten

Beskrivelse av dagens virksomhet

Fysioterapi

Fysioterapeuter jobber med kropp og bevegelse for å fremme god helse. En fysioterapeut forebygger og behandler skader og sykdommer som gir smerter og/eller nedsatt funksjon i muskel- og skjelettsystemet. Os kommune har to årsverk fysioterapi, hvor av et årsverk er selvstendig næringsdrivende. Tjenesten ytes til alle innbyggere i alle aldre, og inngår ofte i tverrfaglig samarbeid med andre helse og omsorgstjenester og Spesialisthelsetjenesten.

Legetjenesten

Legekantoret diagnostiserer og driver allmennmedisinsk behandling av befolkningen og samarbeider med spesialisthelsetjenesten om behandling iverksatt av disse. De arbeider også med kommunale oppgaver som legetjeneste i helsestasjon og sykehjem, kommuneoverlege og legetjenesten på Intermediær avdeling v/ St Olav (Røros sykehus). I tillegg deltar de i interkommunal legevakt som er organisert i samarbeid med Røros og Holtålen. Kommuneoverlege er kommunens øverste medisinskfaglige rådgiver, i Os er stillingen som kommuneoverlege delt mellom to av de faste legene.

Det er ansatt 3 kommuneleger og LIS1. I tillegg jobber 2,40 årsverk sykepleier med spesialkompetanse på legekantoret. LIS1 stillingen er etter kommunens avtale med Sykehuset Innlandet.

De faste legene har hver sin pasientliste i Fastlegesystemet, i tillegg ytes øyeblikkelig hjelp tjenester på dagtid. LIS1 (turnus) legen betjener også disse listene. Det er pasienter på venteliste hos alle fastlegene, dvs at pasientene ønsker legene på Os som sin nye fastlege.

Legetjenesten genererer inntekter til kommunen via basistilskudd pr listepasient og HELFO refusjoner.

Spesialisering i allmennmedisin er obligatorisk for alle nye leger i allmennpraksis, og spesialiseringen skal gjennomføres innen 5 år etter endt utdanning. Legetjenesten i Os har 3 leger i spesialiseringsløp (ALIS), og dette krever tilrettelegging av arbeidshverdag.

Utfordringer og strategi

Fysioterapi

Fysioterapitjenesten opplever økende behov for fysioterapi i befolkningen, og det er økende behov for tverrfaglig samarbeid med andre tjenester. Det vil bli behov for å gi fysioterapi som gruppetilbud til personer som har sammenlignbare behandlingsforløp. Fysioterapitjenesten i Os er sårbar med lite

fagmiljø, og vil måtte samarbeide på tvers av kommunegrenser for å kunne gi enkelte pasientgrupper behandling samt avhjelpe perioder med fravær.

Legetjenesten

Det er gjort flere strategiske grep i legetjenesten for å møte utfordringen i fastlegekrise, blandt annet økning i antall legehjemler. Strategien er å beholde tilstrekkelig robusthet ved legetjenesten, gjennom å beholde dagens kompetanse og bemanning samt unngå bruk av vikarbyrå.

Avlastning

Beskrivelse av dagens virksomhet

Tjenesten for funksjonshemmede i Os er lokalisert på Rytrøa i Os sentrum, på folkemunne kalles derfor tjenesten Rytrøa. Ansatte på Rytrøa yter tjeneste der tjenestemottagerne har behov for tjeneste. Fagmiljøet blant de ansatte er sterkt. Med stor kompetanse i ansattegruppen innenfor både utviklingshemming, tilrettelegging, epilepsi, sjeldne syndromer og diagnoser, og ASK. I tjenesten for funksjonshemmede jobber man med personer i alle aldre. Barneavlastningstjenesten for Os, Røros og Holtålen, dag- og aktivitetstilbud og tjenester i hjemmet driftes av Rytrøa.

Tjenester for voksne funksjonshemmede i eget hjem

Tjenesten tildeles etter skjønnsmessig vurdering og gis til personer med funksjonsnedsettelse som trenger bistand til dagliglivets gjøremål.

Tjenesten drifter også dag- og aktivitetssenteret vårt Kopparleden 3 dager i uka, der følger de ansatte på Rytrøa brukeren på jobb for å lage ulike produkter de selger.

Avlastning for barn på Rytrøa

Avlastningen er for familier med fysisk -og psykisk funksjonshemmede barn og unge. Vi tilbyr avlastning på både dag, kveld og helg. Det kan være avlastning kun timer på ettermiddag eller over flere døgn i perioder. Avlastningen for barn og unge er lokalisert på Rytrøa, samt på en avdeling på Strømmehagaen på Røros. Strømmehagaen er et samarbeid mellom Os og Røros kommune. På avlastning har vi fokus på aktivitet tilpasset den enkelte, mestring og gode opplevelser. Hver enkelt barn/ungdom får oppfølging ut i fra hva slags behov den enkelte har, i nært samarbeid med hjem og andre samarbeidsinstanser.

Utfordringer og strategi

Tjenesten for funksjonshemmede har igjennom hele 2024 hatt et høyt sykefravær, det

F

Det jobbes nå

Det er stabilt økende behov for tjenester til barn og unge i Os, Røros og Holtålen kommune som trenger tjeneste fra TFF.

Disse utløser ikke tilskudd, da tjenestene kommer under egenandelen på 1,5 millioner.

Vi har et behov for større/flere felles område slik at barn med ulike behov kan benytte tjenesten ut fra sine behov.

Dette er derfor fortsatt viktig med prioritering av bygging/utviding av Rytrøa, med fellesområde og personal del/ garderobes til personalet som pr dags dato ikke er godt nok.

Vi ser at behovet til dagaktivitet for våre brukere er i stadig endring, både med tanke på at brukere vi allerede har i tjeneste blir eldre og også nye brukere av tjenesten som har andre behov for aktivitet enn det vi allerede har på Kopparleden aktivitetscenter. Det er et økende behov for større individuell tilrettelegging enn det vi kan klare i dag ift det vi har av ressurser innen både bygninger og personalmessig, også av typer aktivitet.

Tjenesten for funksjonshemmede er en stor tjeneste som stadig er i endring, ut fra endringen har tjenesten et behov for å endre navn.

Hjemmetjenesten

Beskrivelse av dagens virksomhet

Hjemmetjenesten i Os kommune har som oppgaver å gi nødvendige helsetjenester i hjemmet, slik at innbyggerne kan bo hjemme så lenge som mulig. Hjemmetjenesten skal legge til rette for at innbyggerne skal kunne være så selvhjulpne som mulig.

I hjemmetjenesten jobber både sykepleier, helsefagarbeidere, ergoterapeut og assistenter.

Alle som bor eller oppholder seg midlertidig i Os kommune og som har behov for nødvendig helsehjelp i hjemmet, skal få dette. Det gjøres ved søknad på tjenester og det gjennomføres et tverrfaglig kartleggingsbesøk av ergoterapeut, primærkontakt og avdelingsleder som er sykepleier. All hjelp tildeles etter individuell og faglig vurdering, der det er fokus på hva brukeren selv kan gjøre.

Nødvendige helsetjenester i hjemmet kan være i gi:

- Råd og veiledning i forbindelse med sykdom og forebygging av sykdom
- Opplæring og trening/vedlikehold av ferdigheter for at brukeren skal kunne ivareta egne behov
- Hjelp og tilrettelegging for å ivareta personlig hygiene og ernæring
- Bistand til nødvendige administrasjon av medisiner
- Sårbehandling, injeksjoner og prøvetaking, for brukere som ikke er i stand til å oppsøke legekantoret
- Hjelp til stell og pleie av alvorlig syke og døende. Støtte og veiledning til deres pårørende
- Bistand til å etablere kontakt med andre fagpersoner, der det er hensiktsmessig.

Vi jobber tett med Verjåtunet sykehjem, når det er snakk om avlastnings opphold eller korttidsopphold for brukere i hjemmetjenesten og har et godt og nødvendig samarbeid med intermediaær avdeling på Røros sykehus, når komplekse brukere har behov for tettere oppfølging av lege etter utskrivelse fra sykehus.

Utfordringer og strategi

Utfordringer framover blir å rekruttere nok helsepersonell i tjenestene. Det blir flere eldre i tiden framover som trenger hjelp av hjemmetjenesten og det blir flere komplekse diagnoser hos brukerne som skal håndteres i hjemmet og til dette kreves høy kompetanse blant ansatte. Andel brukere med en demens diagnose vil øke drastisk i årene fremover, dette er en pasient gruppe som vil kreve en

sykehjemsplass når sykdommen endrer seg og pårørende belastningen blir alt for stor. Utfordringer til utskrivningsklare pasienter fra sykehus, disse pasientene kan ofte kreve oppfølging og behandling som de fikk på sykehus, men som nå skal håndteres i hjemmet med hjelp fra hjemmetjenesten, det kan være seg dialyse, aktiv kreftbehandling, alvorlige psykiske lidelser og omsorg for døende.

Dette betyr at arbeidshverdagen til de ansatte i kommunehelstjenesten er og blir drastisk endret og at hjemmetjenesten får ansvar for pasienter med store omsorgsbehov. Utfordringen blir at bemanning og ressurser ikke står i forhold til de arbeidsoppgavene som skal gjøres i hjemmet til disse pasientene.

Når det bestemmes politisk at flere skal bo hjemme med alvorlig sykdom og svekkelser, må vi sikre en bemanning som gjør det trygt og faglig forsvarlig, både for ansatte, pasient og pårørende.

Hjemmetjenesten i samarbeid med ergoterapeut tar i bruk forskjellig velferdsteknologiske løsninger der det er hensiktsmessig og har en gevinst. Utfordringen er å komme "tidsnok" til disse brukerne, slik at de kan ha hjelp og utbytte av velferdsteknologi på forskjellige områder.

Os kommune er en langstrakt kommune, som fra Dalsbygda til Tufsingdalen dreier seg om ca. 50 km, ca. 45 minutter i bil en vei. Det blir store utfordringer, spesielt på kveldsvakt da det er 2 personell på vakt som skal dekke med hjelp til hjemmeboende i hele kommunen.

Institusjonstjenester

Beskrivelse av dagens virksomhet

Institusjonstjenesten består av Verjåtunet sykehjem med totalt 26 plasser fordelt på 4 avdelinger. 18 plasser er tilrettelagt for demens, 8 plasser er tilrettelagt for somatikk. De fleste plassene benyttes til langtidsplasser, men noen plasser disponeres til korttidsplasser og avlastning for hjemmeboende. Sykehjemmet gir kun tjenester til pasienter som har et behov for heldøgns omsorg, og tildeling av plasser skal skje ved bruk av vurderings momentene for Helse og omsorg. Pasientene ved sykehjemmet i dag har et mye mer komplekst sykdomsbilde enn for bare 5 år tilbake, flere oppgaver fra sykehus overføres til kommunene. Vi har et tett samarbeid med hjemmetjenesten og IMA ved Rørøs sykehus, og legetjenesten bruker 20% stilling av sin totale bemanning som tilsynslege for pasientgruppa. I tillegg jobber fysioterapitjenesten og ergoterapitjenesten med trening og tilrettelegging for pasientene.

Bemanningen er tverrfaglig sammensatt av sykepleiere, helsefagarbeidere og husvert. Det er lovpålagt med sykepleierdekning hele døgnet.

Utfordringer og strategi

Det er over tid vist et gjentatt behov for plasser til pasienter med ekstra behov for skjerming og høyere bemanningsfaktor. Dette er en problematikk som også gjelder våre nabokommuner, og det er nå nedsatt to interkommunale arbeidsgrupper som er interessant for Verjåtunet Sykehjem. Det ene er utredning kommunale tilbud til utagerende demente og det andre er kommunale tilbud til personer med alvorlig rus og psykisk lidelse. Slik Verjåtunet sykehjem er bygget, er ikke det tilrettelagt for heldøgns omsorg for disse to gruppene. Vi har heller ikke den spisskompetansen det blir behov for i slike pasientforløp.

Helse personellmangel er en varslet krise, små kommuner vil rammes hardest. Det er behov for spisset bruk av kompetanse og oppgaveforskyving for en best mulig ressursutnyttelse av tilgjengelig

kompetanse. En strategi for å løse utfordringen er systematisering av den totale mengden oppgaver, definere kompetansebehov for utførelse og sørge for tilstrekkelig opplæring i alle fagledd. Stillingen husvert er iverksatt på Verjåtunet sykehjem, det er en stilling som er en viktig bidragsyter i avdelingsmiljøet og avlaster helsepersonell med oppgaver som ikke trenger helsefaglig kompetanse.

Nærværarbeid bør være et fokusområde uansett om det er høyt eller lavt nærvær på jobb. Det er i 2024 utarbeidet en handlingsplan for nærværarbeid for Helse og Omsorg, og Verjåtunet har sammen med TFF jobbet med særskilte tiltak. Nærværet har økt betraktelig gjennom året, og det er en viktig strategi å følge med på tiltakene i handlingsplanen for ha oversikt over de gjeldene utfordringene i arbeidshverdagen, tidlig innsats, tett oppfølging og tilrettelegging for økt arbeidsglede.

Kommunestyrevedtak i 2024 gir føringer om opphør av bruk av vikarbyrå. Det er gjort tiltak som økt grunnbemanning ved Verjåtunet sykehjem, slik at grunnbemanningen skal være robust nok til å håndtere kortvarig fravær. Økt grunnbemanning gir lavere belastning og er i seg selv forebyggende for fravær

IMA er en viktig brikke i pasientforløp i Os kommune. Det er et godt samarbeid og det gir tjenestene mulighet til bedre planlegging og avklaring av pasienter som er utskrivningsklar fra sykehus, men som har behov for tettere sykepleier og legeoppfølging enn kommunen kan gi i sine turnustjenester.

Avdeling natt og kjøkken

Beskrivelse av dagens virksomhet

Nattevaktstjenesten i helse og omsorg består i dag av 14 faste-ansatte fordelt på forskjellig stillingsstørrelse, aldre og utdanninger. Kommunen legger stor vekt på faglig dekning hos nattevakter og alle de faste ansatte har eller er under utdanning for å få helsefaglig utdanning.

Nattevaktstjenesten er en gruppe som arbeider innen alle de tjenestene helse og omsorg tilbyr. Nattevaktene jobber i Tjenesten For Funksjonshemmede, på sykehjemmet og i hjemmetjenesten og sørger for at alle kommunens innbyggere har en god og trygg natt.

Nattevaktene er vesentlige for at Os kommune kan tilby de gode helse- og omsorgstjenestene vi tilbyr. At disse tjenestene skal gis på en faglig- og etisk forsvarlig måte medfører at bemanning må være på plass.

Nattevaktene har i lang tid måtte ha forholdt seg til teknologiske utviklinger. Dette gjelder både i forhold til hyppig bruk av alarmsystemet NetNordic, men også via digitalt tilsyn (kameratilsyn), hos personer som trenger kontinuerlig overvåking gjennom natten. Vi er i dag på trappene til å starte opp et tilsyn hos en bruker hvor kameraet står hjemme hos bruker og nattevakt sitter på arbeidsbase på Rytrøa.

Dette vil være et system som man etter hvert kan tenkes blir aktuelt også for hjemmetjeneste og sykehjemmet. Vi vil med slike system kunne begynne arbeidet med å forberede oss på en fremtid hvor flere personer vil trenge vår hjelp.

Kjøkkenet er ofte det som betegnes som hjertet i alle hjem. Dette er ikke ett unntak i Os kommune. Kjøkkentjenesten består i dag av 5 faste-ansatte. Også her er det forskjell i stillingsstørrelse og alder. Alle er faglærte som kokk.

Kjøkkenet har ansvar for å drifte kantine både på sykehjemmet og på kommunehuset.

Kjøkkenet er ansvarlig for å tilberede middag til alle på sykehjemmet i tillegg til alle som har behov for matombringing i kommunen. Pr dag lages det i gjennomsnitt 26 næringsrike middager hver dag som sendes med bil ut til mange hjem i kommunen.

Matombringing er for enkelte vesentlig for å kunne bo hjemme lengre og ikke måtte søke seg plass på sykehjem. Derfor er dette også en av de viktigste oppgavene kjøkkenet har. I tiden fremover vil det bli gjort justeringer i pris for å ta igjen for prisoppgangen som har vært på matvarer og produkter de siste årene. Det vil også legges opp til en månedlig abonnementsordning for å kunne forenkle fakturering, bestilling, redusere svinn og øke arbeidskapasiteten.

Kjøkkenet har også ansvar for "skolelunsj" som gjennomføres hver torsdag gjennom skoleåret. Dette er et tilbud til skoleungdom, og en viktig del i opplæring og i fremtiden til kommunen. Man vet at kostholds relaterte sykdommer er økende i samfunnet, et forhold til og kunnskap om sunn mat er derfor særdeles viktig, også med tanke på hvordan helsetjenestene i kommunen skal se ut i fremtiden. "Velkommen til bords" er et tilbud til hjemmeboende i kommunen som har hjem levering av mat. Dette er et sosialt treffpunkt i for de som tar turen til Verjåtunet hver onsdag for å spise middagen sin.

Utfordringer og strategi

Som i helse- og omsorgstjenestene i resten av landet er det flere utfordringer som man kan se på kort og lengre sikt.

Det å få rekruttert nok fagpersonell er en hovedutfordring. For lite personell fører til bruk av overtid og stor slitasje hos de som er på arbeid. Dette fører videre til sykefravær. Utfordringer i forhold til å rekruttere nok fagfolk ser vi også på kjøkkenet. Flere kokke linjer legges ned over hele landet og dette vil føre til at tilgangen på fagpersonell i distriktene vil synke.

Det å klare å beholde de ressursene vi har tilgjengelig i arbeid er særs viktig for årene fremover.

Både i nattevaktstjenesten og på kjøkkenet endrer vi bemanningen i takt med hvordan behovet er. Behovet for bemanning varierer fra dag til dag. Bemanningsbehovet legges i bemanningsplaner i ressursstyringssystemet vårt. Når et behov utgår endres bemanningen med en gang.

I Os kommune satses det på digital utvikling av helse og omsorgstjenestene. Dette vil på sikt bidra til en ny måte å drifte helse og omsorg på. Med ny kamera teknologi, utvikling i internettilgang og annen ny teknologi er dette noe som vil bli en stor og viktig del av veien videre.

Kultur

Beskrivelse av dagens virksomhet

Kultur står for drift av Os bibliotek, Frivilligsentralen, Fritidsklubben og Os museum. Det er administrativ ressurs innen Vintervukku, Hembygda, Den kulturelle spaserstokken, UKM og Pilegrimsleden.

Behandling av spillemiddelsøknader, samarbeid/bistand til frivillig kultur- og idrettsliv, saksbehandling og Verdensarven Røros og Cirkumferensen inngår i drifta.

Dagsturhytta bygges nå på Gruvåsen, og skal etter planen åpne tidlig 2025. Formidlingsbygget på Oddentunet er også under oppføring. Planlagt åpning der er i juni 2025. Frivilligsentralen flytter i disse dager til nye lokaler i kommunehuset.

Lovkrav:

Bibliotekloven: Alle kommuner skal ha bibliotek. Det er lovpålagt å ha aktivitet, arrangement og møteplass - ikke bare mediesamling.

Kulturminneloven handler om vern og forvaltning av kulturminner, og ansvarsfordeling innen det offentlige i forvaltning av dette.

Kulturloven er overordna alt offentlig kulturarbeid, og gjelder offentlig ansvar og oppgaver for kulturlivet, dvs – omtrent alt kultur driver med.

Os kommune deltar også i samarbeidsavtaler innen verdensarv, kulturminnevern, museum, Teater i Fjellregionen og Uthusprosjektet.

Utfordringer og strategi

Bibliotek

Os bibliotek ligger nå på 12. plass i landet for utlån, besøk og aktive lånere. Plasseringen har vært god i flere år, og viser en stabil og god drift. Som kombinasjonsbibliotek er barn og unge det viktigste satsingsområdet.

Biblioteket betjener alle innbyggergrupper, er en viktig møteplass og brikke i kulturliv, integrering og skole- og stedsutvikling. Satsingsområder:

1. Bidra til leselyst, leseferdigheter og litteraturinteresse for barn og unge
2. Øke bruk av nettbaserte bibliotektenester og selvbetjening
3. Gode arrangementer med aktuelle temaer for forskjellige brukergrupper
4. Utvikle et godt og moderne bibliotek i nytt skole- og kulturbygg med Meråpent bibliotek - dersom dette blir vedtatt
5. Anskaffelse og implementering av nytt biblioteksystem

Andre kulturformål:

Kultur for barn og unge

Ungdommens kulturmønstring er viktig, vellykka og det største kulturarrangementet for barn og unge. UKM er en fleksibel og god ramme for kunst- og kulturutvikling for barn og unge, men fikk en knekk under korona-epidemien, og deltagelsen har vært lavere de siste par årene. Os har likevel god deltagelse og aktivitet sammenlignet med mange andre kommuner.

Strategi:

1. Årlig kulturuke i samarbeid mellom skole, kulturskole, UKM og evt. Fritidsklubben. Finansieres av Den kulturelle skolesekken, skolen, kulturskolen, biblioteket og tilskuddsmidler.
2. Videreutvikle opptrappinga til UKM i samarbeid med skole, Fritidsklubben og evt. andre aktører.

Os kommune deltar i det regionale prosjektet Innafor – inkluderende møteplasser for unge i Nord-Østerdal. Seks kommuner lager arrangementer for ungdommer i hele regionen i en tre-årsperiode. Ungdommer er aktive i planlegging og utføring. IPRNØ eier prosjektet og tilskuddet er på kr 300 000 pr år i tre år. Os gjennomfører sitt arrangement den 16. november 2024. Deltagelsen på arrangementene har vært lav, og tiltaket har ikke truffet så godt som ønskelig. Prosjektgruppa skal evaluere Innafor i januar 2025, og vurdere videre tiltak for bedre måloppnåelse.

Os, Røros og Holtålen kommuner tilbyr i samarbeid med NAV Aktivitetskort for barn og unge. Kortet gir gratis adgang til fritidsaktiviteter. Ordninga er noe brukt, men ikke så mye som vi tror behovet er.

Fritidsklubben er et viktig og godt fungerende samlingssted for ungdom med godt frammøte og miljø. Klubben har noen arrangementer – også sammen med Røros og Holtålen.

Dagsturhytta

Dagsturhytta bygges på Gruvåsen med åpning tidlig 2025. Her lages det også verdensarvområde med gruvedrifta og gårdsdrifta som tema. Kulturminner er rydda fram bl.a. ved stor dugnadsinnsats. Det planlegges oppgradering av stier og løyper, og skilting med informasjon om verdensarven. Anlegget vil kreve god drift, vedlikehold og systematisk arbeid med informasjon, aktiviteter og formidling.

Oddentunet

Formidlingsbygget på Oddentunet planlegges ferdig ila våren 2025 med åpning i juni. Fasiliteter for publikum og etterhvert utstilling og informasjon (lages av Musea i Nord-Østerdal, vil gi gode muligheter for aktiviteter og formidling. Dette vil kreve godt og systematisk samarbeid mellom Os kommune, Rørosmuseet, Verdensarven, Musea i Nord-Østerdal, frivillige og reiselivet.

Frivilligsentralen

Frivilligsentralen flytter inn i nye lokaler i kommunehuset i november/desember 2024. Lokalene er godt egna, fine og innbydende. Frivilligsentralen vil jobbe med å innarbeide nye lokaler, utvikle samarbeid med frivillige, aktiviteter, videreutvikle INVI (nettbasert system for organisering) og skape gode vilkår for Frivilligheten.

Femundløpet

Os kommune har i alle år hatt samarbeidsavtaler med Femundløpet. De senere åra kr 20 000,- til sjekkpunkt Tufsingdal og kr 30 000,- til Femundløpet. Forslag i budsjettet er å legge dette inn som fast post under Idrett og friluftsliv på kulturbudsjettet, framfor å behandle avtalene ved hver avtaleperiode.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Økonomiplan for 2025-2028

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2023	2024	2024	2025	2026	2027	2028
Driftsutgifter							
Lønn	2 043	1 754	1 754	1 754	1 754	1 754	1 754
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	826	978	978	978	978	978	978
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	434	198	198	198	198	198	198
Overføringsutgifter	468	390	390	390	390	390	390
Finansutgifter	431	0	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	4 203	3 319	3 319	3 319	3 319	3 319	3 319
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-92	-88	-88	-88	-88	-88	-88
Refusjoner	-687	-26	-26	-26	-26	-26	-26
Overføringsinntekter	-141	0	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-314	-20	-20	-20	-20	-20	-20
Sum Driftsinntekter	-1 235	-133	-133	-133	-133	-133	-133
Sum	2 967	3 186	3 186	3 186	3 186	3 186	3 186

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2023	2024	2024	2025	2026	2027	2028
Aktivitetstilbud barn og unge	159	175	175	175	175	175	175
Kulturminnevern	200	246	246	246	246	246	246
Bibliotek	1 007	983	983	983	983	983	983
Museer	97	145	145	145	145	145	145
Idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg	118	117	117	117	117	117	117
Andre kulturaktiviteter og tilskudd til andres kulturbygg	1 379	1 520	1 520	1 520	1 520	1 520	1 520
Sum	2 967	3 186	3 186	3 186	3 186	3 186	3 186

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	Avdeling	Økonomiplan			
			2025	2026	2027	2028
Opprinnelig budsjett			3 186	3 186	3 186	3 186
Konsekvensjustert ramme			3 186	3 186	3 186	3 186
Ramme 2025-2028			3 186	3 186	3 186	3 186

Sammendrag budsjett

Virksomhetsområde 08 Kultur vil i utgangspunktet opprettholde lik ramme fra 2024 til 2025. I dette ligger det allerede innsparinger siden det ikke er kompensert for prisvekst i 2025.

Kommunalteknikk

Beskrivelse av dagens virksomhet

For 2025 har vi valgt å inndele budsjettet til **09 Kommunalteknikk** i disse områdene:

620 Teknisk

625 Renholdstjenesten

630 Selvkostområdet VA

670 Veier

680 Bygg og arealer

Oppgavene innen kommunalteknikk er de samme som tidligere:

Plan, byggesak og oppmåling

Matrikkel, kart, GIS, oppmåling, byggesaksbehandling, arealplanlegging.

Se mer om dette i kapittelet fra Teknisk.

Forvaltning av selvkostområder

Budsjettområder med full selvkost er: drikkevann, avløp, slam, renovasjon og feiing. I løpet av en femårsperiode skal vi ha balansert inntektene mot utgiftene. Disse områdene kalles da gjerne for "nullområder", og skal ikke ha innvirkning over tid på kommunens øvrige budsjett.

Vi kjøper tjenester fullt ut for slamtømming og renovasjon av FIAS (Fjellregionen interkommunale avfallsselskap). Driften av kommunalt vannverk m. ledningsnett og kommunale renseanlegg med ledningsnett, har vi ansvar for selv. Feiing og tilsyn utføres er det interkommunale brann- og feiervesenet for Os, Røros, Holtålen og Tydal.

Henviser til underkapittel VA for mer detaljert beskrivelse av utfordringer og planer for 2025.

Kommunal eiendom og bygningsforvaltning

Drift, vedlikehold og forvaltning av kommunens bygninger og eiendom.

Veier, gatelys og grøntområder.

Det henvises til underkapitlene Bygg og arealer, og Veier, for mer detaljert beskrivelse av utfordringer og planer for 2025.

Forvaltning av andre særlover

Forurensning og miljøvern. I samarbeid med de andre Nord-Østerdalskommunene, har vi ansatt en 50% stilling for å utføre tilsyn av små private avløpsanlegg (som f.eks. septiktanker med infiltrasjonsanlegg). Denne stillingsandelen kan gebyrfinansieres, og i likhet med de andre kommunene, har Os kommune hatt sak oppe for å få på plass dette gebyret.

De samme kommunene har sammen med Røros også samarbeid om en 50 % stillings som vannområdekoordinator. Disse to stillingene ses i sammenheng (kombineres til en 100%-stilling), og

Der evt. forurensning skjer innen landbrukssektoren, er interkommunal Landbruksavdeling sterkt involvert.

Feiing, brann og redning.

Brann, brannberedskap og feiing inngår i et vertskommunesamarbeid, der Røros kommune har alt ansvar for brannpersonell, og for kostnadene til brannstasjon/bistasjon, på vegne av Os kommune.

For nærmere info vises det til hjemmesiden til Røros kommune, brann og redning.

Utfordringer og strategi

Verden rundt oss forandrer seg både med tanke på vær og klima, sikkerhet- og trusselbilde, og økonomisk situasjon.

Vi påvirkes av alt dette, også i Os kommune. Innen kommunalteknikk merker vi dette ved at vi bruker vesentlig mer av tid og budsjett på beredskapsarbeidet, både forebyggende tiltak og konsekvensreducerende tiltak. Vi må ruste opp kommunale veier til å tåle med nedbør, og reparere skader som skjer ved ekstremnedbørhendelser. Vi bruker mer tid på å renske opp rundt sluk, stikkrenneinntak, m.m., ved varsel om ekstremnedbør. Vi må bruke mer ressurser å rydde opp etter tilbakeslag i avløpsledninger, om mye mer.

Det fører også til mer rapportering, skademeldinger, o.a. i forbindelse med forsikringsforvaltningen vår.

Vi skal også være rustet til å kunne opprettholde kommunale tjenester som drikkevann, avløp, varme og ventilasjon, m.m., ved dataangrep eller utfall av strøm og/eller digitalt nett.

Fremdeles er det relativt kaldt klima i vinterhalvåret hos oss. Vi holder derfor trykket oppe på energisparende tiltak. Vi fikk i 2022 innvilget et betydelig beløp fra Enova til energisparende tiltak i utleieboliger. Fristen for gjennomføring av disse tiltakene, er utgangen av mai 2025.

Innføringen av endret vaktturnus blant driftspersonellet, fra helgevakt til ukevakt, er utsatt til 2025.

Det er gjort flere tiltak som vil kunne påvirke kapasiteten vår fremover, for å få budsjett 2025 i balanse.

Se mer om dette i underkapitlene.

Økonomiplan for 2025-2028

Viser til utfordringer og strategi i avdelingene/underområdene Teknisk, Renhold, VAR, Veier, Bygg og arealer.

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2023	2024	2024	2025	2026	2027	2028
Driftsutgifter							
Lønn	13 394	12 072	12 372	12 372	12 372	12 372	12 372
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	16 023	13 121	13 121	13 121	13 121	13 121	13 121
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	8 468	9 539	9 539	9 539	9 539	9 539	9 539
Overføringsutgifter	3 341	-472	-472	-272	-1 072	-1 072	-1 072
Finansutgifter	466	131	131	131	131	131	131
Sum Driftsutgifter	41 692	34 392	34 692	34 892	34 092	34 092	34 092
Driftsinntekter							
Salgsinntekter	-16 685	-19 214	-19 214	-19 214	-19 214	-19 214	-19 214
Refusjoner	-4 466	-299	-299	-299	-299	-299	-299
Overføringsinntekter	0	0	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-1 871	-1 106	-1 106	-1 106	-1 106	-1 106	-1 106
Sum Driftsinntekter	-23 021	-20 619	-20 619	-20 619	-20 619	-20 619	-20 619
Sum	18 670	13 773	14 073	14 273	13 473	13 473	13 473

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2023	2024	2024	2025	2026	2027	2028
Administrasjon	224	-513	-513	-313	-1 113	-1 113	-1 113
Administrasjonslokaler	476	-6	-6	-6	-6	-6	-6
Diverse fellesutgifter	10 575	14 196	14 496	14 496	14 496	14 496	14 496
Barnehagelokaler og skyss	1 318	943	943	943	943	943	943
Skolelokaler	2 382	1 578	1 578	1 578	1 578	1 578	1 578
Diagnose, behandling, habilitering og rehabilitering	244	245	245	245	245	245	245
Institusjonslokaler	2 261	725	725	725	725	725	725
Kommunalt disponerte boliger	-2 728	-2 988	-2 988	-2 988	-2 988	-2 988	-2 988
Plansaksbehandling	72	-66	-66	-66	-66	-66	-66
Byggesak	2 253	2 343	2 343	2 343	2 343	2 343	2 343
Kart og oppmåling	651	23	23	23	23	23	23
Tilrettelegging og bistand for næringslivet	-65	223	223	223	223	223	223
Kommunale veier	1 491	1 047	1 047	1 047	1 047	1 047	1 047
Forebygging av branner og andre ulykker	-110	-248	-248	-248	-248	-248	-248
Produksjon av vann	441	680	680	680	680	680	680
Distribusjon av vann	-1 399	-2 195	-2 195	-2 195	-2 195	-2 195	-2 195
Avløpsrensing	1 082	863	863	863	863	863	863
Avløpsnett og innsamling av avløpsvann	-2 590	-3 028	-3 028	-3 028	-3 028	-3 028	-3 028
Tømming av slamavskillere, septiktanker o.l på små avløpsanlegg	75	11	11	11	11	11	11
Innsamling av husholdningsavfall	429	-116	-116	-116	-116	-116	-116
Naturforvaltning og friluftsliv	136	-11	-11	-11	-11	-11	-11
Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg	580	65	65	65	65	65	65

Økonomiplan for 2025-2028

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2023	2024	2024	2025	2026	2027	2028
Sum	18 670	13 773	14 073	14 273	13 473	13 473	13 473

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	Avdeling	Økonomiplan			
			2025	2026	2027	2028
Opprinnelig budsjett			13 773	13 773	13 773	13 773
Sum Budsjettendring i år			300	300	300	300
Konsekvensjusteringer			300	300	300	300
Konsekvensjustert ramme			14 073	14 073	14 073	14 073
Innsparingstiltak						
Reversering innsparing og nytt tiltak		Kommunalteknikk	-500	-1 300	-1 300	-1 300
Sum Innsparingstiltak			-500	-1 300	-1 300	-1 300
Nye tiltak						
Reversering innsparing og nytt tiltak		Kommunalteknikk	700	700	700	700
Sum Nye tiltak			700	700	700	700
Nye tiltak og realendringer			200	-600	-600	-600
Ramme 2025-2028			14 273	13 473	13 473	13 473

Sammendrag budsjett

Vi får økt arbeidsmengde på grunn av endring i klima, og som følge av endringer i lover og forskrifter. Vi får også økte utgifter som følge av økt bygningsmasse så lenge vi ikke selger unna det vi ikke bruker, samtidig som vi bygger nytt. I forhold til oppgaver vi har, og oppgaver vi får, i tillegg til prisvekst innen mange av de tjenestene vi kjøper, som ikke står i stil med økning i budsjett, så vil også 2025 bli et økonomisk krevende år.

Vi må også gjøre det vi kan for å hente inn det vi kan fra gebyrene vi opererer med, -innen rimelighetens grenser.

Vi skal og vil fortsette det viktige arbeidet som er satt i gang for å øke "frisknærværet"/reduere sykefraværet.

- Sammen skal vi klare det!

Teknisk

Beskrivelse av dagens virksomhet

Plan, byggesak og oppmåling

Matrikkel, kart, GIS, oppmåling, byggesaksbehandling, arealplanlegging.

Både innen kart og oppmåling, bygge- og delesaker og private reguleringsplaner bruker vi selvkostprinsippet ved fastsetting av gebyrer. Det har foreløpig vist seg å være vanskelig å prise alt vi gjør innen disse områdene riktig, slik at vi får like store inntekter som utgifter. Det er mange enkeltoppdrag og -henvendelser som det ikke blir tatt betalt for.

I likhet med de siste årene vil vi også i 2025 kjøpe tjenester innen behandling av byggesaker, GIS, matrikkelføring, oppmåling og behandling av delesaker.

I tillegg jobber vi med prosjektstyring/prosjektledelse på flere av kommunens store investeringer i bygge- og anleggsprosjekter.

Utfordringer og strategi

Det er viktig at vi har et veletablert og effektivt planleggings- og rapporteringssystem med kommuneplanen som den overordnede plan. Et godt oppdatert planverk vil gjøre byggesaksbehandlingen enklere, og den vil være mer forutsigbar for søkere, eiere, innbyggere, og andre.

Klima- og energiplanen er en sentral plan. For å kunne oppnå målene i den, er det nødvendig å samarbeid med andre kommuner i nærheten, både sørover og nordover.

Det gjennomføres vedvarende planlegging for å forebygge uønskede hendelser. Samfunnssikkerhet og beredskap er vurdert i alle kommunale planer. Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS), blir benyttet som grunnlag i kommunal planlegging. ROS-analyse utføres i alle reguleringsplaner.

På sikt vil det være en fordel å ha en nærmere tilknytning til alle saksbehandlerne vi bruker, for å sikre god samhandling og så lik behandling som mulig.

Renholdstjenesten

Beskrivelse av dagens virksomhet

Vi har rundt 9 årsverk i renholdsavdelingen. Det utføres renhold på ca. 16.000 kvadratmeter gulvareal i kommunens egne bygg.

I tillegg utføres det renhold i hjemmet til noen av innbyggerne i Os (hjemmehjelp som tildeles med vedtak i Omsorgstjenesten).

Utfordringer og strategi

Flere av byggene våre er har nedslitte overflater, som det er fysisk tungt å utføre renhold på. Da er det viktig å bruke golvvaskemaskiner der det er mulig.

Det var et relativt stort sykefravær i 2023. Dette har gått i løpet av 2024. Det er likevel viktig å fortsette og holde fokus på "frisknærvers"-arbeidet, slik at vi kan redusere sykefraværet ytterligere i 2025.

Selvkostområde VAR

Beskrivelse av dagens virksomhet

Forvaltning av sjelvkostområder

Vann, avløp, slam og renovasjon.

Selvkostområder med full selvkost er: drikkevann, avløp, slam, renovasjon og feiing.

Utfordringer og strategi

Ta i bruk nytt system for kart og driftssystem for VA og annen drift. Dette er programmet "KDV" (Komtek Drift og Vedlikehold), er et system som er levert av Norkart og ligger i kartbasene våre.

Vann og avløp

- Stadig forbedre kartgrunnlaget for VA-ledninger, spesielt med tanke på stengemuligheter.
  - Vannledning (VL) og spillvann (SP) kum 381 og 382 i Grendevegen og hovedledninger til kum 364 og 367 i Midteggveien.

- Tilstandskartlegging og registrering av kummer. Bytte skadde.

Oppfølging av vedtatte planer

Saneringsplan for vann og avløp.

Sette fokus på å følge saneringsplan og å redusere etterslep.

Fortsette med kartlegging av behov for utbygging av Os renseanlegg i forhold til nye rensekrav og for styringer av anlegget.

Nytt renseanlegg i Dalsbygda.

Veier

Beskrivelse av dagens virksomhet

Drift og vedlikehold av:

Grusveger, veier med fast dekke, parkeringsareal, stikkrenner, grøfter gatelys og grøntarealer

Vintervedlikehold i henhold til innkjøpsavtale-/kontrakt

Utfordringer og strategi

Kommunale veier

Utfordringer:

Klimatilpasning av grøfter og stikkrenner.

Vintervedlikehold spiser opp største delen av bevilgede midler til drift av veger.

Veger med fast dekke begynner å få stort vedlikeholdsbehov.

Grusvegene er generelt for svake og over år er de kjørt ut og blitt helt opp i 10 meter brede noe som fordyrer vedlikeholdet betraktelig. Grøfter er fylt med masser og humus, og fungerer dårlig.

Skade på stikkrenner og for liten dimensjon.

- Re-asfaltering på deler av Håmmålsfjellveien.
- Re-asfaltering av Grendeveien.
- Redusere bredde og forsterke bæreevne Løvloveien, Kjurrudalsveien og deler av Vangrøftdalsveien.
- Stadig utskifting av stikkrenner til større dimensjoner. Dette er en effektiv og etter hvert nødvendig klimatilpasning.
- Etablere/utbedre grøfter.

Vi planlegger også å skilte Vangrøftdalsveien, Grendeveien og Håmmålsfjellveien som forkjørsvier. Dette krever i første omgang et vedtak.

Bygg og arealer

Beskrivelse av dagens virksomhet

Beskrivelse av dagens virksomhet

Driftsavdelingen leverer tjenester til alle virksomhetene i kommunen og ut til befolkningen. Driftsavdelingen forvalter nesten 90 ulike objekter som totalt omfatter ca. 28.500m² med bygningsmasse med en forsikringssum på 600 millioner. Ansvarsområder er innen: *Drift, vedlikehold og forvaltning av kommunens bygninger og eiendomer, veier, gatelys og grøntområder, Vann og avløp* er driftsavdelingens berørte områder i den daglige driften.

Vi har ei positiv og arbeidssom personalgruppe, som er tilpasningsdyktig i forhold til å jobbe på tvers av virksomheten for å hjelpe hverandre.

Rutiner

- Prosedyrer for periodisk vedlikehold samt lovpålagte årlige tilsyn/kontroller på alle kommunalt eide bygg og anlegg, legges inn i Famac (Elektronisk system for drift og vedlikehold av bygningsmassen), DokFlyt (drift og vedlikehold av gatelys m.m.), Norkarts KDV (Komtek Drift og Vedlikehold for VA), og i Compilo.
- Årshjul for drift og vedlikehold, for gruppas oppgaver og for det enkelte bygg og anlegg, genereres i Famac.
- Tilstandskartlegging av alle kommunalt eide bygninger/leiligheter fortsetter. I dette inngår også tilstandskartlegging og utarbeiding av forslag til optimalisert styring og drift på eksisterende anlegg.

Planlagt vedlikehold 2025

- Ferdigstille rehabilitering av siste leilighet ved Røde Rytrøa, samt en leilighet på Grønne Rytrøa.
- Energieffektivisering av ventilasjonsanlegg tilknyttet svømmehall.
- Ballbinge: montere nytt rekkverk på vegger etter store avvik i lekeplasskontroll.
- Maling av Nørnesjordet 18.
- Taktekke på Nørnesjordet 18 skiftes i 2025, etter utlyst minikonkurranse i 2024.
- Gammel del av Verjåtunet tilleggsisoleres over himmling. Tilskudd fra Husbanken er søkt om.
- Overføring av overskuddsenergi fra helsehus til Grønne Rytrøa. Rytrøa frakobles da fjernvarmeleverandør.
- Sykkel -og avfalls skur utenfor kommunehuset og steinlegging på uteområdet ved personalinngang.
- Nødvendig vedlikehold av kommunale leiligheter ved bytte av beboere. Enkelte ganger er det nødvendig med total rehabilitering som ikke kan planlegges, men må utføres når det ikke er bebodd.

Utfordringer og strategi

Utfordringer og strategi

Os kommune har flere bygg som står tomme og som vi betaler betydelige FDV kostnader til. Det er en stor utfordring at Os kommune eier for mange bygg. Ved Dalsbygda skole er 1/3 av bygget tatt i bruk til midlertidig barnehage. Regnskapet i 2023 viste følgende :

Snekkerskola: 75.299

Tufsingdal skole: 184.000

Dalsbygda skole : 572.000

Når det gjelder Dalsbygda skole er det ei arbeidsgruppe (2 politikere og repr fra Dalsbygda) som jobber med framtidig eierskap. I Tufsingdal er det drøftinger på gang om eventuelt å bygge om til boliger. Os kommune må avklare om de skal eie eller selge Snekkerskola ettersom det er minimal bruk av arealene. Dagens drift av skolearealer er heller ikke forenelig med økonomien til Os kommune. Os kommune er på topp i statestikkene for energibruk per kvadratmeter skole.

Os kommune økte bebyggd areal med 400 kvadrat i 2024, for 2025 kommer det en økning på ytterligere 150 kvadratmeter.

Det er mange og sammensatte oppgaver som avdelingen har ansvar for å løse innenfor fagområdet.

Vi bor i et kjølig område av landet og verden. Gjennomføring av energisparende tiltak er derfor et stadig prioritert område og vil være det også i 2025. Det vil fortsatt være tiltak som utføres både innen ordinær drift, og som investeringsprosjekter. Vi fikk i 2024 innvilget et betydelig beløp fra Husbanken til energisparende tiltak i utleieboliger og sykehjem. Dette må vi ha trykk på helt fram til fristen for gjennomføring utløper.

Vi tar i bruk nytt system for kart og driftssystem for VA og annen drift. Dette er programmet "KDV" (Komtek Drift og Vedlikehold), som er et system levert av Norkart og ligger i karttjenesten vår. Dette arbeidet har i 2024 stoppet opp, men tatt tak i på slutten av året sammen med nabokommunene.

Vaktmestertjenesten i Os kommune skal forvalte over 90 ulike objekter som totalt omfatter ca. 28.500 m2. Forsikringssummen utgjør ca. 600 millioner. Grunnbemanningen ved driftsavdelingen vurderes til og ikke være i samsvar med behovene til virksomhetene/tjenestemottakere for å kunne levere den tjenesten som er forventet.

Sykefravær i Teknisk er på 14,6% og noe må sees i sammenheng med bemanningssituasjonen i avdelingen og langtidssykemeldte. Sykefravær løses ikke med innleie av vikar eller vikarbyrå. Over tid så blir dette en stor påkjenning for resterende som må utføre andres arbeid også.

Rutiner

Økonomiplan for 2025-2028

- Prosedyrer for periodisk vedlikehold samt lovpålagte årlige tilsyn/kontroller på alle kommunalt eide bygg og anlegg, legges inn i Famac (Elektronisk system for drift og vedlikehold av bygningsmassen), DokFlyt (drift og vedlikehold av gatelys m.m.), Norkarts KDV (Komtek Drift og Vedlikehold for VA), og i Compilo. Dett er oppgaver som prioriteres grunnet lovkrav.
- Årshjul for drift og vedlikehold, for gruppas oppgaver og for det enkelte bygg og anlegg, genereres i Famac.
- Tilstandskartlegging av alle kommunalt eide bygninger/leiligheter fortsetter. I dette inngår også tilstandskartlegging og utarbeiding av forslag til optimalisert styring og drift på eksisterende anlegg.
- Innmelding av behov og støtte sendes på egen mailadresse, deretter genereres arbeidsordrer i Famac med tilknytning til bygget det gjelder.

Planlagt vedlikehold

- Ferdigstille rehabilitering av alle leiligheter i Røde Rytrøa.
- Energiefektivisering av ventilasjonsanlegg tilknyttet svømmehall.
- Ballbinge: montere nytt rekkverk på vegger etter store avvik i lekeplasskontroll.
- Maling av Nørnesjordet 18.
- Taktekke på Nørnesjordet 18 skiftes i 2025, etter utlyst minikonkurranse i 2024.
- Gammel del av Verjåtunet tilleggsisoleres overhimmelning. Tilskudd fra Husbanken er søkt om.
- Overføring av overskuddsenergi fra helsehus til Grønne Rytrøa. Rytrøa frakobles da fjernvarmeleverandør.
- Sykkel -og avfalls skur utenfor kommunehuset og steinlegging på uteområdet ved personalinngang.
- Nødvendig vedlikehold av kommunale leiligheter ved bytte av beboere. Enkelte ganger er det nødvendig med total rehabilitering. Ofte må dette utsettes av hensyn til økonomi.

Varme/ventilasjon

- *Tilstandskartlegging og utarbeide forslag til optimalisering av styring og drift på eksisterende anlegg*
- *Varmegjenvinning i tekniske rom med overskuddsvarme (stort potensiale)*
- *Gjøre tiltak på bygg der det er størst potensial for rask inntjening og som i utgangspunktet har høyt forbruk og teknisk anlegg som er av nyere dato.*
- *Varmegjennvinner monteres i ventilasjonsanlegget til bassenget.*

Vedlegg

Vedlegg – Forskriftsrapporter

Vedlegg - Investeringer per program

Andre investeringer

Beløp i 1000

Investering	Samlede prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum 2025-28
	Ferdig år	Netto prosjektutgift	2025	2026	2027	2028	
Sentrale fellesposter							
Energisparende tiltak	LØPENDE		8 850	1 250	0	0	10 100
Investeringsmidler	LØPENDE		600	500	500	500	2 100
Kirkelig fellesråd KLP	LØPENDE		600	600	600	600	2 400
egenkapitaltilskudd							
Nødstrøm Verjåtunet	2025	1 300	425	0	0	0	425
Oppgradering brannalarmanlegg	2025	496	496	0	0	0	496
Oppgradering kommunale veier	LØPENDE		250	250	250	0	750
Påbygg grønne Rytrøa	2027	3 750	0	3 625	0	0	3 625
Skoleprosjekt ny skole	2026	131 250	131 250	0	0	0	131 250
Velferdsteknologi innen	2029	1 875	375	375	375	0	1 125
omsorgstjenesten							
Ventilasjonsanlegg basseng 2025-2027	2027	625	625	0	0	0	625
Verjåtunet 2025	2024	1 500	1 000	0	0	0	1 000
Sum Sentrale fellesposter		140 796	144 471	6 600	1 725	1 100	153 896
Sum		140 796	144 471	6 600	1 725	1 100	153 896

Selvkost

Beløp i 1000

Investering	Samlede prosjektbeløp		Økonomiplan				Sum 2025-28
	Ferdig år	Netto prosjektutgift	2025	2026	2027	2028	
Sentrale fellesposter							
Div investeringer, oppgr. VA	LØPENDE		3 500	5 000	4 000	4 000	16 500
Sum Sentrale fellesposter		0	3 500	5 000	4 000	4 000	16 500
Sum		0	3 500	5 000	4 000	4 000	16 500

Andre investeringer

Sentrale fellesposter

Energisparende tiltak

Os kommune planlegger en rekke energisparende tiltak i 2025. Det er i vesentlighet 2 prosjekter som prioriteres, og det er energibrønn på kommunehuset og Verjåtunet.

Brønnpark på Verjåtunet vil ha en kostnad på totalt kr. 3.778.000

Brønnpark på kommunehuset vil ha en kostnad på totalt kr. 2.375.000

I tillegg legges det opp til ytterligere investeringer med mål om å redusere forbruket. Av disse kan nevnes ny styretavle i Oshallen i størrelses orden 280'+MVA.

Det vil ligge en betydelig innsparing hva gjelder kWh i dette prosjektet.

Investeringsmidler Kirkelig fellesråd

Os kommune har blant annet ansvar for å bidra med tilskudd til kirkelig fellesråd hva gjelder investeringer. Investeringsstilskuddet følger gjerne en plan som fremlegges hvert år av kirkelig fellesråd til kommunen.

KLP egenkapitaltilskudd

KLP egenkapitaltilskudd er et årlig innskudd til KLP knyttet opp til pensjonsforpliktelsene vi har i KLP.

Nødstrøm Verjåtunet

Os kommune har pr i dag en svak beredskap hva gjelder nødstrøm på Verjåtunet. Dette investeringsprosjektet skal søke å løse dette slik at vi får en god og sikker løsning for fremtiden.

Oppgradering brannalarmanlegg

Oppgradering av brannalarmanlegg med hensyn til sikkerhet på kommunale bygg.

Oppgradering kommunale veier

Os kommune har betydelige oppgraderingsbehov for de kommunale veiene. Det vil også lette vedlikeholdet på sommer og vinter dersom vi prioriterer oppgraderingene.

Påbygg grønne Rytrøa

Prosjektet påbygg grønne Rytrøa har vært utsatt en rekke år. Os kommune legger opp til at det legges opp til å gjennomføres i 2026 da det meste av fokus kommer til å ligge mot nytt skolebygg.

Skoleprosjekt ny skole

Skoleprosjektet fremtidens skole har vært under planlegging over lengre tid. Det har vært opprettet en politisk byggekomite som har jobbet med prosjektet sammen med administrasjonen. Forslaget fra kommunedirektøren er at vi legger inn skolebygg i økonomiplanen for denne perioden.

Velferdsteknologi innen omsorgstjenesten

Investeringer i forhold til moderne varslings- og overvåkingssystemer skal erstatte dagens utrangerte sykesignalanlegg. Dette er velferdsteknologiske løsninger som skal gi trygghet, sikkerhet og ivaretagelse for pasienter/beboere med helseutfordringer, samt skape mestrings- og selvstendighetsopplevelser. Det samme gjelder for pasienter og brukere som skal ha tjenester i eget hjem, eller i nytt tilrettelagt hjem (for eksempel omsorgsbolig). Noe av utstyret kan brukes uavhengig. Det er viktig for Os kommune at vi har en bevisst satsing på velferdsteknologi, og samtidig knytter det opp til eventuelle gevinster i tjenesten det benyttes.

Ventilasjonsanlegg basseng 2025-2027

Montere nytt ventilasjonsanlegg, styringer og avfukter til basseng. Eksisterende lever på lånt tid. Dette vil sannsynlig redusere antall kWh forbrukt på bygget.

Verjåtunet 2025

Det vil være aktuelt med oppgradering av tak hva gjelder Verjåtunet. Dette er tiltak som kommer til å bidra positivt med tanke på energiforbruk.

Selvkost

Sentrale fellesposter

Div investeringer, oppgr. VA

Løpende investeringer ihht plan.